

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

LES PRIHAJA V MESTO...

Listnica uredništva

Marec bi moral biti ženskega spola

Milena Cigler

Danes je 3. marec, to je zame zanimivo, nekdanje je bilo namreč na ta dan v posvetnem koledarju zapisano ime Milena. Potem so Mileno izbrisali s koledarja, vsaj 3. marca, in ostala sem brez godu. Ampak jaz sem večna iskateljica in začela sem iskati, katera je potem moja zavetnica, in našla sem jo: v cerkvenem

koledarju 3. marca goduje sv. Kunigunda (ne vem, če je "sveta" ali samo Kunigunda). Potem sem sporočila vsemu sorodstvu v Ihan, da imam zdaj zavetnico Kunigundo. Najbolj sem prizadela sestro, ki mi je izbrala ime Milena namenoma, ker smo bili pač v socialističnih časih. Pridem v Ihan in tam me pričakata moji navdušeni sestrični Brigita in Sandi: "Tako, zdaj pa gremo pozvonit k cerkvi sv. Kunigunde nad Ihanom, da bomo blagoslovili tvoje drugo ime. In ko ležemo po pravkar narejenem asfaltu v hrib, me Brigita vpraša: "Kaj pa hočeš biti, kuna zlatica ali kuna belica?" Od smeha smo se nazadnje vse tri valjale po pravkar narejenem asfaltu, tak krst je doživelo to moje drugo ime.

Torej, marca je sonce v ozvezdju ovna in marcu kraljuje bog vojne Mars, kar nekako ne pristaja k praznikom nežnega spola, kot sta 8. in 25. marec. Ampak moja izkušnja o položaju mojega spola je takšna: vsako ped, ampak res vsako ped svoje poti do svojega cilja si moraš tlakovati sam. Lahko upaš, da ti bo Bog pomagal, ampak križem rok ne smeš držati. Da življenje ni pravljica, vzgajajo fante, da se je treba boriti in tako dalje. Kaj pa dekleta? Včasih so kot princeske čakale na princa, da jih bo odpeljal. Kaj pa če ga ni bilo?

Moji otroci mi večkrat očitajo, da so rasli kot samorastniki, čeprav mi gre na smeh, ker to izjavljajo tudi otroci mojih prijateljev. Mar bi radi, da starši v popolnem žrtvovanju otrokom pozabijo nase in na svoje življenje? Kljub temu bo tudi tak otrok zapustil gnezdo, ker je to naravno. Torej, dekleta in žene, krmariti moramo med svojimi potrebami in potrebami otroka (ki ima v Sloveniji pogosto že trideset let) in početi, kar si želimo početi. Spominjam se literarnega večera Neže Maurer v Mladinski knjigi Slovenj Gradec, ko je opisovala svojo pesniško pot in njene začetke. Rekla je: "Neki profesor mi je odkrito odsvetoval, da pišem. Odgovorila sem mu: Žal, tega ne morem! Ne morem nehati pisati. To je v meni in tega ne morem uničiti!" Torej se prepustimo tem vzgibom in vprežimo Pegaza in pišimo. Vsak, kdor ima kaj povedati. Če se komu zdi, da nima ničesar povedati, se moti. Naj prične zapisovati vse nesmisle in smisle, ki se mu dogajajo. "Piši, piši, magari bedarije, samo piši, nekaj uporabnega bo že vmes!" nam je nenehno ponavljal naš karizmatični bivši predsednik Literarnega kluba Slovenj Gradec Marijan Mauko in mnogi smo ga ubogali. Torej piši! Veselo na delo!

RACE-KOGO že ima direktorja

Marta Krejan

V februarski številki je vodja projektov Drago Pogorevc zapisal, da za Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec projekt razvojnega programa in članstvo v konzorciju pomeni mnogo hitrejši razvoj zastavljenih dolgoročnih ciljev razvoja podjetja. Takoj ko se je izvedelo, da je konzorcij izbran na razpisu, so člani pričeli z delom. Med drugim je bilo treba izbrati direktorja. S svojimi izkušnjami, znanjem in vizijo, ki jo je predstavil članom konzorcija, je bil za direktorja izbran Tone Strgar.

Strgar je univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva, magister znanosti s področja gozdarstva, zaključuje pa še magistrski študij podjetništva. Največ delovnih izkušenj ima v družbi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, kjer je začel delati leta 1991 kot pripravnik, kasneje bil med drugim direktor TOZD-a Gozdarstvo Mislinje, nazadnje pa je opravljal delo vodja računovodstva in kontrolinga. Do sedaj je sodeloval pri več projektih ali pa jih vodil, tako da mu ne manjka ne znanja ne izkušenj.

Prepričani smo, da je vodenje konzorcija zaupano pravi osebi; tudi zato, ker Tone poudarja pomembnost sodelovanja, ki vodi k uspehu in je pravzaprav bistvo konzorcija.

Tone Strgar, direktor RACE-KOGO

Informativni gozdarski storži v februarju 2011

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.
 Zavod za gozdove Slovenije,
 OE Slovenj Gradec

Za nami je najkrajši mesec v letu. Od 28 dni je bilo v koroški regiji kar 12 dni in noči jasnih in delno jasnih, v dolinah pa 14 dni oblačnih do delno oblačnih. Padavin je bilo v primerjavi z lanskim februarjem manj. Rahlo je snežilo v letošnjem februarju v petih dneh (13., 15., 16., 17. in 21.). Obilnejše so bile snežne padavine v poznopopoludanskih urah in ponoči 16. februarja in ponoči proti jutru 17. februarja. Na Ravnah na Koroškem sem avtor viharnejških storžev 17. februarja izmeril 9 cm snega. Količina snega ni bila velika, je pa zaradi poledenosti povzročal težave šoferjem. Tla so bila ves mesec, pa tudi že prej zmrznjena. 4. februarja 2011 so meteorologi v Šmartnem pri Slovenj Gradcu izmerili temperaturo tal v globini 10 cm, in sicer je znašala 1,6 °C, pa tudi ostale februarske dni je bila pod 0 °C. V februarju 2011 so bila na Koroškem zmrznjena tudi gozdna tla. Korošci in Korošice smo lahko uživali v jasnih in deloma jasnih dneh do 11. februarja, nato je sledilo obdobje oblačnega in delno oblačnega vremena z vložki sneženja, zadnji teden v februarju je bil v glavnem lep, predvsem pa suh. Najnižje dnevne

Licitacija vrednega lesa skozi orehove korenine

Dražbo najvrednejšega lesa so si ogledali (od leve proti desni): vodja ZGS OE Slovenj Gradec Milan Tretjak, direktor ZGS Jošt Jakša, članica organizacijskega odbora licitacije Veronika Valentar, direktorica direktorata za gozdarstvo na MKGP RS Anica Zavrl Bogataj, strokovni tajnik DLG Mislijske doline Jože Jeromel, gozdarski inšpektor Drago Križan, sekretar Zveze lastnikov gozdov Slovenije Jože Mori in predsednik Društva lastnikov gozdov Mislijske doline Janez Ošlovnik (foto: Damjan Orožen)

temperature v poročevalskem mesecu so se v Slovenj Gradcu gibale med -10 in 2 °C (18. 2. 2011, ostale dni pod 0 °C). Najvišje februarske dnevne temperature so bile v dolini od -3 do 11 °C (1. 2. 2011), v višjih legah prisojnih predelov pa so se za kakšno uro dvignile tudi nad 11 °C.

V februarju so delavci GG Slovenj Gradec izvajali sečnjo tudi v višinskih gozdnih gozdnogospodarskega območja Slovenj Gradec, kjer so rastišča divjega petelina. S 1. marcem bodo v teh predelih prenehali z delom in se prestavili v druge predele gozdov. Prepoved gozdne proizvodnje na območju gozdnih kur velja do 30. junija (divji petelin) tudi v zasebnih gozdnih. Na Tolstem vrhu nad Ravnami na Koroškem je semenski sestoj evropskega macesna. Semenski obrod macesnov v tem sestoju je bil slab. **V kolikor je prevladovalo vlažno vreme, je možno nabirati macesnove storže za pridobivanje semena še v februarju, medtem ko pri drugih iglavcih to ni več možno. Zavod za gozdove Slovenije je za potrebe pridobivanja semenskega materiala za vzgojo sadik izločil semenske objekte.** V OE Slovenj Gradec imamo izločenih 17 semenskih objektov (smreka, evropski macesen, jelka, rdeči bor, gorski javor, veliki jesen). Na nekaterih lokacijah je izločen teritorialno en objekt za dve drevni vrsti.

Leto 2011 je mednarodno leto gozdov, ki sovpada tudi z mednarodnim letom voda.

V programu sodelujejo tudi gozdarji ZGS. Posamezne aktivnosti po Sloveniji že potekajo, glavne bodo v letošnjem Tednu gozdov v mesecu maju. O že izvedenih in načrtovanih dogodkih so razglabljali člani Delovne skupine za osveščanje javnosti v ZGS na sestanku 3. februarja 2011 v Ljubljani. **V OE Slovenj Gradec bomo izvedli tudi osrednjo prireditev »Regijski kviz o spoznavanju gozdov« za sedmošolce koroških osnovnih šol. Letošnje tekmovanje bo v Krajevni enoti Dravograd.** **4. februarja 2011 je uredništvo National Geographic Junior v sodelovanju z Zavodom za gozdove Slovenije razpisalo nov likovni ekonatečaj, ki se bo zaključil 31. marca 2011. Razpisni pogoji in prijavnica so podani na spletni strani ZGS/delovna področja/delo z javnostmi. Izbrana dela bodo razstavljena na centralni enoti ZGS v Ljubljani na predvečer dneva Zemlje. Nagrade bodo podeljene najboljšim likovnim ustvarjalcem 21. aprila 2011.**

Slovenski gozdarji že več kot 60 let, v posameznih gozdnih kompleksih na Kočevskem in Notranjskem pa tudi več, načrtno gospodarimo z gozdovi. Proučujemo preteklo gospodarjenje, spremljamo razvoj gozdnih ekosistemov, na osnovi prognoze načrtujemo dela za naslednjih deset let, v gozdnogojitvenih načrtih načrtovalnih enot pa za daljše obdobje. Vse bolj pomembno je varstvo gozdov. **Človek je v želji za svoje**

blagostanje in profit v naravnem okolju povzročil veliko ran, ki ji ne bo mogel zaceliti s pomočjo narave še stoletja.

V gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec imamo v zgornji Mežiški dolini zaradi industrijskega plina iz žerjavske topilnice svinca uničene gozdove. Tudi njihov razvoj spremljamo že desetletja.

Gozdarji odseka za gozdnogospodarsko načrtovanje so ob pomoči sodelavcev KE Črna izvedli projekt »Od plina poškodovani gozdovi zgornje Mežiške doline«. Projekt vsebuje analize popisa poškodovanosti gozdov in razvoj gozdnih fondov ter usmeritve za nadaljnje gospodarjenje v tem območju. Predstavljen bo tudi v Viharniku.

Delo v gozdu (narisala Ana Areh, 9 let)

Slovenski gozdarji in lastniki gozdov smo imeli 11. februarja 2011 svoj neuradni praznik. Na 5. licitaciji vrednega lesa, ki so jo ob pomoči ZGS izvedli člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline in Zveze lastnikov gozdov na letališču v Turiški vasi pri Slovenj Gradcu, so se srečali številni

Ledene orgle v Mislinjskem jarku

Bukova starka na Tolstem Vrh

gozdarji, lastniki gozdov in lesarji iz vse Slovenije in sosednjih držav. Med njimi so bili tudi predstavniki MKGP, ZGS in drugih strokovnih služb. Na tej dražbi so se prepričali, da lahko s pravočasno nego ob pomoči narave damo zasnovano za kakovostno in visoko vredno drevje. Na licitaciji je 268 lastnikov gozdov skupaj prodajalo več kot 1400 m³ lesa. Najbolj kakovosten hlood gorskega javorja rebraša je bil prodan za 7700 evrov za kubični meter. Ta javor je rasel na kmetiji Hof v Zgornjem Doliču.

15. februarja 2011 je vodja odseka za gozdno tehniko ZGS OE Slovenj Gradec Hinko Andrejč izvedel interno izobraževanje za vodje krajevnih enot in ostalih gozdarjev, ki pomagajo lastnikom gozdov pri pripravi dokumentacije za razpis PRP 2007–2013. Izobraževalna

aktivnost je potekala v sejni sobi OE Slovenj Gradec.

18. februarja 2011 je potekalo tudi interno izobraževanje zaposlenih o uporabi računalniškega programa MPX (uporaba kartografije) in aplikacije izdelave gozdnogojitvenih načrtov. Delavnice je ob strokovni podpori vodje odseka za informatiko Ivana Štornika izvajal Samo Vončina. S praktično uporabo so se najprej seznanili vodje odsekov, nato pa na posameznih krajevnih enotah izbrani gozdarji, ki izobražujejo svoje sodelavce.

So pa bili revirni gozdarji že veliko na terenu, saj je vreme bilo primerno za delo v gozdu. Veliko lastnikov se je odločilo za sečnjo. Pripraviti je bilo potrebno tudi gozdnogojitvene objekte. Pozorni so tudi na lanskoletna žarišča lubadark.

Sto let Gregorja Glazerja

Člani zelene bratovščine se ponašajo s stoletnikom v svojih vrstah, v njegovi družbi pa uživa tudi dravogradska županja

Navadno ne štejemo radi svečk na torti, ko enkrat dopolnimo določeno število let, čeprav je vsaka nova obletnica rojstva zgolj dokaz, da smo zdravi, da lahko ustvarjamo, se družimo, da živimo. Za vsako leto, ki nam doda novo svečko, bi torej morali biti hvaležni in ponosni na svoja leta, mi pa večinoma vidimo samo nove gube ...

No, saj najbrž ni čisto tako, sploh ko gre za visoke jubileje, ob katerih so voščila še bolj srčna in iskrena kot ob "običajnih". Zelo poseben jubilej, ob katerem se je zvrstilo mnogo iskrenih stiskov rok, pospremljenih z besedami občudovanja in želja, je v ponedeljek, 7. marca 2011, dan pred dopolnjenim stotim rojstnim dnevom, praznoval Gregor Glazer. Čil in vitalen gospod je v družbi svojih domačih, prijateljev in sodelavcev, seveda s(m)o se okoli njega smukali tudi predstavniki medijev, mirno, zadovoljno in z nasmeškom spremljal prireditvev, ki jo je njemu v čast organiziral njegov prijatelj Dušan Kudrnovsky. Če je za Gregorja vsa ta gneča okoli njega predstavljala kakršen koli napor, tega nikakor ni pokazal.

Obstaja recept, kako dočakati toliko let in še več? Pogosto se sprašujemo o tem, četudi vemo, da ga ni, najbrž pa drži, kar je dejal eden od povabljenih, in sicer, da k tolikšni starosti zagotovo prispeva značaj človeka: sto let lahko praznuje le nekdo, ki je dober, pošten in ni prepirljiv.

Gregor Glazer, gozdar, gozdni posestnik in lovec, je nazdravil s sodelavci iz Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, s predstavniki zelene bratovščine, s pevci, ki so polepšali praznovanje, z županjo Marijano Cigala, s prijatelji, z družino ...

Želja vseh? Da naslednje leto ponovno nazdravimo!

Marta Krejan

Gregor Glazer v družbi mlajših kolegov iz GG Slovenj Gradec in z Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec

Foto: Marta Krejan

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Kako vpliva sprememba davčne zakonodaje na obdavčitev sredstev za vlaganja v gozdove?

Bojan Vintar, Zavod za gozdove Slovenije

Sprememba Zakona o dohodnini med drugim predvideva tudi spremembo obdavčitve sredstev za vlaganja v gozdove iz sredstev proračuna Republike Slovenije, ki jih pogovorno imenujemo tudi subvencije v gozdarstvu.

V letih 2007–2009 so bila obdavčena le izplačana sredstva za vlaganja v gozdove za opravljena negovalna ter varstvena dela v zasebnih gozdovih, medtem ko so bila druga financirana in sofinancirana dela v gozdu dohodnine oproščena. V tem obdobju se je dohodnina od osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti izračunala tako, da je bil subvencijski dohodek vključen v davčno osnovo preko povprečnih zneskov na površino gozda. S tem se je dohodek iz naslova subvencij na vse prejemnike razporedil v enakih zneskih na hektar površine gozda. Tako se je zavezancem za dohodnino, ki so v letu 2009 prejeli le sredstva za vlaganja v gozdove, davčna osnova povečala za povprečni znesek 1,29 EUR/ha gospodarskega gozda.

Sprememba Zakona o dohodnini prinaša spremembe tudi v načinu obdavčitve sredstev za vlaganja v gozdove, ki so jih zavezanci prejeli v letu 2010. Davčna osnova bo enaka 50 % prejetih obdavčljivih sredstev za vlaganja v gozdove oziroma bo določena po sistemu pavšalno ocenjenih dohodkov po hektarju gospodarskega gozda. Zavezancem bo pri obdavčitvi teh sredstev upoštevana tista varianta obdavčenja, ki bo zanje ugodnejša. Sredstva za vlaganja v gozdove, ki so bila tudi doslej oproščena obdavčitve, bodo iz obdavčitve izvzeta, kar pomeni, da bo v gozdarstvu obdavčeno le sofinanciranje negovalnih in varstvenih izvedenih del v gozdovih.

V letu 2011 se bo davčna osnova od sredstev za vlaganja v gozdove za razliko od prejšnjih treh let ugotavljala izključno na podlagi dejanskih dohodkov za negovalna in varstvena dela v gozdovih. V letošnjem letu se bo v davčno osnovo vštelo 50 % prejetih sredstev za vlaganja v gozdove. V skladu z Zakonom o davčnem postopku bo Zavod za gozdove Slovenije kot izplačevalec sredstev za vlaganja v gozdove ob nakazilu izračunal in odtegnil akontacijo dohodnine, ki znaša za rezidente v primeru nakazila, večjega od 200 evrov, 10 % od davčne osnove. V kolikor bo posamezno izplačilo enako ali manjše od 200 evrov, pa akontacija dohodnine od davčne osnove ne bo odtegnjena. Obračunana akontacija dohodnine bo razvidna iz obvestil o obračunu sredstev za vlaganja v gozdove, ki jih Zavod za gozdove Slovenije pošilja lastnikom gozdov pred nakazilom. V spremembi Zakona o dohodnini je tudi določeno, da se bosta tako davčna osnova kot odtegnjena akontacija dohodnine od prejetih gozdarskih subvencij pripisali posameznemu zavezancu, članu kmečkega gospodinjstva, v sorazmernem deležu glede na skupno število zavezancev v kmečkem gospodinjstvu.

Razmišljanje o nastalem položaju

Kajžer

Sedim pri oknu in premišljam o preteklosti in hudi – kruti – sedanosti, o gospodarski krizi, ki tudi lesni industriji ne prizanaša. Vprašanje je, kaj storiti. Tudi leta 1982 smo doživljali krizo, imeli smo polna skladišča stavbnega pohištva, takrat so nas reševali inflacija in gozdarji. Mogoče nas bo doletela ista usoda tudi tokrat.

Danes je mrzel sončen dan in lotil sem se urejanja in pospravljanja predalov, v katerih so različni zapisi in izrezi iz časopisov, tudi star arhiv sem pregledal, včasih se najde kaj pozabljenega, za sedanji čas pa aktualnega. Tako sem po naključju našel na članek iz leta 1982, ki delno opisuje takratno stanje v Lesni Slovenj Gradec.

Iz članka je razvidno, da bi se morali lotiti izdelave na področju stavbarstva, kjer bi lahko uporabili les slabše kvalitete, in sicer 3. in 4. razreda. Danes se več kot 80 odstotkov oken in vrat izdelava iz plastičnega materiala. Zadnji čas je, da začnemo ne samo razmišljati o tem, ampak tudi udeležiti zamisel o gradnji lesenih hiš in drugih lesenih objektov. Pred nedavnim

sem bil v podjetju Smreka Gornji Grad, hotel sem kupiti vrtno utico (3 x 3 m = 9 m²), pa je niso imeli. Bil sem kar malo razočaran, pričakoval sem namreč, da si bom lahko ogledal postavljene in s cvetjem okrašene razne lesene bivalne utice. Pred seboj imam revijo Viharnik, številka 10, Projekt Muta. Stavba je svojevrsna, gospod arhitekt, oprostite, da se vmešavam v moderno arhitekturo, ker se na to ne spoznam, mislim pa, da bi poleg tega objekta lahko postavili tudi nekaj vrtnih hišic, ki bi si jih z veseljem ogledalo veliko ljudi, med njimi pa bi bili tudi kupci in naročniki. Prav tako sem v Viharniku, številka 8/9, videl planinski muzej v Mojstrani. Naši planinci, ki so bili na otvoritvi muzeja, so mi rekli, da notranja ureditev je primerna, zunanji videz pa nikakor ne spada v naše planinsko okolje. V Viharniku številka 10 piše gospa Marta Krejan o perspektivi uporabe lesne biomase v Sloveniji ... Direktor GG Slovenj Gradec Silvo Pritrznik poleg drugih zanimivih dogajanj v zvezi z uporabo lesa v sedmih točkah nazorno prikaže, v katero smer naj se razvijata lesna industrija in gozdarstvo. Z veseljem ugotavljam, da se je rodila misel z naslovom Od gozda do hiše. Mislim, da je to ena izmed rešitev za predelovalno lesno industrijo. Z gradnjo lesenih objektov bomo lahko porabili velike količine lesa, ki nam ga nudijo gozdovi.

Danilo Ranc, uspešen direktor TIP Otiški Vrh: "Seveda nastajajo razni problemi, veliko je lesa, ki se uporabi za kurjavo in druge potrebe, veliko pa se ga tudi izvozi, zato pride do pomanjkanja surovin v TIP Otiški Vrh, cene, ki se dosegajo v izvozu, se skoraj ne razlikujejo od naših odkupnih cen v dobro izvoza, kar pa se da izenačiti brez večje škode in posledic. Gozdarji, predvsem revirni vodje, bi lahko posredovali pri odkupih in seznanili prodajalce glede odkupnih cen in drugih ugodnosti, ki jih nudi TIP Otiški Vrh."

Leopold Mori, direktor Energetike Biomase, je povedal naslednje: "Ni dolgo tega, ko so skoraj vsi lesni obrati delali na osnovi vodnega ali parnega pogona, delo je bilo fizično zelo težavno, danes je vse mehanizirano, modernizacija je v tehnološkem smislu v nekaj letih napravila 100-odstotni preobrat." Mori tudi razumljivo opiše vse v zvezi z energijo, pridobljeno iz biomase. Matjaž Kunaver, Andrej Kržan in Janez Novak obravnavajo porabo lesa v tako imenovanih polimerih, ki so makromolekule. Da odkrito povem, o tem sem prvič slišal, zato lahko čestitam za ta dognanja, ki bodo porabo lesa vsestransko popestrila in oplemenitila.

Vsem gozdarjem in lesarjem, predvsem pa uredniškemu odboru revije Viharnik želim uspešno leto.

Jože Kotnik - Hof, lastnik najdražjega javorja na peti dražbi lesa

Jože Urbancl

Foto: Jože Urbancl

Če v Gornjem Doliču zavijete z glavne ceste Slovenj Gradec-Velenje proti Vitanju, se znajdete v slikoviti dolini šentflorjanski, kakor jo po farni cerkvi svetega Florjana imenujejo domačini. To zagotovo ni kakšna dolina pohujšanja, kakršno v svojem delu opisuje naš največji pisatelj Ivan Cankar, tu živijo kleni, delavni, veseli in gostoljubni ljudje.

Že po dobrih dvesto metrih vožnje nam na desni strani doline pade v oči velika stanovanjska hiša z gospodarskim poslopjem in velikim obnovljenim kozolcem topolarjem. Tu v čistem in zdravem okolju v zavetju Pohorja in Paškega Kozjaka živijo in gospodarijo Hofovi.

Nekoč naj bi posest pripadala gradu Valdek, ki pa je propadel že v srednjem veku. Pozneje se je razvijal kot nekakšen dvor oziroma velika posest, na kateri so se ukvarjali med drugim tudi z žagarstvom in lesno trgovino. Kmetija je lahko skozi stoletja preživljala številno družino. Tudi Naveršnikova družina je bila zelo številna, kar dokazuje tudi stara slika, ki jo hranijo na kmetiji.

Sedaj že preko 45 let na njej gospodarja Jože Kotnik - Hof ob skrbni ženi Ivanki. V veliko pomoč pa jima je ob službi tudi Ivan Naveršnik - Bambi, daleč okoli poznan kot velik kulturni in športni zanesenjak. Kmetija obsega približno 13 hektarov obdelovalnih površin in 28 hektarov gozda. Zaradi želje po čim bolj naravnem kmetovanju so že dvanajsto leto vključeni v ekološko kmetovanje. V hlevu veselo moka okoli 20 glav živine, v gozdu pa posekajo 80 m³ metrov lesa. Rastišča so apnenčasta in dolomitna in zaradi strmine in razgibanosti tudi težje dostopna. V preteklosti so veliko lesa spravljali po drčah, pri čemer je prihajalo tudi do poškodb stoječih dreves. Postopoma pa je gospodar Jože zgradil številne vlake in tako lahko opravi sečnjo z manj napora in poškodb na drevju. V gozdu raste tudi mogočna lipa. Javor rekorder je rasel na prej težje dostopnem mestu in bi tam mogoče ostal še dolgo časa, če ne bi bila zgrajena vlaka.

"Samo zahtevana dokumentacija za

sodelovanje na razpisih za vlaganje v gozdove je prezahtevna," potarna Jože. "Celo ob pomoči strokovnjakov smo morali vlogo večkrat dopolnjevati."

Poslopja na kmetiji so zaradi velike etnološko-kulturne vrednosti tudi spomeniško zaščiteni. Država je pri spomeniški zaščiti precej hitra, zatakne pa se pri denarni pomoči za vzdrževanje in obnovo številnih objektov, zato jih to tudi

Na Hofovi kmetiji že dvanajsto leto ekološko kmetujejo, zato si močno želijo pridobiti tudi certifikat za svoj les, saj koroški les daleč naokrog slovi po svoji kvaliteti.

Pri Hofu boš zmeraj našel odprta vrata ter naletel na dobrodošel sprejem ter gostoljubje

denarno precej obremenjuje.

Jože Kotnik je že od ustanovitve član Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline. In prav to društvo je bilo pobudnik in organizator drugačnega načina prodaje lesa. Pred petimi leti je izvedlo prvo dražbo lesa. Že v preteklosti je Jože razmišljal o sodelovanju na dražbi, letos pa se je odločil in pripravil nekaj hloedov gorskega javorja, ozkolistnega javorja, češnje in hruške. Presenečen in vesel je bil, ko je izvedel, da je ravno njegov javor dosegel rekordno ceno.

"Če ne bi bilo dražbe, bi se marsikateri najkvalitetnejši hloed prodal po bistveno nižji ceni, kar se je gotovo dogajalo v preteklosti," razmišlja Jože. Kot ekološkega kmeta in skrbnega

gozdnega posestnika pa ga zelo moti, da še ni izpeljan postopek certifikacije slovenskega lesa. "Na našem področju imamo zelo kvaliteten les in bi bilo zato vsekakor prav oziroma nujno, da se lahko s certifikatom dokaže sledljivost izvora lesa. To ne nazadnje zahtevajo tudi številni kupci ne samo na dražbi, ampak tudi kupci žagarskega lesa."

Nikakor pa ob skrbnem gospodarjenju ne smem pozabiti njihove gostoljubnosti in prijaznosti. Prav vsakogar, ki se oglasi pri njih, prijazno postrežejo s kozarčkom mošta, žganja ali česa drugega in tudi kaj za prigrizniti se vedno najde na mizi. Zato je pri njih vedno polno ljudi, pa tudi oni so pripravljeni priskočiti na pomoč vsakomur, ki jo potrebuje.

Mlekarska gavda v Podgorju

Primož Areh, dipl. inž. gozd.

Foto: Denisa Krevh

Mleko je bilo naša prva hrana. Če smo imeli srečo, je bilo to materino mleko. Danes smo Slovenci narod pivcev mleka. Človek vsako leto popije na stotine litrov mleka in zaužije mnogo drugih mlečnih izdelkov, kot so siri, jogurti, maslo ... Ali ste vedeli da ...? V Sloveniji živi 2,04 milijona ljudi in več kot 470 tisoč glav goveda, dobra krava mlekarica pa da na dan tudi več kot 30 litrov mleka, iz katerega bi lahko izdelali 3 kilograme poltrdega sira, siri pa vsebujejo esencialne aminokislino, ki varujejo naše zdravje. Probiotični izdelki so pomembna prehranska dopolnila za večanje odpornosti. V zdravlilne in blagodejne učinke mleka je verjela tudi Kleopatra, ki si je rada privoščila mlečne kopeli.

Proizvodnja kravjega mleka je skupaj s prirejo govejega mesa najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 15 %. Od sredine devetdesetih let so v govedoreji tekli intenzivni procesi koncentracije in specializacije reje, ki so se izrazili v zmanjševanju števila rejcev, povečevanju povprečne velikosti črede na gospodarstvo, rasti mlečnosti krav in v povečevanju kakovosti mleka. Proizvodnja mleka v Sloveniji vseskozi presega domačo porabo. Stopnja samooskrbe se v zadnjih letih giblje okoli 114 %, poraba za prehrano na prebivalca pa je okoli 240 kg. Proizvodnja mleka je tudi v Podgorju in okolici pomembna proizvodna usmeritev posameznih kmetij. Mlekarji Podgorja, Razborja in Svetega Duha so zaradi boljšega informiranja, medsebojne pomoči in seveda zaradi druženja že pred leti ustanovili neformalno interesno združenje. Imajo celo svoj prapor, himno in vsakoletni tradicionalni ples, tako imenovano Mlekarsko gavdo. Tako je bil ples tudi letos v sredini meseca januarja v kulturnem domu v Podgorju, in sicer že šestindvajseti po vrsti. Za dobro vzdušje so poskrbeli ansambel Labod, Mateja Korošec s svojo harmoniko ter trebušne plesalke iz Slovenj Gradca, ki so bile posebno presenečenje. Po tradiciji je predsednik Marko Perše predal kravji zvonec novemu predsedniku Jožetu Krevhu – s predajo zvonca se je tako predala oblast. Predaja zvonca je tradicija, ki je med mlekarji v veljavi že kar lep čas. Prav tako je potekalo "zabijanje žebeljev" v prapor, ki ga je praporščak Franc Korošec

Praporščak Franc Svetec

prav spretno izmikal novim sponzorjem. Na sami prireditvi so bili tudi gostje, in sicer župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar, predsednik Koroške kmetijsko-gozdarske zadruge Stane Koprivnikar, vodja odkupa pri Kmetijsko-gozdarski zadruzi Ani Gerold, vodja kadrovske pravnih služb pri Kmetijsko-

gozdarski zadruzi Renata Vajde, predstavnica svetovalne službe Maruša Vavkan in predstavnik TKM Črnci gospod Dobnik.

Ker so mlekarji poznani kot veseli in prijetni ljudje, se je prireditev zavlekla kar v jutro naslednjega dne.

Kumkvati

Martina Cigler

Brez citrusov nam ne mine nobena zima, saj se zdi, da so tisti rod sadja, ki najbolj uspešno shrani sončno svetlobo. Zlate pomaranče in mandarine, rumene limone, živo zelene limete s svojimi žarečimi barvami razsvetlijo prostor, čudoviti vonj njihovih eteričnih olj pa mami k pokušanju. Sadeži so vsestranski, jemo jih brez dodatkov, iz njih stisnemo sok ali pa jih pripravljamo v sladcih in slanih jedeh. Odlično se ohranijo dalj časa. Kumkvate sem odkrila po naključju in takoj so me ti nepravi citusi iz rodu fortunela pritegnili. Podobni so velikim oranžnim olivam. V katonščini njihovo ime pomeni zlata pomaranča. Izvirajo s Kitajske na veliko pa jih gojijo v Grčiji in tam iz njih pripravljajo znameniti liker kumkvat. Obdaja jih tanka oranžna sladka lupina, ki je užitna, pod njo pa se skriva bolj kislo meso. Oboje skupaj ustvari slasten kislosladki okus. Kumkvati so vir vitaminov A in C. Vsebujejo nekaj kalcija, fosforja in riboflavina in so zelo nizkokalorični. Uporaba: Kumkvate lahko jemo cele ali pa

Vir: clubtrojane.forumfree.it/?t=47933182

jih narežemo in dodamo sadnim solatam ali sladoledu. Lahko jih vkuhamo tudi v sladkorni sirup. Ponudimo jih lahko k pečeni raci, rdečemu mesu in siru. Iz njih lahko pripravimo tudi slasten džem in marmelado za mazanje tort in peciva. Cele kumkvate lahko potopimo v raztopljeno čokolado in tako dobimo sladico. Pikantno vložene v Angliji ponudijo za božični posladek. Poskusite jih tudi sami, gotovo vas bodo navdušili.

Občni zbor Društva kmetič Mislinjske doline

Danica Onuk, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti

Foto: Danica Onuk

Članice DK Mislinjske doline so se letos zbrale že na svojem 18. rednem občnem zboru, odkar so se leta 1993 iz Aktiva kmečkih žena Slovenj Gradec preimenovala v Društvo kmetič Mislinjske doline. Ustanovni občni zbor DK je leta 1993 potekal na svečnico, 2. februarja, in tako so ta dan že takrat izbrale za dan letnih občnih zborov.

Letos je bil že tretjič zapovrstjo organiziran na Aerodromu v Mislinjski Dobravi, od 250 aktivnih članic pa se ga je udeležilo 130 članic. Pred uradnim delom občnega zbora je bilo organizirano predavanje o bučah, ki nam ga je na zanimiv način podala ga. Tatjana Krejan Košan, avtorica knjige Pisane buče in koledarja za leto 2011 z istim naslovom.

Častna članica Terezija Rogina

Predsednica DK Jožica Arbiter je podala tako poročilo o delu Društva v preteklem letu kakor tudi program dela za tekoče leto. Članice so se aktivno vključevale v razpravo o poročilih, k besedi pa so bili povabljeni tudi gostje: župan Občine Mislinja Franc Šilak, predstavnik MO SG Marijan Klemenc, predstavnica KKGZ Slovenj Gradec Anamarija Gerold ter članica UO Zveze kmetič Slovenije Milka Podričnik, sicer članica DK Mežiške doline.

Podelil se je tudi naslov častne članice, in sicer gospe Tereziji Rogini iz Podgorja.

Za kulturni program so poskrbele naše pevke Bršljanke, članice našega Društva kmetič, in njihov harmonikar Viktor Mlinšek.

Članice do občnega zbora vsako leto izdajo tudi svoje glasilo, v katerem objavijo članke o svojih aktivnostih v preteklem letu.

Tečaj peke kruha

Danica Onuk, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti

Foto: Danica Onuk

V okviru projekta "Z znanjem do razvoja dopolnilnih dejavnosti", ki poteka v organizaciji LAS MDD (lokalna akcijska skupina Mislinjske in Dravske doline) in KGZ Celje, je bil v mesecih februarju in marcu organiziran 30-urni tečaj peke kruha, potic in peciva ter izdelava testenin na tradicionalni način. Gre za usposabljanje nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK), zato je zanj vsako leto kar precej zanimanja.

Letos se ga je udeležilo 22 tečajnic, ki so v Dravogradu na teoretičnem delu poslušale teme o ureditvi prostorov in registraciji dopolnilne dejavnosti, o načinih trženja izdelkov, ekonomiki peke ter o oblikovanju cen in kalkulacij. Pri praktičnem delu, ki je potekal na turistični kmetiji Kajžar v Mežici, so en dan pod vodstvom strokovne učiteljice Marije Prajner iz Maribora pekle kruh in potice,

drugi dan pa pod vodstvom strokovne učiteljice Marjane Košmrlj, prav tako iz Maribora, pecivo ter izdelovale testenine. Kruh in potice ter nekatero kvašeno pecivo so se pekli v krušni peči, saj so se kandidatke usposabljevale za peko na tradicionalni način. Peti dan tečaja je bil namenjen ogledu kmetij, ki se že ukvarjajo s to dejavnostjo.

Na zaključku tečaja kandidatke prejmejo potrdilo o opravljenem tečaju, ki jim med drugim služi kot priloga k vlogi za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije: izdelovalka kruha, potic, peciva in testenin na tradicionalni način.

Izdelovanje testenin

Peka kruha

Prvi pomladni mesec

Janez Bauer

Foto: Janez Bauer

Res že vsi nestrpno čakamo, da se bo ogrelo. Tudi naše čebelice, ki jih je v panju vsak dan več. Cvetiči zvončki in trobentice jih kar vabijo na plano in ob toplih sončnih dnevih jih je vse polno okrog čebelnjaka.

Marec je že mesec, v katerem stopimo v pomlad. Dnevi se daljšajo, noči niso več tako hladne in čebele že kar redno izletavajo. Tudi zalega v panju se je namnožila, matica pridno zalega. Vsak dan več. Poveča pa se tudi poraba hrane. Za en sat zalege porabijo čebele en sat medu. Pa kar preračunajte, koliko medene zaloge še morajo imeti v panju. Večino tistega sladkorja, ki smo ga pokrmili v avgustu, porabijo sedaj. Poraba hrane preko zime ni večja od kilograma na mesec. Sedaj, ko morajo hraniti in ogrevati zalego, se pa poraba strmo dvigne. Od tega, kako dobro smo jih nakrmili in koliko cvetnega prahu imajo v rezervi, je močno odvisen pomladanski razvoj družine. Lačne, slabo nahranjene čebelje družine se ne bodo razvijale, dobili bomo slabiče, od katerih ne bo medu. Še enkrat lahko rečemo, da se čebelarstvo leto začne v avgustu, saj sta od takratnega krmljenja odvisna razvoj in donos čebelje družine v naslednjem letu. Pri ogrevanju lahko čebelam pomagamo, tako da jih zapažimo – odenemo jih s

toplim materialom. To pa ne smejo biti časopis ali kakšne cunje. Tak material vleče nase vlago in v panju bomo hitro imeli vse mokro in plesnivo. Potem pa tudi do bolezni ni daleč. Najbolje je, da čebelji panj od zadaj odenemo s penasto gobo. Ta je zračna, prepušča vlago, čebele ogreje, prepriha pa ni, saj se tesno prilaga panju. Vratca morajo biti obvezno odprta ali jih pa kar snamemo, zato da lahko vlaga neovirano izhaja iz panja. Pomladanski razvoj pa lahko pospešimo z dodajanjem medene pogače. To je medeno testo iz medu, fino mletega sladkorja in cvetnega prahu. Včasih smo jih delali sami, danes pa lahko kupimo že narejene v plastičnih vrečkah. To medeno pogačo položimo na matično rešetko nad gnezdo. Odpremo jo samo na spodnji strani, tako da čebele postopoma prihajajo do nje. Če bi odprli celo naenkrat, bi se zaradi toplote gnezda razlezla po satovju in po celem panju in kaj hitro bi imeli rop. Zapomnimo

si pa to, da ko pričnemo krmiti s pogačo, ne smemo prenehati, dokler ni v naravi zadosti medenih virov, to je vsaj do cvetenja regrata. Konec meseca, to je 19. marca, pa je Jožefovo. Po ljudskem verovanju nekakšen mejnik pri oskrbovanju čebel. Že star pregovor pravi, da kakršno bo na Jožefa vreme, taka bo tudi medena letina. Splošno navodilo naših starih čebelarjev pa je, da do Jožefovega godu ne smemo posegati v čebelje gnezdo. Kasneje lahko, ko se ogreje na vsaj 14 stopinj, seveda. Torej pričakajmo Jožefa in pripravimo posodo. Letos bo medilo! Boste videli, da bo!

34. državni čebelarški seminar in mednarodna prodajna razstava

V soboto in nedeljo, 19. in 20. marca, bo v Celju potekal že 34. tradicionalni čebelarški seminar. To je vseslovensko srečanje čebelarjev, vsako leto jih pride več tisoč iz Slovenije in okoliških držav. Na seminarju bo tudi prodajna razstava čebelarskega reprodukcijskega materiala in razstava čebelarških inovacij. Glavno vlogo pa ima seveda posvet. V soboto bo osrednja tema ekološko čebelarjenje, v nedeljo pa dobra čebelarška praksa. Na seminarju bo tudi promocija filma o čebelarstvu in turizmu, razglašena pa bosta tudi inovatorja za najboljše izdelan AŽ in LR panj. Seminar bo potekal v hali Golovec vsak dan od 8. do 13.30 ure.

Vsi čebelarji, ki bi se radi seznanili z novostmi iz čebeljega sveta, se bodo seminarja zagotovo udeležili.

Teden boja proti raku 2011 (1. 3. do 7. 3. 2011)

Metka Horvat, dr. med., spec. higijene, Zavod za zdravstveno varstvo Ravne

Letno za rakom po celem svetu zbolijo več kot 12 milijonov bolnikov, polovica jih zaradi raka tudi umre. Iz podatkov Registra raka za Slovenijo za leto 2007 je razvidno, da je bilo v Sloveniji zabeleženih 11.607 novo odkritih bolnikov z rakom, od tega 6.083 moških in 5.524 žensk, umrlo pa je 5.537 bolnikov (3.146 moških in 2.391 žensk).

Rak je v raznih življenjskih obdobjih različno pogosta bolezen; skoraj izjema je pri mlajših od 19 let. Manj kot 3 % vseh primerov raka je med 20. in 34. letom starosti, več kot tri četrtine bolnic in

bolnikov pa zbolijo po 50. letu. Prvih pet po številu novih primerov najpogostejših rakov (kože, debelega črevesa in danke, pljuč, dojke in prostate) dosega 56,5-odstotni delež vseh novih primerov rakave bolezni. Pri moških je bil leta 2007 najpogostejši rak prostate. Na prvem mestu je zamenjal pljučnega raka, ki je bil najpogostejši rak pri moških vse od leta 1967 do leta 2004. Pri ženskah ostaja rak dojke na prvem mestu z 21-odstotnim deležem.

Seznam najpomembnejših dejavnikov tveganja z oceno deleža smrti za rakom (Doll R, Peto R, 1981):

Vir: <http://www.slora.si/nevernosti-dejavniki-raka>

Najpomembnejši dejavniki za nastanek raka so povezani z življenjskim slogom oziroma načinom življenja: čezmerna telesna teža, nepravilna prehrana, premajhna telesna dejavnost, kajenje, alkohol, okužbe, reproduktivni dejavniki in nevarna spolnost. Ostali pomembnejši dejavniki so še: genska dispozicija, poklicno okolje, okolje, v katerem živimo, sevanje. V tabeli so poenostavljeno predstavljeni najpomembnejši dejavniki z oceno deleža vseh smrti za rakom.

Nevernostni dejavnik	Ocena deleža vseh smrti za rakom
Čezmerna telesna teža, nepravilna prehrana in premajhna telesna dejavnost	30
Kajenje	16
Okužbe (hepatitis B, HPV ...)	9
Reprodukativni dejavniki in način spolnega življenja	7
Poklic	4
Okolje	1-4
Alkoholne pijače	3
Sevanje	3

40 let tedna boja proti raku

Tudi cepljenja varujejo pred nekaterimi raki

Miroslava Cajnkarc, spec. šol. med.

Nastanek nekaterih vrst rakov je povezan s trajno okužbo z virusi, bakterijami ali paraziti (okrog 18 %). V Evropi je ta odstotek nižji (okrog 10 %), najpomembnejše pa so okužbe s humanimi papiloma virusi, ki so povezani z nastankom raka materničnega vratu.

Humani papiloma virusi ali HPV so majhni, zelo raznovrstni virusi z veliko različicami (več kot sto genotipov), od katerih so najpomembnejši nekateri nizko rizični (tip 6 in 11), ki povzročajo nastanek bradavic na zunanjih spolovilih v 90 %, in visoko rizični (tip 16 in 18), ki povzročajo rak materničnega vratu v 70 %. HPV živijo v koži ali sluznici in običajno ne povzročajo nobenih težav, tako da okužene osebe praviloma niti ne vedo za okužbo in tudi nimajo nobenih bolezenskih znakov. Vsaj polovica ljudi, ki je spolno aktivna, se v svojem življenju okuži s HPV. Virus se prenaša z intimnimi telesnimi stiki, spolnimi odnosi, pri porodu pa z matere na novorojenca. Prenasa se preko kože in sluznic. Pri večini okužba spontano mine, v kakih 10 % pa ostane trajna in če je tip virusa visoko rizičen, se lahko razvije rak materničnega vratu, lahko pa tudi druge oblike raka na zunanjih spolovilih, nožnici, zadnjiku, moškem spolnem udu in grlu.

Rak materničnega vratu je pri mladih ženskah (15–44 let) v Evropi drugi najpogostejši rak. V Sloveniji zbolijo vsako leto 130 do 150 žensk, starih okrog 40 let. Vsaka četrta bolnica zaradi te bolezni še vedno umre. Okrog 2500 mladih žensk, starih okrog 30 let, pa je vsako leto pri nas operiranih zaradi predrakavih sprememb materničnega vratu, ki jih pravočasno odkrivamo z rednimi odvzemi brisa materničnega vratu na ginekoloških pregledih. Pri tej skupini žensk obstaja pozneje večja nevarnost za prezgodnje porode ali pa nujnost poroda s carskim rezom.

Za okužbo s HPV ni zdravila. Zdravimo lahko le bolezni, ki nastanejo kot posledica okužb (predrakave spremembe materničnega vratu, raka in bradavice zunanjih spolovil).

Zelo pomembno je **preprečevanje** okužbe s HPV:

- odlaganje prvega spolnega odnosa v čim poznejše obdobje;
- zvestoba in čim manj spolnih partnerjev;
- uporaba kondoma (ki pa tudi ni popolna zaščita, ker je mogoč prenos virusa skozi kožo intimnih predelov – zunanjih spolovil);
- cepljenje.

V Evropi poteka cepljenje v programih rednega cepljenja od leta 2006, v Sloveniji pa od šolskega leta 2009/10. Na voljo sta dve vrsti cepiva, 2-valentno in 4-valentno. Obe cepivi vsebujeta virusom podobne delce, v katerih pa ni virusne DNK. Tako cepivo ne more okužiti človeških celic niti se v njih razmnoževati ali povzročiti bolezni. V Sloveniji uporabljamo 4-valentno cepivo, ki varuje pred štirimi (že opisanimi) pomembnimi genotipi HPV.

Ker je cepivo najbolj učinkovito, preden se ženska okuži s HPV, so se po svetu in tudi pri nas odločili za cepljenje deklic v starosti 11 do 12 let, saj v tej starosti še gotovo niso bile izpostavljene okužbi. Cepljenje opravimo s 4-valentnim cepivom ob sistematskem pregledu v 6. razredu devetletke; je brezplačno in prostovoljno (starši se za cepljenje svoje deklice odločijo sami). Podatke o cepljenju, kot vsa druga cepljenja, zapišemo v zdravstveni karton, knjižico o cepljenju in računalniški program cepljenja pri Inštitutu za varovanje zdravja Republike Slovenije. Cepivo je varno, najpogostejši neželeni učinek je lahko kratkotrajna občutljivost na mestu vboda in povišana telesna temperatura. Ne smemo cepiti deklic, ki imajo potrjeno alergično reakcijo na sestavine cepiva, ali če so imele resen neželen učinek po predhodnem cepljenju. Začasno odložimo cepljenje, če je prisotno akutno obolenje z vročino.

Po svetu so doslej cepili več kot 50 milijonov oseb. V Sloveniji smo v šolskem letu 2009/10 cepili približno polovico vseh deklic, zelo visok pa je odstotek prav v koroški regiji, kar blizu 80 %.

Strokovnjaki priporočajo cepljenje tudi ženskam, ki so že imele spolne stike, saj mogoče še niso bile izpostavljene genotipom virusov, ki so v cepivih. Vsekakor pa naj še enkrat poudarim, da je pri preprečevanju nastanka raka materničnega vratu zelo pomembno že zgodnje učenje mladih in priprava na zdravo spolnost, pri zgodnjem odkrivanju predrakavih sprememb in raka pa redni pregledi žensk pri ginekologu.

Viri:

- Cepljenje proti okužbam s HPV, Center za nalezljive bolezni IVZ RS
- Rak materničnega vratu (brošure)
- Prof. dr. Marjetka Uršič Vrščaj: Ženske, zavijajte rokave

Zunanji zajedavci pri psih in mačkah

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med.,
VP Slovenj Gradec

Foto: Ida Robnik

Pričetek pomladi je čas, ko postanejo aktivni tudi zunanji zajedavci, ki predstavljajo veliko nevarnost za živali. Med omenjene spadajo bolhe (katerih piki povzročajo alergije pri psih in mačkah ter so tudi vmesni gostitelj pasje trakulje), klopi (prenašalci nekaterih zelo resnih bolezni, kot so borelijoza, erlihioza, anaplazmoza in babezioza), uši in garje. Tokrat bomo nekaj več besed namenili zadnji skupini teh parazitov, garjavcem. Garjavci so zajedavci, ki živijo na njej ali v koži. Najpogostejše so štiri vrste garjavcev: Demodex, Sarcoptes, Otodectes in Notoedres. Najpogostejša vrsta garje pri psih je Sarcoptes scabiei. Odrasle garje živijo v vrhni plasti kože. Samica v kožo "vrta" kanale, v katere leže jajčeca. Razvojne oblike (ličinke in nimfe) prav tako bivajo v kanalih. Vse razvojne oblike se prehranjujejo s kožnimi celicami. Razvojni krog od jajčeca do odrasle garje traja od 17 do 21 dni. Brez gostitelja ne morejo preživeti dlje kot nekaj dni, saj so občutljive na izsuševanje.

Za prenos (okužbo) garij je potreben direkten kontakt med psi. Pes se lahko okuži tudi ob stiku z garjavo lisico (predvsem lovski psi). Spremembe se najprej pojavijo na psih, komicah, stegnih, konicah uhljev, okoli oči in na smrčku. Najprej opazimo okrogle rdeče lise, dlaka na teh mestih izpada. Psa spremenjena mesta močno srbi. Zaradi stalnega praskanja se koža zadebeli in poškoduje, pogosto pride do naknadnih infekcij z bakterijami.

Ušesne garje (*Otodectes cynotis*)

Ušesne garje naseljujejo sluhovod in kožo v okolici uhlja pri psih in mačkah. Vse razvojne oblike prebivajo na živalih in se prehranjujejo z odmrliimi kožnimi celicami. Ušesne garje povzročajo vnetje zunanjega dela sluhovoda, pojavijo se drobljive, črno rjave naslage, ki lahko popolnoma zaprejo sluhovod. Živali se močno praskajo po ušesih in stresajo z glavo.

Vsakodnevni temeljit pregled kožuha živali lahko prihrani marsikatero nevšečnost. Sredstev za zatiranje zajedavcev je danes na tržišču resnično veliko. Obstajajo v obliki pršil, kožnih kapljic, šamponov ter ovratnic. Za učinkovito odpravo parazitov se posvetujte z vašim veterinarjem.

Na zajtrku pri županji

Marta Krejan

Foto: Marta Krejan

Vabilo na zajtrk k županji Črne, Romani Lesjak, je bilo pravzaprav uvertura v redna mesečna srečanja županov Mežiške doline. Seveda jim predstavniki medijev ne bomo viseli za vratom vsak mesec, smo pa bili povabljeni prvič, da se (in vas) seznanimo s tem, kaj se dogaja in načrtuje v občinah Črna, Mežica, Prevalje in Ravne.

Razlog za srečanje je v županjinem spoznanju, da je težave, ki se dotikajo vseh občin oz. doline, treba reševati skupaj in da je treba skupne interese obravnavati skupaj. Vendarle skozi občine teče ista reka in vendarle imajo skupno preteklost. Moški del predstavnikov prebivalcev doline pod Peco je pozdravil županjin predlog in dogovorili so se za formalna mesečna srečanja, ki jih bo vsakič organiziral drug župan.

Srečanje je potekalo pod vplivom uspeha Črnjanke Tine Maze, kar je verjetno po svoje prispevalo k optimizmu vseh prisotnih. Lesjakova je predstavila svoje

Srečanje se je neformalno zaključilo pri Škrubiju, ki je postregel s svojimi specialitetami. Z leve: Matic Tasič, Romana Lesjak, Tomaž Rožen in Dušan Krebel.

predloge o skupnih projektih oz. interesih, izpostavila je predvsem možnost razvoja turizma, s čimer se je prevaljski župan Matic Tasič strinjal in dodal, da je čim prej potrebno z avtocesto razbremeniti lokalne ceste. Dušan Krebel, župan Mežice, je poudaril, da je dolina kljub štirim občinam enovita in da je treba trditev "največji

sovražnik župana je župan sosednje občine" preseči. Predstavnik Ravenčanov Tomaž Rožen je dodal, da četudi so občine v posameznih primerih konkurenti (vsak župan seveda dela v korist svojim občanom), morajo delovati tudi skladno.

Nov nakupovalni center Koroške kmetijsko-gozdarske zadruga

Mirko Tovšak

Foto: Mirko Tovšak

V petek, 4. marca 2011, je bil za Koroško kmetijsko-gozdarsko zadrugo Slovenj Gradec velik dan. Odprli so namreč nov

Direktorica Danica Ramšak in njen namestnik Viktor Kovač

nakupovalni center na prostoru, kjer je imela nekdanja kmetijska zadruga Ledina svoj hlev goveje živine in sušilnico hmelja.

Kasneje se je na to mesto preselila še trgovina z gradbenim materialom, ki so jo na kratko poimenovali Sušilnica, velik del stavbnega zemljišča ob Podgorski cesti, sicer v lasti Zadruga, pa je ostal neizkoriščen. Po združitvi vseh kmetijsko-gozdarskih zadrug na Koroškem se je v skupni zadrugi pričel proces gradnje sodobnih trgovskih središč. Tako so bili že zgrajeni sodobni trgovski lokali v Vuzenici, na Prevaljah, v Mislinji, pred združitvijo pa še upravna stavba na Celjski cesti. V Slovenj Gradcu so tako ostale še tri manjše trgovine s tehničnim blagom, ki so večkrat ponujale podobne vrste blaga, to pa je pomenilo tudi dražje trgovsko poslovanje, saj so bile zaloge trgovskega blaga v teh trgovinah večkrat podvojene. Vodstvo Zadruga se je odločilo, da bo vse te trgovske zmogljivosti združilo pod eno streho, kar jim je omogočal neizkoriščen prostor v Starem trgu. V lanskem letu so se pričele priprave za izgradnjo tega centra. Ob postavitvi temeljnega kamna je direktorica Danica Ramšak obljubila, da bo otvoritev nove trgovine še pred pomladjo letošnjega leta, kar se je v petek tudi zgodilo. Novi objekt nakupovalnega centra zajema

skupaj s skladišči kar nekaj tisoč kvadratnih metrov površin, bil pa je finančno tudi največji investicijski zalogaj Zadruga po združitvi. Objekt skupaj z zunanjo ureditvijo in opremo je vreden nekaj nad milijon evrov, bil pa je deloma financiran z lastnimi sredstvi, velik del pa predstavlja tudi posojilo Ribniškega razvojnega sklada. V centru je zaposlenih 13 prodajalcev, ki so se preselili iz sedanjih tehničnih trgovin Zadruga na območju Slovenj Gradca. Na otvoritvi se je zbrala velika množica kmetov, povabljenih gostov, predstavnikov izvajalcev gradnje, poslovnih partnerjev, pa tudi drugih radovednežev, ki radi prihajajo na tovrstne prireditve. V kulturnem sporedu so na otvoritvi sodelovale pevke Bršljanke, ki so svoj zbor ustanovile iz vrst aktiva kmečkih žena, v folklornem nastopu pa so pokazali svoje plesne sposobnosti kar zaposleni na Zadrugi. Spregovorila je tudi direktorica Danica Ramšak, ki se ob tem seveda ni mogla izogniti razprtijam, ki so bile v zadnjem času dobrodošla tema v sredstvih javnega obveščanja. Povedala je, da jim je ta afera vzela veliko energije in časa, zato upa, da bodo ob zaključku postopka izključitve enega izmed združnikov, ki je povzročal nesoglasja med njimi, lahko več časa posvetili svojim razvojnim ambicijam in boljšemu poslovanju.

Lions Club Slovenj Gradec slavi 15. obletnico ustanovitve

Hubert Dolinšek

Foto: Foto Anka

LC Slovenj Gradec je bil ustanovljen 15. januarja 1996. Pri tem je bil naš botrski klub LC Piramida Maribor. Ob 15-letnici našega delovanja smo organizirali tiskovno konferenco in javnost seznanili z našim delom. Danes deluje v klubu 36 članov z vse Koroške. Redno se sestajamo dvakrat mesečno, da obravnavamo klubska vprašanja in organiziramo zanimiva in aktualna predavanja in predstavitev. Aktivni smo predvsem pri zbiranju sredstev in podeljevanju teh pomoči potrebnim. Do lanskega leta smo zbrali in podelili preko 130.000 evrov. Samo v lanskem letu pa smo temu dodali še 49.000 evrov.

Večje odmevne akcije v tem letu (od 1. 7. 2010 do danes):

- podelili smo 500 paketov prehrabnih izdelkov za delavce propadlega Preventa v vrednosti 12.000 evrov;
- planinske kočje v našem območju smo oskrbeli s posteljnimi vložki in prešitimi odevami v vrednosti 25.000 evrov;
- pridružili smo se svetovnemu natečaju Lions organizacije na temo plakat miru. Učence osnovnih šol na Koroškem vzpodbujamo in vabimo k sodelovanju. Letos je 75 učencev s Koroške prispevalo svoja dela. Pet najboljših smo nagradili, ta pa bodo ob zaključku spomladi razstavljena v Cankarjevem domu v Ljubljani;
- pripravili smo dobrodelni ples v Radljah ob Dravi in zbrana sredstva namenili pomoči potrebnim v tem delu Dravske doline.

Negujemo tudi sodelovanje s prijateljskimi pobrateni Lions klubi iz Avstrije oziroma iz Pliberka, Šentpavla in Deutschlandsberga. Občasno prirejamo srečanja, kjer zbiramo sredstva za pomoči potrebne. Sodelujemo tudi s pobrateni klubom iz Japonske iz mesta Arai. Njihovi

Dobrodelni ples LC SG v Radljah ob Dravi

člani so nas že obiskali in v tednu dni smo jim pokazali lepote Slovenije, zatem pa so naši člani obiskali prijatelje na Japonskem.

Člani LC Slovenj Gradec smo ponosni na petnajstletno prehojeno pot in naše humanitarne akcije po našem skupnem načelu *We serve – pomagamo*.

Z leve: predsednik LC SG Vito Štruc, predsednik Lions distrikta 129 Slovenije Anton Horvatič. Lanski predsednik LC SG Peter Prikržnik prejema priznanje.

Moški pevski zbor Franca Ksaverja Meška praznuje 45 let

Nevenka Knez

Foto: Nevenka Knez

Ko smo na Selah januarja letos praznovali vaški praznik, na katerem vedno nastopa MPZ Franca Ksaverja Meška, nismo mogli mimo pomembne obletnice, ki jo letos beleži.

V zboru se je z leti zamenjalo veliko pevcev, vsak od njih pa je doprinesel neizbrisen pečat. V zboru danes skupaj s pevovodjo

Janezom Glasenčnikom prepeva še trinajst pevcev. Edini pevec, ki je v zboru že od samega začetka, vseh 45 let, je Viktor Hovnik, ki se zagotovo strinja, da je bilo vsa ta leta zelo lepo, pa čeprav je potrebnega ogromno odrekovanja, strpnosti, medsebojnega razumevanja in navsezadnje ogromno veselja do petja in druženja. Vse to, predvsem pa dobra volja, so glavne sestavine recepta, da pevski zbor doseže lepo in častivredno starost, s katero se naši fantje zagotovo ponašajo.

Več o zboru nam je v svojem spisu povedal osnovnošolec Žan Logar, ki je bil eden od prvonagrajencev vsakoletnega natečaja, ki ga posebej za vaški praznik organizira OŠ Sele-Vrhe. V teh dneh jim namreč prijetno minevajo zimski večeri, ko se zbirajo na vajah, kjer vneto prepevajo in vadijo za jubilejni koncert, ki se bo zgodil v nedeljo, 17. aprila, v dvorani večnamenskega doma na Selah.

Nadaljevanje na str. 14

Ko govorimo o znamenitostih kraja, vedno najprej pomislimo na naravne znamenitosti in objekte, a le malokrat pomislimo na ljudi, ki veliko pripomorejo k večji prepoznavnosti kraja. V našem kraju je med drugim to MPZ Ksaver Meško, ki letos praznuje 45. obletnico delovanja. Ko sem se odločil, da bom napisal spis o njih, sem si sposodil bilten, ki je izšel ob njihovi 35-letnici. Na prvi strani sem prebral verz:

Brez glasbe ni življenja,
brez življenja ni glasbe.

S tem se verjetno strinjajo vsi člani pevskega zbora. Ko se je pred 45. leti zbralo devet fantov in mož, so se imenovali Oktet.

Vsako leto je bilo njihovo petje boljše in kvalitetnejše in z leti se je večalo tudi število članov. Ko sta bili za njimi dve desetletji, so dobili novo ime. Menda so si ga člani izbrali kar sami, in to po Franu Ksaverju Mešku, zaradi katerega naš kraj marsikdo bolje pozna. Bil je duhovnik in pisatelj, ki je dolga leta živel in ustvarjal tudi na Selah. Od takrat pa do danes so nekateri člani zbora odšli, a zmeraj so jih nadomestili novi, ki radi prepevajo, in jim je to v ponos.

Letos, ko obhajajo tako visoko obletnico, šteje zbor štirinajst članov. V tem času so prejeli veliko nagrad in priznanj. Krajanji smo ponosni na njih še posebej zato, ker so to naši sosodje, očetje, dedki in sorodniki.

Želimo si, da bi nam še dolgo prepevali, pa naj bo to v žalostnih ali veselih trenutkih. Mogoče bomo čez 20 let v zboru prepevali tudi mi, mlajši fantje, ki sedaj obiskujemo Osnovno šolo Sele-Vrhe, kjer so gulili šolske klopi tudi nekateri člani zbora. Moškemu pevskega zboru Ksaver Meško ob častitljivi obletnici čestitamo in želimo veliko uspešnih nastopov.

Žan Logar, 5. r

Gradiški fantje

Primož Areh

Foto: Janez Bauer

Glasba spremlja človeka skozi celo življenje. Človek se k njej zateče ob vseh pomembnih prelomnicah, od rojstva do smrti, od jutra do noči, za vsa dejanja, vsa hotenja in vsa razpoloženja. Glasba človeka izoblikuje in plemeniti, osrečuje, razvija ljubezen, ne samo do lepega, temveč tudi do skupnosti, je zapeljiva in se težko loči od človeške duše. Ure in ure se ji človek predaja, iz dneva v dan, iz meseca v mesec, iz leta v leto. In tako pretečejo leta in ostajajo spomini, prijetni, veseli, nepričakovani, žalostni. Spomini presenečenj, uspehov, vzponov, padcev, porazov, razočaranj, obupa, upanja. Vse to živi v človeški glasbi.

Tako je tudi z zborovskim petjem. Tej skriti radosti, ki se ji je težko odreči, se predajamo tudi pevci MoPZ Gradiški fantje. Petje nas spremlja ob različnih priložnostih: ko smo veseli, pojemo vesele pesmi, smejemo se in pesem se smeje z nami. Ko smo zaljubljeni pojemo ljubezenske pesmi, če smo obupani, pojemo žalostne pesmi. Ko smo pijani, pojemo pesmi pijancev, skratka, pesem je del naših src. MoPZ Gradiški fantje deluje že od leta 2001 v okviru Športno-kulturnega društva Gradišče. Prvič je nekaj mož in fantov zapelo kar v gostilni, ob kakšnem rojstnem dnevu, ob "glažu mošta". Padla je ideja o ustanovitvi pevskega zbora. Ob prvih poskusih skupnega petja je zbor štel osem pevcev. Prvi, ki je novo nastalemu zboru priskočil na pomoč, je bil danes žal že pokojni Viktor Breznik. Na srečanje je prinesel notne zapise enostavnih koroških in ljudskih pesmi. Nekateri so se takrat prvič srečali z notami. Leta so tekla, zbor je dobival podobo in "zvok", tisto značilnost, po kateri se zbori ločijo med seboj. Kasneje

mu je s svojimi priredbami in strokovnim znanjem priskočil na pomoč Jože Leskovar, ki pa v tistem času, žal, ni mogel prevzeti strokovnega vodstva zbora. Odločujoča pa je bila njegova pomoč pri iskanju zborovodje in sreča se je nasmehnila zboru. MoPZ Gradiški fantje je prevzela Irena Glasenčnik, ki ga vodi še danes. Začetni repertoar pesmi je bil dokaj skromen. Prepevale so se ljudske in koroške pesmi. Z leti je znanje raslo, pevci pa so posegali po vedno bolj zahtevnih pesmih. Prelomnica pri izbiri pesmi je bila udeležba zbora na revijah zborov Mislinjske doline. Zapelo se je tudi v Slovenj Gradcu ob vstopu RS Slovenije v Evropsko unijo leta 2004. V istem letu so bili povabljeni na sodelovanje pri koncertu slovenskih pevskih zborov v Monoštru na Madžarskem, ki ga je organizirala Zveza Slovencev na Madžarskem. Manjkali niso na srečanjih zborov v Ločah, Bočni, Dravogradu. Leta 2007 se je zbor udeležil regijskega tekmovanja Sozvočenje v

Gradiški fantje:

- zborovodja: Irena Glasenčnik
- prvi tenor: Miran Slatinek, Primož Areh, Ivan Pečoler
- drugi tenor: Dani Kotnik, Tone Temnik, Dušan Potočnik
- prvi bas (bariton): Marijan Grešovnik, Miro Dokl, Janez Bauer
- drugi bas: Ferdo Kotnik, Janez Čas, Bertl Dornik

Slovenj Gradcu. Niso pa pozabili na domačo faro. Vsako leto ob kulturnem prazniku priredijo koncert na koči pod Kremžarjevimi vrhom. V minulih desetih letih se je zvrstilo veliko koncertov, nastopov in priložnostno zapetih pesmi.

Seveda ciljev nikoli ni zmanjkalo, tako je prednostna naloga zbora v letu 2011 izdati svoje najljubše pesmi na zgoščenki. Veliko dela na tem področju je že opravljenega. Strokovna dela sta prevzeli Irena Glasenčnik in Danica Pirečnik.

Zato, pevec, zapoj pesem, naj odmeva med našimi hribi, zazri se v daljavo in vase. Ta pesem naj ti bo počitek po garanju med tednom, pesem za notranje prerogjenje.

Srečanje pevcev in godcev Koroške

Foto: Jože Marhl

Zadnjo nedeljo v februarju je bilo srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž Koroške v Josipdolu. Zbrane je pozdravil in nagovoril župan občine Ribnica na Pohorju Srečko Geč. Nastopili so ljudske pevke Šentjanžanke iz Ribnice na Pohorju, Vaški zbor KD Črneče, ansambel Stare sablje iz Dravograda, družina Miklavž iz Mislinje, ženska vokalna skupina Deteljice z Raven na Koroškem, družina Herman iz Vuzenice, Ljudske pevke s Kaple na Kozjaku, ansambel Diaton iz Mute-Vuzenice in Ljudski pevci iz Libelič. Strokovna spremljevalka je bila Vesna Sever. Na ogled so bile tudi stare fotografije o delu in življenju v Josipdolu in okolici iz zbirke Mirka Kogelnika. Organizator prireditve je bil Javni sklad RS za kulturne

Ljudske pevke s Kaple na Kozjaku

dejavnosti, Območna izpostava Radlje ob Dravi.

Mag. Jože Marhl

Ljudske pesmi prepeva Družina Miklavž

Marjan Križaj

Foto: Marjan Križaj

Vselej sem z veseljem prislunil ubranim glasovom pevke in pevcev Miklavževe družine, ki so iz svoje zakladnice ljudskih pesmi znali vedno utrgati najlepše glasbene cvetke. Zato sem se vabilu na večer ljudskih pesmi in viž ob predstavitvi nove, že druge zgoščenke Družine Miklavž z veseljem odzval.

V Lopanovi dvorani v Mislinji je bilo v zadnji februarski soboti sedežev skoraj premalo. Cvetka, Jože, Drago in Franc so mnoge, ki so jim pri srcu stare ljudske pesmi in običaji, že osrečevali na prireditvah, srečanjih ljudskih godcev in pevcev, ob srečanjih družin, na regijskih srečanjih, pa tudi z nastopi na radiu in televiziji. Če smo jim zaploskali ob izdaji prve zgoščenke, je bila v tem večeru pred nami nova priložnost za gromovit aplavz. Ob jubilejnem letu, ko se lahko pohvalijo z desetletnico svojega pevskega poslanstva, smo z veseljem še enkrat ogreli dlani. Hvaležni za preživete številne očarljive trenutke, hvaležni, ker so nam sklenili podariti večer prepevanja bogatih pripovednih ljudskih pesmi. Al' ta rož'ca za utrgat' še ni so Miklavževi naslovili svojo drugo zgoščenko. Sleherni biser ubranega prepevanja nam je segel do srca, pa še spomin ob številnih kiticah, pri najdaljši pesmi smo jih našteali kar sedemnajst, smo občudovali. Da so pevci Družine Miklavž lahko zadihali, so ob njihovi predstavitvi zgoščenke zaplesali in zapeli člani Folklorne skupine Rej iz Šmartna pri Slovenj Gradcu. Godci Marjana Ramšaka s prijatelji so zaigrali, zapeli pa so še Fantje z vasi mislinjske in vokalna skupina Dar. Prireditve, ki jo je povezovala Simona Moličnik, nam je Družino Miklavž predstavila v najlepši luči. Pesemska dediščina Miklavževih, zdaj tudi zvočno zapisana, bo sejala zven po širnem slovenskem prostoru in še daleč preko

njegovih meja. Hvaležnost so vsem, ki so poskrbeli za zgoščenko, in prijateljem, ki so s petjem in vižami prepletli njihovo ubrano prepevanje, slavljenci izrazili s spominki. V imenu občine pa se je z darilci Družini Miklavž zahvalil za bogato pevsko poslanstvo župan Franc Šilak. Da bi pohorska pesem, na katero so ponosni tako kot na svoj kraj, še dolgo zvenela, pa je bila želja, ki jo je izrekel v imenu vseh prisotnih ljubiteljev prepevanja pevcev Družine Miklavž.

Cvetka, Jože, Drago in Franc so poskrbeli za večer prijetnega počutja

Kultura tke človeške vezi

Marjan Križaj

Foto: Klavdija Glasenčnik

Ob prazniku slovenske kulture se v Mislinji zbiramo na prireditvah že nekaj let. Svečana proslava je 5. februarja v Lopanovi dvorani s prepevanjem, plesom in recitacijami dokazala, da nas kultura povezuje in nam lepša čas.

Na velikega poeta, Franceta Prešerna, nas je ob zapeti Zdravljici spomnil še slavnostni govornik. Zapeli so nam pevci MCPZ Šentilj ter Oktet Dolič in Oktet Mislinja, zaplesali sta folklorni skupini Majsterski in Valdek. Leon Vovk nas je ogrel s prikupno recitacijo, Babnikova godba pa nas je očarala z melodijami, ki segajo do srca. Prijetne trenutke ob kulturnem prazniku je občanom zaželel župan Franc Šilak. Jubilejna prireditev ljudskih godcev in pevcev pa je 11. februarja skoraj do poslednjega sedeža napolnila Lopanovo dvorano. Za prijetno sceno, sredi katere se je šopirila slamnati godec s preko 100 let staro harmoniko, je poskrbela FS Majsterski.

Že petindvajseto srečanje mojstrov diatonične harmonike in ljudskih pevk in pevcev, sva ob šaljivih vložkih vodila Marjan Križaj in dvanajstletna Teja Ratnik Križaj. Srca ljubiteljev glasbe so ogreli Bršljanke, Lastovke ter ljudske pevke z Dobrne in sekstet ubranih glasov Svit iz Velenja. Za prijetno počutje so s Slakovo polko in s skladbo Štirih kovačev Neke večer sem te čakal takoj na začetku poskrbeli mojstri frajtonarice, ki so pred

petindvajsetimi leti zaorali ledino te privlačne prireditve. Viktor Kotnik je zaigral že petindvajsetič, Marjan Ramšak in Miran Klemenc štiriindvajsetič, Branko Skarlovnik pa že triindvajsetič. Aleš Sovič, ki mlade fante in dekleta naših zaselkov že nekaj let uči igranja diatonične harmonike, je na oder pripeljal orkester 17 harmonikarjev. Navdušen aplavz je požel tudi Rok Tovšak, ki je v kratkem času dokazal, iz kakšnega testa je. S svojimi prijatelji je zaigral Gregor Krušič, ki na srečanjih igra že od predšolskih let, ko je bila harmonika res skoraj večja od njega. Kot četrtošolec je za dobro voljo ljubiteljev ljudskih melodij prvič poskrbel Tomaž Skarlovnik. Seveda je ostal zvest tej tradicionalni prireditvi. Z njim sta zaigrala še Damjan in Jože Hren. Če je simpatični Vid Pajer ob svojem

igranju tudi zapel, še na to ni pozabil, da je bil to njegov glasbeni pozdrav Francu Šilaku, mislinjskemu županu. Marjan s prijatelji pa je zaigral tako poskočno, da se je župan s svojo ženo veselo zavrtel. Rdeče majice, zaradi bližnjega valentinovega pač v barvi srca, seveda z jubilejnim napisom, bodo nastopajoče spominjale na večer, v katerem so jim poslušalci v dvorani glasno ploskali. S hlebom kruha, sredi katerega se je bahavo šopirila številka 25, ki so mu ga podarile Bršljanke, pod eno roko in z violinskim ključem, pravo pečeno mojstrovino ljudskih pevk z Dobrne, pod drugo roko pa jo je z odra mahal voditelj vseh dosedanjih srečanj ljudskih godcev.

Spominska slovesnost pri Junčku pod Košenjakom

Vančy

Foto: Ludvik Pušnik

V četrtek, 3. marca, je pri Junčku pod Košenjakom potekala spominska slovesnost. 66 let je namreč minilo, kar so borci Lackovega odreda za svobodo domovine položili na žrtvenik svoja mlada življenja. Spominsko svečanost organizira Združenje borcev za vrednote NOB Dravograd. Spomenik pred Junčkovo domačijo priča, da je tu v borbi za domovino padlo 17 borcev Lackovega odreda. Nemci pa so tudi iz maščevanja tod požgali številne domačije. Spominske

Z leve: Alfonz Naberžnik, Maks Šavc, Ivan Verhnjak – Ožej, edini preživeli borec, in Lizika Lacko

svečanosti se je letos kljub hladnemu vremenu udeležilo lepo število ljudi, saj so našli čez sto udeležencev. Praporščaki so sodelovali z razvitimi prapori. Kulturni program je povezoval in vodil domačin Robi Plimon. Sodelovala sta MPZ upokojencev Dravograd in vokalna skupina Odmev. Deklamirali so učenci osnovne šole z Ojstrice. Slavnostni nagovor je imela Monika Sekolovnik. V imenu Združenja

borcev za vrednote NOB je spregovoril Ludvik Pušnik. Nagovorila nas sta tudi edini preživeli borec iz te bitke Ivan Vrhnjak - Ožej ter hči legendarnega Lacka Lizika Lacko. Podžupan občine g. Alfonz Naberžnik in predstavniki borcev so položili cvetje. Trobente so zaigrale Počiva jezero v tihoti in mi smo se z minuto molka poklonili žrtvam, ki počivajo tod.

Ti so za našo svobodo darovali največ, darovali so svoja življenja.

Zapis na spomeniku:
*Ti boš še ostal,
 jaz bom še živel,
 ker ne more misel
 spremeniti se v pepel.*

Prvi poročni sejem v dvorcu Bukovje je za nami

Anja Vajde

Foto: Foto Anka

V soboto, 12. februarja 2011, od 10. ure dopoldne dalje je v dvorcu Bukovje potekal prvi poročni sejem. Razstavljalci so že od

sedme ure zjutraj pridno pripravljali svoje stojnice, na katerih so obiskovalcem ponudili razne dobrote; od slaščic do degustacije vina in šampanjca ter sejemске popuste. Po dvorcu Bukovje so se sprehajala dekleta v poročnih oblekah in delila letake obiskovalcem, ki so jih skozi cel dan našli okoli 600, kar dokazuje, da bo v prihodnje tudi poroka postala bolj privlačna. Za vse obiskovalce so vsaki dve uri pripravili tudi žreb nagrad, ki so risale nasmehe na obraze prav vseh nagrajencev. Vsi skupaj smo bili v pričakovanju žreba

glavne nagrade ob 17.30 uri, ki je bila prispevek glavnega pokrovitelja Zlatarstva in graverstva Pečnik. Prepričani smo, da je prišla v prave roke. Sicer pa se nam je predstavilo okoli 30 razstavljalcev, in sicer od slaščičarja, cvetličarja, frizerjev, izdelovalcev poročnih oblek, zlatarjev, gostincev, lepotnih salonov, glasbenikov, vinarjev, fotografov, župnij ... Največ pozornosti, pa ne samo zaradi bogato okrašene dvorane, temveč tudi zaradi raznolikosti in pestrosti razstavljenega, je pritegnila prav svečana dvorana, v kateri so razstavljali zlatarji, oblikovalci poročnih oblek in modni frizerji. Vsi skupaj so se na koncu strinjali z dejstvom, da že dolgo ni bilo na enem mestu toliko ustvarjalnih ljudi, pozitivne energije in pozitivnih misli. Za popestritev pa še šala, ki mi jo je ob tej priliki povedal prijatelj Vančy: "Na ženitnem uradu je na vratih bilo izobešeno obvestilo z naslednjo vsebino: Od 12. do 15. ure ZAPRTO! P. S. Dober razlog za še en tehten premislek. Nato pride stranka in ko to prebere, pogleda na uro in ker do 15. manjka še 10 minut, vzklikne: Madonca, kako malo časa za tako odločilen premislek!"

Občni zbor Društva gojiteljev malih živali na Koroškem

Vančy

Foto: Vančy

Člani društva gojiteljev malih živali na Koroškem smo se zbrali v soboto, 26. februarja, na letališču pri Slovenj Gradcu. Na zboru je bilo prisotnih preko 130 članov in povabljenih gostov. Najbolj zaslužnim so bila podeljena bronasta in srebrna priznanja Antona Lehrmana in podan je bil predlog za zlato odličje ter plaketo, priznanje najvišje vrste, ki ga podeli Zveza društev. Na zboru smo pregledali minulo delo in si zastavili cilje za bodoče obdobje. Izoblikovan je bil tudi predlog, da ugodimo želji članov iz občine Radlje ob Dravi in tudi tam ustanovimo nov Krajevni odbor.

Razstavljalci ki so na Društveni razstavi v Slovenj Gradcu dosegli najvišja priznanja, so prejeli pokale. Za razvedrilo je poskrbel

mladi ansambel Napev, ki je navdušil z odlično glasbo.

Podelili smo veliko pokalov

Pod zelenim klobukom

Lovska družina Bistra

Janez Švab

Foto: Janez Švab

Lov dandanes ni več eksistenčna nuja, temveč predvsem sredstvo in način, kako ohraniti prvinski stik z naravo, kako v njej doživljati in podoživljati veličastje boja z njo in kako premagati svoje slabosti. Lov ni samo streljanje določenih vrst živali, pa tudi gonja za določenimi trofeji to ni. Lov je vse kaj drugega, je predvsem skrb za ohranitev okolja, za redke živalske vrste, je skrb za redke pri nas še ohranjene vrste, je dodatno krmljenje živali v neugodnih razmerah in navsezadnje res tudi nadomestitev plenilcev, ki jih ni več ustrezno število.

Naravne danosti lovišča

Lovska družina Bistra je organizacija, ki ji je država zaupala gospodarjenje z divjadjo na območju katastrskih občin Bistra, Ludranski vrh ter dela Javorja in Črne na skupni površini 5505 hektarjev. Lovišče leži na razgibanem področju od Šentvida do Raduhe. Najnižja točka lovišča je Črna s 576 metri nadmorske višine, najvišja pa za komaj nekaj 10 metrov ne doseže dvatisočaka (Lanež, 1931 m). Dokaj ohranjeno okolje (Bistra – nekdanja Wistra = čist, še pred tem pa sta se Bistra in Ludranski vrh skupaj imenovala Am Rudlems Ekgh = Čisti kot) nudi dobre razmere vrstam, ki imajo rade mir. Tu najdemo od redkih vrst še vedno v dovolj velikem številu velikega petelina, ruševca, belko, gozdnega jereba, planinskega zajca in neredko planinskega orla. Kot lovna divjad pa so ob najbolj pogosti srnjadi in gamsu zastopani tudi jelenjad, divji prašič, vse vrste kun in lisica.

Zgodovina lova v Bistri

Za predel Črne je bil lov že od nekdaj nekaj posebnega. Prav zaradi te posebnosti pri izvajanju lova je praktično, da zgodovino lova na področju današnje Lovske družine Bistra prikažem že kar v 16. stoletju. Do takrat je bil lov za zemljiško gospodo zunanji znak veljave, statusni simbol. To je bil vladarjev regal in bog obvaruj tlačana, da bi si spozabil, pa tudi fevdalec si je moral lov plačati s pristojbino. Pa vendar povsod ni bilo tako. Urbar gospodstva Pliberk iz leta

Pogled na Lovišče LD Bistra od lovsko koče LD Bistra na Jezevem

Avtorica risbe najbolj znane divjadi iz gozdov Bistre je Marija Nabernik

1570, ki ga je sestavil baron David Ungnand kot zastavni gospod gospodstva Pliberk, je imel v svoji sestavi tudi določbe glede velikega lova. Tu je primer za kraj Črna, ki ga urbar opisuje kot dva velika gozda, in to Lipovec (verjetno današnji Smrekovec) in Peca. V obeh je bilo veliko divjadi (jelenov, srn, medvedov, divjih prašičev, na Peci pa tudi gamsov). Za razliko od ostalih dežel pa je na tem področju smelo (oziroma moralo) izvajati lov dvanajst kmetov, ki so uplenjeno divjačino oddajali v pliberško graščino za določeno plačilo bodisi v mesu ali v denarju. Na takšen način je zemljiški gospod prišel do plena iz oddaljenih lovišč, kmet pa do plačila. V ostalih zgodovinskih obdobjih potem ni prihajalo več do takšnih razlik po avstrijskih deželah.

Na področju Koprivne in Bistre je v času od leta 1946 do 1949 delovala in z loviščem upravljala Lovska družina Koprivna-Bistra. Z reorganizacijo lovstva v Sloveniji sta nastali dve lovski družini Koprivna-Topla in Bistra. Družino Bistra je po zakonu o redukciji državnih lovišč ustanovilo osem lovcev. Prvi starešina Lovske družine Bistra je postal znani gozdar, lovec in pisec strokovnih člankov Anton Črnač. Z manjšimi korekturami pri mejah med lovskimi družinami je površina lovišča ostala vsa leta približno enaka, večalo pa se je število članstva, tako da se je število ustavilo nekje pri 60, trenutno pa je število lovcev v Lovski družini Bistra okrog petdeset. Odnosi z ostalimi porabniki v prostoru so bili vsa leta vzorni.

V letih pred 1970 so lovci skupaj z gozdarji zgradili lovsko kočo na Jezevem. Večina ljudi v Črni in okolici pozna to kočo kot vsakoletno prizorišče tekme na glinaste golobe v okviru turističnega tedna, le malokdo pa ve, da tu lovci dežurajo vsak konec tedna in da se da v njihovi družbi preživeti čudovite trenutke v res lepem okolju.

Kot v vsaki prostovoljni organizaciji tudi v lovskih družinah prihaja do občasnih kriz glede vodenja. Pred desetletjem smo v naši družini pošteno stekali zaradi visoke povprečne starosti lovcev, v zadnjih petih letih se je stanje močno izboljšalo. Vedno več je mladih lovcev, ki so pred kratkim opravili lovski izpit ali se nanj pripravljajo. Prav z zadovoljstvom lahko povem, da imamo verjetno najmlajše vodstvo lovske družine v Sloveniji. Ti mladeniči imajo res veliko veselja in energije za vodenje te enainšestdesetletne organizacije. Vsakoletna predavanja osnovnošolcem, razne učne delavnice in kot delček v mozaiku tudi ta članek bodo pripomogli k dvigu pozitivne miselnosti o lovcih in še posebej smo lovci veseli, da se je tudi v našem priljubljenem Viharniku odprla rubrika, kjer se lahko predstavimo.

Z nekoliko svojevrstnim člankom o predstavitvi neke organizacije sem poizkušal doseči, da vsaj nekateri bralci o lovcih ne bodo sodili več negativno. Večkrat sem v naravo vodil skupine mladih in rad sem jim povedal, da ima tudi kmet rad kravo, ki jo zakolje, da ima cvetličar rad rožo, ki jo utrga in tudi lovec ima rad srnjaka, ki ga ustrelji; takšno je pač življenje in v naravi ima vsaka živa stvar svoj začetek in konec.

Že od nekdaj velja, da je lov naučil človeka odgovornosti do drugih – družine, roda, plemena, ohranjanja živalskih vrst, pa tudi sedaj se zahteva od sodobnega lovca predvsem, da za svoja dejanja odgovarja pred svojo vestjo in pred družbo.

Potopisi

Z žlico po svetu

Kuharija v tibetanskih samostanih

Peter Lenče

Foto: Peter Lenče

Momo so okusni cmoki, včasih podobni našim žlikrofum ali koroškim nudeljnem, rekli bi jim lahko "žepki iz testa z raznimi nadevi". Podobni so kitajskim dim-sum. Momo pa pravijo tudi vrsti kruha, nekakšnim krušnim vzhajancem brez nadeva. Razvaljano testo razrežejo na 2 do 3 cm široke trakove in jih spiralno zvijejo v obliko nekakšnega polža ter skuhamo na pari (ting momo). Če so kuhani v vodi, so to loko momo. Uporabljajo se lahko za "pivnanje" različnih omak. V te omake pa je možno pomakati tudi takšne cmoke, ki so polnjeni. Navadno jih delajo z vzhajanim testom in kot rahljalno sredstvo pogosto uporabljajo pecilni prašek, izredno redko pa kvas. Dejstvo, da kvasa v teh krajih skoraj ne uporabljajo za vzhajanje testa, je odvisnost vzhajanja od temperature. Na nadmorski višini nad 3500, 4000 metri, pa tudi višje, je celo poletni težko zagotoviti primerno temperaturo za vzhajanje testa.

Saj ste najbrž že kdaj "prehladili" testo za potico, pa čisto malo je bilo odprto okno, kajne!? Kot vemo, kvas kot rahljalno sredstvo povzroči, da testo vzhaja – na primerni temperaturi – pred peko in takrat, ko ga pečemo. Pri dodajanju pecilnega praška v testo namesto kvasa pa testo vzhaja le ob termični obdelavi. Momo ngopa so cmoki, ocvrti v vročem olju.

Ena od variant testa za momo je takšna:

- 4 skodelice bele pšenične moke
- 2 skodelici vode
- ½ čajne žličke pecilnega praška
- ščepec soli

Testo, ki ga zamesijo iz (gornje) mešanice, temeljito pregnetejo in iz njega oblikujejo dolg valj, nekakšno klobaso, debelo 2 do 3 cm. Ta valj narežejo na prst debele rezine in vsako posebej razvaljajo v obliko majhnih palačink s premerom kakih 5 cm. Na sredini testo pustijo za spoznanje debelejšee kot ob robu (da se ob polnjenju ne bi raztrgalo). Na sredino te majhne palačinke dajo žlico katere koli mase s katero želijo cmoke napolniti, robove testa pa stisnejo skupaj, da se sprimejo. V takšne polnjene mošnjičke kot nadev dajejo špinačo, krompir, skuto, mešano zelenjavo (kuhano in sesekljano korenje, zelje, papriko, cvetačo; vsako posebej ali pa kar vse skupaj premešano). Napolnjene mome postavijo na namaščeno (navadno maslo, redko olje) cedilo in jih kuhajo na pari 15 do 20 minut. To je en način izdelave. Gornje količine testa je dovolj za 20 do 25 cmokov.

Momo, kot sem že rekel, so za Tibetance ena najpogostejših jedi. V Tibetu jih kuhajo na pari in servirajo z omako. Lahko služijo kot predjed, uporabljajo jih kot del glavne jedi, kot glavno jed samo, domačini pa jih večkrat servirajo (poleg omake) tudi z juho.

Momi so lahko polnjeni z mesom:

- 1 skodelica drobno sesekljane jakovega mesa
- 1 velika žlica sesekljane čebule
- 2 žlički olja
- ½ žličke soli
- 2 žlici sojine omake
- 2 zrnja česna (sesekljamo)

Drugi način izdelave je naslednji: testo, že razvaljano v obliko majhnih palačink, napolnijo z maso tako, da na majhen okrogel kos razvaljanega testa položijo majhno žličko nadeva, čez položijo drug tak kos testa in močno stisnejo robove. Potem segrejejo olje in ocvrejo na obeh straneh, dokler barva ne postane zlatorjava.

Mešanica za omako:

- ¼ skodelice olja
- ½ velike žlice mletega ingverja (svežega)
- ½ velike žlice zdrobljenega česna
- ½ skodelice sesekljane čebule (rdeče)
- 2 skodelice sesekljane paradižnika za nožovo konico kurkume
- ½ čajne žličke mletega čilija
- 2 skodelici vode
- ¼ žličke mletega popra
- 1 čajna žlička soli
- 1 velika žlica sojine omake
- 2 veliki žlici kisa

Naštetim začimbam navadno dodajo še majhno žličko že pripravljene mešanice.

Masala je mešanica suhih in zdrobljenih začimb, ki se uporabljajo v Indiji in Nepal. Navadno jo je možno kupiti v indijskih trgovinah, vendar je doma narejena bolj okusna: tretjino koriandrovih semen, četrtino kumin (to je Cuminum cyminum L. in ne po naše kumina Carum carvi L.), 10 zrn črnega kardamoma, 15 zrn zelenega kardamoma (olupljenega), 25 klinčkov, 2 majhni paličici cimeta, 1 žlička zrnca črnega popra, ¼ žličke muškata oreščka. Vse je potrebno zdrobiti v možnarju. Gornji recept je iz samostana Kopan (tibetanski budistični samostan v Nepal). Olje segrejejo in dodajo rdečo čebulo, ingver in česen. Na srednjem ognju pražijo dobro minuto. Dodajo paradižnik, maslo, kurkumo in mleti čili. Premešajo, pustijo, da se praži kakšni dve minuti in dodajo vodo ter kuhajo vsebino naslednjih 5 min. Dodajo poper, sol, sojino omako in kis. Temeljito premešajo in servirajo čim bolj vroče.

Predstavljamo vam

Gospa Hanžek

Nataša Konečnik Vidmar

Cecilia Hanžek piše tudi pesmi o tajkunih

Gospa Cecilia Hanžek stanuje v Domu starostnikov Slovenj Gradec že od samega začetka odprtja doma. Z veseljem me je sprejela v svoji sobi v domu. Tu se počuti dobro, pravi, prijetno je in nič ji ne manjka, saj lepo skrbijo zanjo. Posebej je pohvalila vodjo enote doma, Marjano Kamnik, ki jo zna lepo potolažiti, kadar je žalostna. Novembra letos bo praznovala 89. rojstni dan in kljub visoki starosti je še vedno vedra, bistra in iskričnega duha. Če le more, gre ob lepih dnevih na sprehod okoli doma.

Rodila se je v Mislinjski Dobravi v družini z enajstimi otroki, ona je šesta po vrsti. Oče je bi mizar, mama pa gospodinja. Najbolj se spominja, ko so se vsi otroci zbrali okoli krušne peči in čakali, da je mama skuhalo večerjo. Ko je mama poklicala muc muc muc, so otroci vedeli, da je večerja skuhana. Otroci so hodili v osnovno šolo v Šmartnem. Gospa Hanžek se še dobro spominja napisa na šoli: Kakor se mlado drevo nagne, tako bo raslo staro drevo, česar se mlado dete privadi, tega se starček odvadil ne bo.

Kasneje je odšla v šolo v Ljubljano, kjer je končala šolo za medicinske sestre in ostala v tam še dve leti, potem pa je prišla v službo v Zdravstveni dom Slovenj Gradec. Bivšega moža se ne spominja rada, saj sta se kmalu ločila. Rodila je tri otroke. Vsi trije so študirali v Ljubljani. Sin Matjaž je po poklicu sociolog, bil je tudi varuh človekovih pravic, na kar je bila kot mama ponosna, vendar ji ni bilo všeč, če so ga kje kritizirali, saj jo je to prizadelo. Drugi sin Jure je v službi na pošti, hči Alenka pa je že upokojena.

Gospa Hanžek je bila do upokojitve zaposlena kot medicinska sestra v Bolnici Petra Držaja v Ljubljani, kjer je imela tudi svoje stanovanje. Vendar jo je vlekle nazaj na Koroško, zato se je tudi odločila, da bo tretje življenjsko obdobje preživela v Domu starostnikov v Slovenj Gradcu. Ima veliko obiskov; obiskujejo jo otroci, vnuki, sorodniki in prijatelji. Vnukom rada razkriva svoje spomine iz mladosti. Veliko tudi bere in piše pesmi, tako da ji ni nikoli dolgčas. Sobico s pogledom na Uršljo goro ima lepo urejeno, polno knjig in slik. Piše tudi spomine svojega življenja, ki jih bo zapustila svojim potomcem.

Gospa Hanžek spremlja tudi aktualno politično dogajanje, zato je ob aferi Čista lopata spesnila naslednji verz:

*Čista lopata, kaj si storila,
čisto si se spremenila,
včasih skupaj gradili
ceste, proge in domove
za nas in naše smo rodove.
Zdaj si se pa spremenila,
žepe tajkunom napolnila,
na nas pa čisto pozabila.*

Pusta smo se veselili in ga na kraju upepelili

Marjan Kržaj

Foto: Marjan Kržaj in Ida Robnik

Ko si v zimskih dneh zaželimo pomladi, se razveselimo časa norčij in pustnega veselja. Verjamemo, da bo pust zimo pregnal, zato se radi našemimo in pokažemo izvirnost norčevanja iz najrazličnejših butalskih afer in odločitev. Tradicionalni karneval je v Mislinjo v popoldnevu pustne sobote privabil številne občudovalce živobarvnih mask in prizorov na vozovih. Še sonce je poskrbelo za prav pomladno vzdušje, zato smeha in dobre volje res ni manjkalo. Ker menda ljudje teh zaselkov Mislinjske doline radi vsak dan pokukajo v Mehiko, so nam mehiški prijatelji vrnili obisk. Osem zapeljivih konjenikov in nekaj lepotic v vozilu je ponujalo prijateljstvo in obljubljal, da jih bomo ob takšni prijaznosti kot so jo pokazali, lahko vse dni gledali med seboj. Le še to so si morali prej ogledati, če je dovolj lukenj na naših cestah.

Takt je pisani povorki dajala godba rjavih menihov, ki raje igrajo kot molijo. Živobarvnih in prikupnih otroških mask od čarovnic do eko korenčkov, medvedkov in Rdečih kopic si kar ogledati nismo mogli. Namesto BMW-ejev in Mercedes-ov uporabljajo pustne maske in šeme vozove. Na njih se odvijajo prizori, ob katerih bi se še vlada globoko zamislila. Seveda ni šlo brez zapornika in Guantanamo. Vrli Kozjačani so zanj ponujali bivališče na njihovi šoli in ta rešitev je na Kozjak privabila samega Obamo. Še to nam manjka, da bi on postal naš občan. Voz, na katerem so nas s slik gledali tajkuni, je moral res imeti posadko, ki je vse prej kot pustno oštela njihove grehe. Počaščeni smo bili z obiskom vlade, čeprav samega Pahorja ni bilo, ker je menda že pakiral za Francijo. Sta nas pa z očarljivimi nasmeški pozdravljala Kresalova in Jelušičeva, Golubič pa je s pogledom ves čas nekoga iskal. Morda celo super raketo, ki je nam, preprostim zemljanom omogočala polet v vesolje. Ker je posadka vladi namenjala brezplačen enosmerni polet, je bil najbrž v skrbeh. Vozilo prihodnosti, ki so ga ponujali Kremenčkovi, je brez potrebnega dragega goriva tako navdušilo, da so ga Kurenti s svojim cingljanjem privabili na slovenjegraški karneval. Tudi ta je bil privlačen, saj niti na grešno zapravljanje mariborske škofije umetniki izvirnih predstavitev niso pozabili.

Slovo pa je pust vzel na Graški gori. V torkovem popoldnevu smo se zato zvesti oboževalci našemljenosti zbrali, da opravimo še poslednje norčavo opravilo. Po žalostinki Pustnega tria je govorna larfa spomnila prisotne, da naj le stopijo do par, poškrbijo telo norčavega pusta in se poslovijo od njegove duše. Pogrebne ceremonije so začele ekipe treh občin s tekmovalno igro. Potrebno je bilo sestaviti snežaka. Prisotnim je bilo ob njihovem iskanju in premetavanju dovoljeno krohotanje in zbadanje. Najhitreje je zrasel snežak ekipe Slovenj Gradca, drugi so se za njimi postavili Velenjčani, Mislinjčani pa so se zadovoljili s pokalom za tretje mesto. Vodja mislinjske ekipe ni pozabil, da se je letos pust neobičajno združeval z dnevom žena, zato je vsaka dobila prelep cvet. Stekle so le še priprave na pokop. Režanje je spremljalo poslovilni govor, pa tudi obredne besede graškogorskega škofa. Pusta so pogrebnički dvignili z ležišča in sprevod je krenil. Škofu besed ni zmanjkalo, dokler ni zagorelo. Pusta smo sežgali in se zbrali še na sedmini, vredni njegovega spomina. Na kraju te vedre prireditve sem se v vlogi zgovorne maske še zahvalil Dragu Plazlu in njegovim kulturnikom za prijeten scenarij pokopa našega Pusta.

Majhne in velike maske

RK deli jabolka

Les prihaja v mesto

Borut Tasič, Smreka, d. o. o., prokurist

Izdelujemo vse od vrtnih hišk, bungalovov, planinskih koč, turističnih objektov, stanovanjskih hiš do poslovnih objektov. V Sloveniji, v bližnji okolici in malo dlje po Evropi in v svetu smo gradili, gradimo in bomo vedno več gradili z lesom. Zaupano nam je, da gradimo domove za tiste, ki nas poznajo, in druge, ki nam zaupajo. Imamo znanje in tradicijo, doma smo v okolju, kjer je življenje z naravo močno povezano, zato imamo posebno priložnost, da gradimo z naravo, hkrati pa imamo možnost, da del narave prinašamo v urbana okolja. Da, s sloganom Les prihaja v mesto mislimo zelo resno, tako resno, da naše izdelke nenehno izboljšujemo, da v vrednosti lesa kot materiala najdemo vedno znova kaj vrednejšega in iz leta v leto imamo nove razloge, da priporočamo gradnjo z lesom.

Z obstoječo tehnologijo in načinom izdelave naših objektov so nam bila mnogokrat zaprta mestna vrata, naročniki ali intereseanti so v masivni hiši s standardnim videzom videli nezanimive objekte ali pa so bili mnenja, da takšni objekti v mestna okolja ne spadajo. Nenehni razvoj gradnje z lesom, ki ga vodijo razvite evropske dežele, pa daje vedno nove ideje in seveda tudi nove rešitve. Tudi sami prepoznavamo nove trende, zanimajo nas predvsem tiste rešitve, ki dokazujejo, da les lahko ostane naravni material, da ga ni nujno potrebno obdelovati z nenaravnimi materiali, kot je lepilo, da ga lahko tako obdelamo, da je sprejemljiv tudi za bolj zahtevne arhitekture, večje zgradbe, urbana središča in poslovne objekte.

Našli smo rešitev. Križno sestavljene stene s sistemom MHM so naravna rešitev za vse tiste, ki želite graditi naravno, ki želite graditi z lesom, za vse, ki boste gradili večje in višje objekte, in za vse, ki živite v urbanem okolju in vam arhitektura do sedaj ni dovoljevala lesenih hiš. Ko k tej rešitvi dodamo še masivno, nelepljeno stropno konstrukcijo, streho iz masivnega nelepljega konstrukcijskega lesa in primerno izolacijo, takrat se lahko pohvalimo, da gradimo z naravo.

Naravna hiša, vrtec, šola ... ne samo na vasi, ampak tudi v mestu. Mi smo pripravljeni – Les prihaja v mesto.

Smreka, d. o. o., na sejmu Dom 2011

Marta Krejan

Foto: Marta Krejan

Pogovarjala sem se s Simonom Pantarjem, vodjo prodaje pri Smreki, ki je razstavljala na sejmu Dom 2011 v Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od 8. do 13. 3. 2011.

Svet pretresa dogajanje na Japonskem. Posledice potresa, ki je prizadel deželo vzhajajočega sonca, so katastrofalne. Na Japonskem gradijo t. i. protipotresne stavbe, kakršnih nikjer drugje na svetu ne, kar je kljub nedojemljivim izgubam ob tokratni katastrofi zagotovo rešilo precej življenj, kako pa je z lesenimi zgradbami, ki jih gradi in namerava graditi Smreka?

Naše stavbe spadajo med lahko gradnjo, ki je zelo odporna proti potresom. Gre namreč za fleksibilno vezavo (ne takšno, kot je pri betonu, ki počí), zaradi katere se zgradba ob zemeljskem nihanju lahko malce deformira, potem pa se ali vrne v prejšnje stanje ali ostane deformirana, ne

Ljudje so z zanimanjem prisluhnili predstavnikom Smreke na sejmu

Količina ogljikovega dioksida v kocki s prostornino 125 cm³

more pa razpasti oz. se zrušiti. To velja tako za brunarico kot za zgradbo, zgrajeno po sistemu MHM. Les prenaša velike obremenitve, tako da gre z vidika protipotresne varnosti za zelo varno zgradbo. Zgradbe so sicer nižje, če so lesene, to pa zato ker les nima tolikšne tlačne trdnosti kot beton. Z MHM sistemom je rešeno vse, razen višina. Zaenkrat je zagotovo možno postaviti stavbo z enim nadstropjem, vendar raziskave že kažejo, da gremo lahko do višine štirih nadstropij ali celo več.

Ljudje imamo občutek, da lesena hiša v primeru požara takoj zgori. Kako je s tem?

Testi kažejo, da stena, zgrajena po sistemu MHM, zdrži največ 90 minut ognja – to pomeni, da je na strani, kjer gori ogenj, okoli 1000 stopinj, na drugi strani po 90 minutah pa 28 stopinj. Struktura torej kljub ognju stoji, ne kolabira.

Kaj pomeni MHM?

Massiv-Holz-Mauer, kar pomeni masivna lesena stena. Križno sestavljene stene so debelejšje in bolje izolirajo, to pa zaradi žlebičev v lesu. V steni ni nobenih ekološko spornih materialov, niti lepila ni. Les je vezan z vijaki, stene pa so lahko lesene tako

„MHM miza“

zunaj kot znotraj, ali pa jih prekrijemo z opažem ali mavcem. Smreka ostaja zvesta tradiciji gradnje iz masivnega lesa; smo edina večja družba, ki se ukvarja s tem. Hiša ohrani lastnosti lesene zgradbe, na zunanji strani pa je lahko videti kot ostale stavbe v urbanem okolju. Na zunanji strani so lahke plošče iz lesenih vlaken, prekrijemo pa jih lahko z ometom ali macesnovno fasado. Lahko se seveda kombinira.

V stenah se zaradi mase akumulira toplota, kar pomeni prihranek energije – gre za združitev udobja lesene hiše in kvalitete oz. prednosti opečnate hiše.

Pri tem načinu gradnje je izkoristek lesa večji, torej je precej manj odpadnega materiala. Ker je gradnja suha, zelo hitro napreduje.

Kaj predstavljajo lesene kocke z napisom 0,11 kg CO₂?

Gre za ogljikov dioksid, ki ga v svojem življenju akumulira drevo. Vemo, da drevesa tvorijo kisik, rabijo pa ogljikov dioksid. Ta se nabira in ostane v lesu. Tudi ko mi zgradimo hišo, je ogljikov dioksid še vedno v lesu, nismo ga spustili v okolje, kar pomeni, da manj onesnažujemo. Na to moramo biti vedno bolj pozorni tudi zaradi direktiv EU, saj ima vsaka država EU določeno kvoto ogljikovega dioksida, ki ga lahko "spusti" v zrak, mi pa v več kot 90 odstotkih gradimo na klasičen način (opeka, beton ...), s čimer lahko kvoto hitro presežemo. Na tisoče ton manj ogljikovega dioksida bi šlo v zrak, če bi gradili lesene stavbe. V eni kocki s prostornino 5 x 5 x 5 cm je ekvivalent ogljikovega dioksida 11 dag. Če bi kocka zgorela, bi tvorila torej 11 dag ogljikovega dioksida. V kubičnem metru je torej približno ena tona ogljikovega dioksida, kar pomeni 90 ton za eno hišo.

Slogan Les prihaja mesto je precej "udaren" ...

Na nek način je res, res pa je tudi, da s tem mislimo še kako resno. Brunarica, na primer, v urbanem okolju ne more stati,

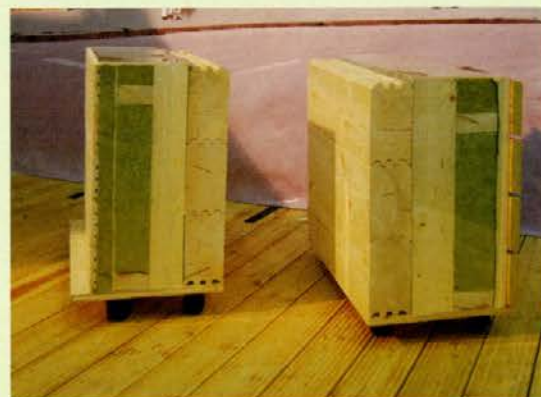
omejeni smo bili torej na vaši in obrobne predele mest, z novo konstrukcijo pa lahko gradimo stavbe kjer koli. Gre za zgradbe, ki zadostujejo ekološkimi standardom, nudijo udobje in lahko so postavljene v katerem koli okolju – arhitektura ni ovira, stavba je lahko klasične oblike ali avantgardne.

Kateri les se uporablja za gradnjo?

Uporabljamo izključno domači les, ki ga tudi obdelamo doma, kar je precejšnja prednost, saj kupec natančno ve, kaj kupi. Slogan Od gozda do hiše je tisti, ki nas vodi pri tem. Surovino dobavimo, jo namensko razžagamo in posušimo ter iz nje zgradimo objekte. Uporabljamo smreko in jelko, listavce, ki imajo žlahtni les, pa predvsem za notranjo opremo – stopnice, obloge, parket ... Tudi macesen je lep in trpežen, primeren je za ograje, terase; navadno ga niti ne zaščitimo, tako da sčasoma dobi barvo tradicionalnih slovenskih kozolcev.

Kaj predstavlja sejem Dom za Smreko?

Sejem Dom je za nas najpomembnejši sejem v letu, saj je treba novosti in kvaliteto najprej predstaviti doma. Kupce imamo sicer tudi v tujini, nekaj v Avstriji, Nemčiji, gradili smo na Irskem ... Obisk je zelo dober, odziv pa enkraten. Ljudi zanimajo novosti in mnogi se ustavijo tudi zato, ker opazijo novosti opazijo. Tudi naši konkurenti so se pozanimali, kaj imamo, kaj počnemo in nekateri si želijo z nami sodelovati. Ljudem želimo povedati, kdo smo, kaj proizvajamo in kaj nudimo, pri čemer jih je treba seznaniti s prednostmi gradnje lesenih hiš, pri tem pa so takšni sejmi več kot dobrodošli.

Prerez stene

Zunanji del stene (plasti) pri gradnji s sistemom MHM: lesena hiša ohrani vse svoje lastnosti, na zunanji strani pa je lahko videti kot zidana

Sestavni deli zunanje plasti stene – prerez

Razstveni prostor Smreke na sejmu Dom 2011

Simon Pantar, vodja prodaje pri Smreki, je obiskovalcem natančno predstavil prednosti gradnje lesenih hiš

Na kmetiji Spodnji Kobolt

Martina Cigler

Foto: Martina Cigler

Lepi dnevi se kažejo in kar kliče me v naravo. Počasi se bodo dela zunaj lotili tudi kmetje, ki pozimi nikakor niso počivali, saj so nekateri imeli veliko dela v gozdovih. Začelo pa se bo delo na travnikih in njivah, saj je travnike potrebno pograbiti in pognojiti, njive pa pognojiti in čez kakšen mesec preorati. Težki časi so za kmetijstvo, zato občudujem vse kmete, zlasti še tiste, ki imajo obdelovalne površine na velikih strminah, kjer še danes veliko dela opravijo ročno.

Ena takih visokogorskih kmetij, ki ima pretežno strmine, je tudi kmetija Spodnji Kobolt v Otiškem Vrhu. Zgodovina kmetije v tem rodu ne sega daleč nazaj. l. 1938 so jo kupili stari starši gospodarice Anice Matevž in Marija Knežar. Posestvo sta kupila od Jožeta Lauka, posestnika pri sv. Petru na Kronske gori. Na kmetiji so se ukvarjali predvsem z živinorejo in poljedelstvom, ne toliko z gozdarstvom. Gospodaričin babica in dedek nista hodila v službo, tako da sta za preživetje na kmetiji bila v veliki meri odvisna od narave, s katero so živeli v sožitju. Kmetijo je okoli leta 1945 prevzel gospodaričin oče Ivan Knežar. V zakonu z Ivanko so se rodili trije otroci: starejši sin Vinko in dvojčka Janko in Anica.

Gospodarica Anica se je leta 1982 poročila s sosedom Brankom Zanoškarjem. Tako danes na kmetiji Spodnji Kobolt živi družina Zanoškar, ki šteje štiri člane, in sicer so to gospodar Branko, gospodinja Anica in njuna dva sinova, starejši Sandi, ki je še doma, in mlajši Darko, ki je odšel od doma in ima že dekle.

Kmetija obsega 15 hektarov, od tega je 8 hektarov obdelovalne zemlje, 7 pa gozda. Glavna dejavnost na kmetiji je živinoreja. Redijo od 18 do 20 glav govedi. Imajo tudi 5 prašičev za lastne potrebe in kokoši nesnice, da so tudi jajca vedno doma. S pridnim delom si skoraj vso hrano pridelajo sami. Ko je gospodar Branko hodil še v službo v Lesno tovarno v Pamečah, je vse delo v hlevu opravila Anica, danes, ko je Branko doma, pa to delo opravljata skupaj. Nekaj dela na posestvu še vedno opravijo ročno, pri čemer jim je v veliko pomoč Sandi, ki sicer hodi v službo v Tovarno ivernih plošč v Otiškem Vrhu. Delo jim olajša moderna mehanizacija. Imajo travniški sadovnjak z okoli 30 drevesi različnega sadja starih sort, kot so bobovec, trdič, carjevič, mošančki, hruške koroške moštovke in češplje, iz katerih kuhajo

žganje. Ker sadja ne škropijo, je letina obilna vsako drugo leto in takrat stisnejo tudi do 2000 litrov mošta. Od poljščin sadijo krompir, ki ga imajo tudi za prodajo, in koruzo za silos. Gospodar pove, da ti dve poljščini škropijo, krompir le enkrat. Imajo še velik vrt, na katerem gospodinja Anica goji sezonsko zelenjavo za družinske potrebe. Gnojijo izključno s hlevskim gnojem. Naslednik te srednje velike kmetije bo tako kateri od sinov, ki imata kmečka opravila rada, starejši sin Sandi pa je tudi aktiven lovec v LD Bukovje Dravograd. V bodočnosti jim želim veliko optimizma.

Udoben nov dom Zanoškarjevih

Gospodinja Anica s sinom Sandijem in možem Brankom

Gospodinja je za svoje dobre
dobila že mnogo priznanj

Nov hlev

Šport

Državno prvenstvo gozdarjev v smučanju

Ekipna zmaga Koroškega gozdarskega društva

Drago Pogorevc

Foto: Drago Pogorevc

V soboto, 26. 2. 2011, je na smučišču Črni vrh nad Cerknem potekalo državno prvenstvo gozdarskih društev Slovenije v organizaciji Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva Posočje. Preko 130 tekmovalcev

Člani Koroškega gozdarskega društva

iz trinajstih društev se je pomerilo v veleslalomu in tekih. Sodelovalo je tudi Hrvaško šumarsko društvo s tridesetimi tekmovalci. Tekmovanje sta popestrili Turistično društvo Novak, ki je predstavilo lok smučko, ter Društvo za ohranjanje in varovanje naravne in kulturne dediščine Gora, katerega člani so s starinsko opremo nastopili tudi kot predtekmovalci. Tekmovanje je potekalo v veleslalomu in smučarskih tekih v prosti tehniki za moške na 7,2-kilometrski in za ženske na 3,6-kilometrski razdalji. Najboljši čas v veleslalomu je dosegel Boštjan Grošelj iz GD Posočje, v ženski kategoriji pa Branka Jerala iz blejskega gozdarskega društva. Pri

tekačih oz. tekačicah sta zmagala Rok Bremec iz blejskega gozdarskega društva in Suzana Andrej iz Koroškega gozdarskega društva.

Med ekipami je prvo mesto osvojilo Koroško gozdarsko društvo pred Krajskim in Gozdarskim društvom Bled. Uvrstitve tekmovalcev KGD so bile naslednje:

Suzana Andrej

1. mesto – zlata medalja, teki

Zdravko Miklašič

2. mesto – srebrna medalja, veleslalom

Bogdan Kutin

2. mesto – srebrna medalja, veleslalom

Barbara Šmid

2. mesto – srebrna medalja, veleslalom

Franc Plesec

3. mesto – bronasta medalja, veleslalom

Drago Pogorevc

3. mesto – bronasta kolajna, teki

Bojan Kočnik

5. mesto, veleslalom

Simon Knez

6. mesto, veleslalom

Gvido Garbus

13. mesto, veleslalom

Tomaž Serec

7. mesto v tekih, 14. Mesto v veleslalomu

Devetnajstič po Šisernikovi poti

Vančy

Foto: Vančy

Vsako zadnjo soboto v mesecu februarju poteka tradicionalni pohod po transverzalni Šisernikovi poti. Pot se vije po pobočjih od Dravograda do Kremžarjevega vrha nad Slovenj Gradcem. V Dravogradu se od železniške postaje vzpnemo in

Malico pri Škratku so popestrile Stare sablje

zagrizemo v strmo ozko, letos tudi malo poledenelo pot na Skalo. Tu se pravzaprav prične tisti sicer kratek, a strmi del. A ko pridemo do vrha Skale, smo za trud bogato poplačani, kajti sedaj nam Dravograd leži kot na dlani, še malo gozdnega pobočja in že smo pod Ošlovnikovim vrhom. Od tu zakoračimo mimo nekaj kmetij in že se nalahno spuščamo proti Kržečniku, kjer je prva postojanka, ko si lahko privoščimo prigrizek ali topel čaj. Tu je doma tudi pevka ansambla Stare sablje in ansambel nam v spodbudo zaigra nekaj melodij, da nas pospremi veselo na pot. Nato prečimo Cviterško sedlo in zopet se nalahno vzpenjamo pod vznožje vrha, kjer kraljuje sv. Ana. Dospemo do bio kmetije Škratke, kjer imajo za popotnike pripravljen vroč čaj ali prigrizek. Veliko pa jih potegne iz nahrbtnika svojo malico, da ne bo pretežak za zadnji strmi vzpon na Kremžarjev vrh. Po zares strmem gozdnem delu poti dospemo do kočje pod Kremžarjevim vrhom, nadaljujemo še malo do vrha in nazaj do kočje, kjer se še vpišemo v pisno knjigo. Od tu se lahko spustimo po strmem pobočju proti Slovenj Gradcu ali Pamečam. Bolj utrjeni pot prehodijo še enkrat v obratni smeri proti Dravogradu. Letos je na srečo vreme vzdržalo, čeprav nas s soncem ni nagradilo. Tega, menim, je *prišparalo* za drugo leto, ko bo pohod potekal že dvajsetič. Organizatorji so veseli, da se pohoda udeležuje vsako leto več pohodnikov.

23. Matjažev pohod na Peco

Mirko Tovšak

Foto: Mirko Tovšak

Planinsko društvo Mežica je letos pripravilo že 23. tradicionalni zimski pohod na Peco. Ta pohod je nadaljevanje nekdanj popularnih zimskih pohodov na Stol, ki pa se ga morali organizatorji kasneje odpovedati zaradi nevarnosti

Dereze so na zaledenelih delih poti obvezna oprema

snežnih plazov, ki so v času pohodov ogrožali varnost pohodnikov. Tako je postala Peca zbirališče zimskih pohodnikov iz vseh koncev Slovenije, veliko pa jih prispe tudi iz sosednje Avstrije.

Letos je bilo sicer nekaj manj pohodnikov kot prejšnja leta. Vremenska napoved za soboto, ko je bil organiziran pohod, namreč ni bila najbolj obetavna. Manjšemu številu udeležencev pa je verjetno botrovala tudi lanskoletna odpoved tega pohoda, tako da so nekateri zvesti pohodniki že sklepali, da se bo usoda Stola ponovila tudi na Peci. Predsednik PD Mežica Vili Blatnik nam je zagotovil, da se z Matjaževim pohodom na Peco to ne bo zgodilo in da bodo s tradicijo teh pohodov tudi v prihodnjih letih nadaljevali.

Tisti, ki so se v soboto podali na Matjaževo goro, tega prav gotovo ne obžalujejo. Pri Domu pod Peco, pa tudi na vrhu, jih je pričakalo lepo sončno vreme s čudovitimi razgledom po avstrijskih in slovenskih pogorjih. Snega skorajda ni bilo, nekaj več previdnosti je bilo potrebne pri hoji zaradi poledenelih delov poti, vendar je bila večina pohodnikov opremljena tudi z derezami. Tako zdrsov ali poškodb med pohodniki ni bilo. Za varnost je poskrbela skupina reševalcev iz GRS Prevalje, sodelovali pa so tudi pripadniki slovenske policije.

Tradicionalni šoferski veleslalom

Mag. Jože Marhl

Foto: Jože Marhl

V soboto, 26. februarja 2011, je Združenje šoferjev in avtomehnikov Podvelka, v katerega so vključeni šoferji in avtomehaniki iz občin upravne enote Radlje ob Dravi, na Ribniškem Pohorju pripravilo tradicionalni šoferski veleslalom. Smučarskega tekmovanja so se udeležili tudi člani ZŠAM iz Dravograda in iz Ruš. Na zaključku tekmovanja sta predsednik združenja Jože Jeseničnik in tajnik Tomaž Ošlak vsem tekmovalcem podelila

priznanja, najboljšim pa tudi pokale. V skupini moških do 35 let je prvo mesto osvojil Uroš Jeseničnik, drugo mesto Rok Planinšič in tretje mesto Darjan Karat. Najhitrejši v skupini moških od 35 do 45 let je bil župan občine Radlje ob Dravi in poslanec v državnem zboru Alan Bukovnik, drugi je bil Tone Višner, tretji pa Andrej Čas. V skupini moških nad 45 let je dosegel najvišjo stopničko Ivan Cink (ZŠAM Ruše), drugo mesto je osvojil Aleks Žigart in tretje mesto Bogdan Pinter (ZŠAM Ruše). V ženski kategoriji je nastopila le Anja Grabner (ZŠAM Dravograd). Niso pa pozabili tudi na tekmovalca z najdaljšim časom med moškimi ekipami, to je bil Jože Kolman, ki je prejel domačo salamo. Srečanje so zaključili z družabnim večerom.

Udeleženci tradicionalnega šoferskega veleslaloma

PD Mislinja se je pobratilo s PD Žeželj iz Kragujevca

Mirko Tovšak

Foto: Mirko Tovšak

Planinsko društvo Mislinja je eno najbolj aktivnih društev v koroški regiji, saj vsako leto pripravi preko 30 skupinskih pohodov v domača in tuja pogorja. V svojih vrstah imajo člani močno vodniško skupino, ki pripravlja pohode, v društvu pa delujejo še markacisti, varnostniki narave in mladinska skupina. Že nekaj let redno organizirajo tudi enotedenske izlete in pohode na najvišje vrhove Balkana.

Na teh pohodih so navezali tudi pristne stike s planinci v južnih republikah nekdanje Jugoslavije. Še največ tega sodelovanja je bilo s planinci iz Srbije, kjer že nekaj let tvorno sodelujejo s Planinskim

društvom Žeželj iz Kragujevca. Gre za društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1992. Na začetku svojega delovanja je to društvo štelo le 10 planinskih entuziastov, kasneje pa se je krepilo, tako da je danes v njihovih vrstah že preko 170 aktivnih planincev. Pred nekaj leti so dobili v upravljanje objekt nekdanje osnovne šole Anžine Livade v pogorju pod Crnim vrhom (897 m) in tam uredili svoj planinski dom, ki so ga poimenovali po svoji nedavno preminuli članici dr. Sonji Perišić (velika humanistka, planinka, zdravnica in izvajalka izvorne narodne glasbe v Šumadiji). Danes imajo v svojih vrstah tudi nekaj priznanih alpinistov, ki so osvajali najvišje vrhove na Balkanu, v J. Ameriki, Afriki in Himalaji.

Ob tako tvornem in prijateljskem sodelovanju obeh društev, ko sta obe že nekajkrat izmenoma obiskali srbska, črnogorska in slovenska pogorja, se je porodila ideja, da bi to sodelovanje nadgradili s pobratenjem. To se je zgodilo 27. februarja letos v Kragujevcu, ko sta društvi na podlagi sprejetih sklepov

Menjava listin o pobratenju

upravnih odborov podpisali Protokol o prijateljstvu in medsebojnem sodelovanju in na tak način tudi izvedli slovesnost pobratenja. Slovesnost je bila v planinskem domu Anžine Livade, kjer je sodelovala tudi delegacija PD Mislinja. Listino sta podpisala predsednika obeh društev: za PD Mislinja

Na Crnem vrhu smo morali krepko zagaziti v sneg

Mirko Tovšak, za PD Žeželj pa njihov predsednik Radojica Perović. Pobratenje je imelo tudi velik odmev v sredstvih javnega obveščanja v Šumadiji, poleg planincev obeh društev pa so bili prisotni tudi predstavniki planinskih društev iz Kraljeva, Jagodine in še iz nekaterih bližnjih mest v

Šumadiji. Slovesnost se je zavlekla v pozne popoldanske ure. Brez tradicionalne narodne glasbe in obveznega srbskega kola seveda ni šlo, tako da smo se kar težko poslovili od gostoljubnih srbskih prijateljev in se podali na dolgo pot proti domu.

Ivan Plazovnik je praznoval 90 let

Leopold Mrak

Foto: Leopold Mrak

Bilo je decembra leta 1920, ko se je na Arnarjevi kmetiji v Razborci rodil Ivan Plazovnik oz. Vanč, kot ga kličemo znanci. Kmetija leži visoko na Pohorju in je, predvsem zaradi strmine, težavna za obdelovanje. Zato je že v mladih letih okusil poleg lepih strani tudi trdoto kmečkega življenja. Doma je bilo še šest bratov in sester, zato je moral kaj kmalu iti služiti kruh k Francu Času, p. d. Ložniku. Ta je posedoval veliko gozda, zato je Ivan pri njem delal v gozdu vse do druge svetovne vojne.

Leta 1941 je bil mobiliziran v nemško vojsko. Na ruski fronti je bil težko ranjen, tako da je bil v bolnišnici vse do konca vojne. Po osvoboditvi, ko je smel domov, se je zaposlil na domačem gozdnem gospodarstvu kot pogozdovalec, pozneje pa kot nalagalec v skladišču, kjer je ostal vse do upokojitve.

V letu 1949 je prišla prelomnica, saj je spoznal svojo življenjsko sopotnico Tončko. Skupni dom sta si našla pri Cincu v Završah 8. Živela sta v majhni hiški in na slabem hektaru zemlje pridelala vso potrebno hrano; uspelo jima je imeti tudi kravo, da sta oddajala mleko.

V zakonu jima ni bilo dano, da bi imela otroke in ko je Vanču leta 1995 umrla žena, je ostal sam. S pomočjo sosedov in prijateljev je obnovil svoj domek za stare

Ivan Plazovnik je s svojo značilno krettno zarezal v torto

dni in ko je do hiše pripeljala asfaltna cesta, je bilo veselje na višku. A mu je po nekaj letih življenje pripravilo novo preizkušnjo. Zahrbna bolezen ga je za tri mesece zaprla v bolnišnico, vendar jo je z močno voljo in vedrino uspel premagati. Vrnil se je v Mrakov graben, si sam gospodinjal, pri preostalem pa mu je intenzivneje pomagal sosed. Zdravje mu je dokaj dobro služilo do leta 2004, ko je zopet moral v bolnišnico. Spet se mu je uspelo nekako pobrati, kljub temu da so mu dali zelo malo možnosti za preživetje in je Vančovo življenje nekaj časa viselo na nitki. Po vrnitvi iz bolnišnice je uvidel, da samostojnega življenja, kakršnega ga je bil vajen do tedaj, ne more

nadaljevati, zato se je za nekaj časa naselil na Mrakovi kmetiji. Ob spoznanju, da potrebuje pomoč pri vseh vsakodnevnih opravilih, je zaprosil za oskrbo v domu ostarelih. Na življenje v velenjskem domu, kjer biva že od leta 2005, se je hitro privadil in je zadovoljen z oskrbo. V veselje mu je tudi zavest, da zanj z rednimi obiski in priboljški skrbi tudi sosed. Brez njega in drugih obiskov bi težko zarezal v torto ob svojem 90. rojstnem dnevu. Ob tej priložnosti mu je prišel čestitat tudi mislinjski župan Franc Šilak. S pozitivnim razmišljanjem in z vedrino preživlja jesen življenja, njegovi prijatelji in znanci pa mu želimo še veliko zdravja.

Zlatoporočenca Vikica in Rafael Zbičajnik

Ivana Šoštar

V mesecu februarju, natančno 11. 2. 2011, je minilo petdeset let, kar sta si večno zvestobo v dobrem in hudem obljubila Vikica, rojena Večko, in Rafael Zbičajnik iz Srednjega Doliča 15.

5. februarja letos sta to zaobljubo obnovila v cerkvi sv. Florijana v Doliču, nežno, skromno in tiho. Skupaj s svojimi petimi otroki, zeti, snahami, vnuki in pravnukoma. Kljub hladnemu vetru je z njunih obrazov je sijalo sonce sreče, ko sta obdana s svojimi dragimi stopila v cerkev.

Ko je veseli dogodek minil, sem ju obiskala. In kaj sta mi povedala? Veliko lepega, pa tudi hudega. Poskusila bom njune besede strniti v ta kratek zapis.

Njuni življenji sta se pričeli daleč nazaj pred drugo svetovno vojno. Rafaelu je zibel stekla 29. 9. 1937 na domačiji pri Pušniku v Srednjem Doliču, Vikici pa 4. 3. 1940 na drugi strani doline, pri Pečenikovem Ludviku na Kozjaku. Njuni otroštvi sta tekli podobno, čeprav se takrat nista poznala. Oba sta izgubila očeta zelo zgodaj – pri devetih. Oba sta morala veliko delati, malo je bilo časa v tistih dneh za otroško igro. Le šola in delo na strmih pobočjih Pohorja oz. Kozjaka. Komaj sta zapustila šolske klopi, že sta iskala sezonske zaposlitve v dolini. On v kamnolomu in na železnici, ona v drevesnici in prav tako na železnici. Rafael je bil tisti strojevodja, ki je skupaj z lokomotivo in njenim dolgim piskom skozi dolino Doliča jokal, ko je vlak zadnjikrat peljal proti Dravogradu in se poslavljaj od domačinov. In kako sta se spoznala?

Prvič ob delu – v gozdu – čisto slučajno sta se videla in nič več. Potem je šel Rafael v vojsko, dolgi dve leti je trajala vojaščina. In ko se je vrnil, je zopet srečal tisto dekletko, ki jo je pred dvema letoma prvič ugledal. Bila je v družbi dveh deklet in šle so proti Ramšakovi

domačiji na Kozjaku. Pa se jim je pridružil. Tako sta se dotaknili dve strugi življenja. In čez slabo leto sta svoji življenji združila v skupno strugo. Zvestobo v dobrem in hudem sta si obljubila pred farnim zavetnikom sv. Florijanom v Doliču. In tako kot potok oblikuje strugo, v katero je položen, sta tudi Vikica in Rafael klesala svoja pota skupnega življenja. Skrbela sta za dom, 400 let staro hišo, kjer je kot otrok rasel Raf, jo po svojih močeh obnavljala, obenem pa z ljubeznijo skrbela za njegovo mamo. Povila sta pet otrok, Ivico, Edija, Hermana, Martina in Hermino. Koliko petja in lepih večerov po napornem dnevu je bilo na njuni skupni poti ... Skrbno jih hranijo v srcu, onadva in njuni ljubljene otroci. Ona kot skrbna gospodinja, on pa kot delavec na različnih področjih. Ko je izgubil službo na železnici, je našel delo v velenjskem rudniku. Ob vsem tem sta imela v najemu še koščke travnikov pri različnih gospodarjih – po navadi tiste koščke, ki jih je bilo težko obdelati. Tako sta s skupnimi močmi vzrejala živali na domačiji.

Kot naravi ne prizanašajo neurja, tudi njima življenje ni postreglo samo z dobrim. A sta vse hudo znala premostiti, z roko v roki, vedoči, da za vsako nevihto posije sonce. Naj je prišla nad njuno družino ali nad družino njunih otrok še takšna preizkušnja, je blagoslov družine vedno premagal hudo. Danes sta srečna v krogu družine sina Hermana, ki skupaj z ženo Sonjo in hčerama Rebeko in Patricijo lepo skrbi za nov dom, ki je pod skrbnimi rokami sina in snahe dobil novo podobo. V ta dom pa se radi vračajo tudi ostali otroci z družinami. Sreča na njunih obrazih in v srcih je neizmerna, ko ju objamejo vnuki Lidija, Simona, Silva, Jasmina, Ksenija, Andrej, Silvo, Rafko, Vanessa in Larissa ter pravnuka Julija in Tim. In kaj bi rada povedala mladim parom? Nič drugega kot to, da je potrpljenje res božja mast, ki ljudi krepi in utrjuje skupno pot. In še to: tista zaobljuba, ki si jo dva dasta pri poroki, je zelo zelo potrebna, čeprav se mnogim parom danes to ne zdi pomembno – predvsem tisti del, ki govori o zvestobi v hudem – kajti če se človek zaobljubi, potem lažje vztraja, ko je treba. In vsako hudo je samo temen oblak na širnem modrem nebu, ki je obsijano s soncem. Le mimo nevihte je treba, potem je zopet lepo. Pa še obletnice praznovati skupaj z otroki ne morejo, če ni blagoslova skupne poti z zakonom.

In pogled na njuno skupno pot? Je kot struga reke, polna spominov, ki ostajajo večni.

Za konec te zgodbe naj jima v imenu vseh, ki ju poznamo, zaželim, da njuna reka življenja še dolgo teče po skupni strugi, ki naj bo polna hvaležnosti otrok za vse, kar sta v življenju podarila in še podarjata skozi zglede ljubezni.

Zlata poroka Marije in Hinka Triplata

Pred petdesetimi leti, 19. 11. 1960, sta na skupno življenjsko pot stopila Marija Osojnik in Hinko Triplat. Hinko je služil kruh pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec, Marija pa je skrbela za otroke in dom, saj so se jima v zakonu rodili štiri sinovi: Hinko, Rado, Slavko in Gorazd. Danes imata že štiri vnuke, dve vnukinji in pravnuka.

Z veliko odreknanja in s težkim delom sta leta 1977 kupila Krivonogovo kmetijo. S pridnostjo jima je uspelo, da sta na domačijo pripeljala vodo in elektriko ter postavila hlev in kasneje še hišo. Iz Plešivca h Krivonogu se je družina preselila leta 1984.

Domače vedno sprejmeta z nasmehom in s toplo besedo, zato ju z veseljem obiskujemo. Deda Hinko rad pove, kako so živeli včasih. Kljub težkim časom je večni optimist. Bica pa postreže z dobrotami iz svoje kuhinje.

Ob njuni obletnici poroke smo se 20. 11. 2010 zbrali v gostišču Rogina v Podgorju. V dobri družbi, odlični hrani, pijači in ob veselih muzikantih smo se veselili do jutranjih ur.

Draga Hinko in Marija, želimo vama veliko zdravja, sreče in ljubezni!

Vsi, ki vaju imamo radi

Karel Pečko: slikar in vizionar

Marta Krejan

Ena "netipičnih" Pečkovih umetnin, Najevska lipa (zasebna last)

Takšen je naslov razstave, retrospektive Pečkovega ustvarjanja, ki je bila slovesno odprta 11. februarja v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu. Pripravili so jo ob umetnikovi 90-letnici, čeprav je v svojem govoru opozoril, da je ta že mimo ... O Pečku vemo veliko, a vendar se da o njem povedati še mnogo; da so njegova dela vsekakor vredna občudovanja in spoštovanja, ni potrebno posebej poudarjati, rada pa bi nekako obnovila njegove besede, s katerimi je lahko navdih in vzor marsikomu. Povedal je, da včasih, ko je srečeval ljudi, so ga vedno najprej vprašali, kaj počne, kaj slika in ustvarja, zdaj pa ga najprej vprašajo, kako je kaj zdravje ... Pečko pravi, da ni upokojen, on še vedno počne tisto, kar je od nekdaj najraje

Ministrica za kulturo Majda Širca s slikarjem Karlom Pečkom

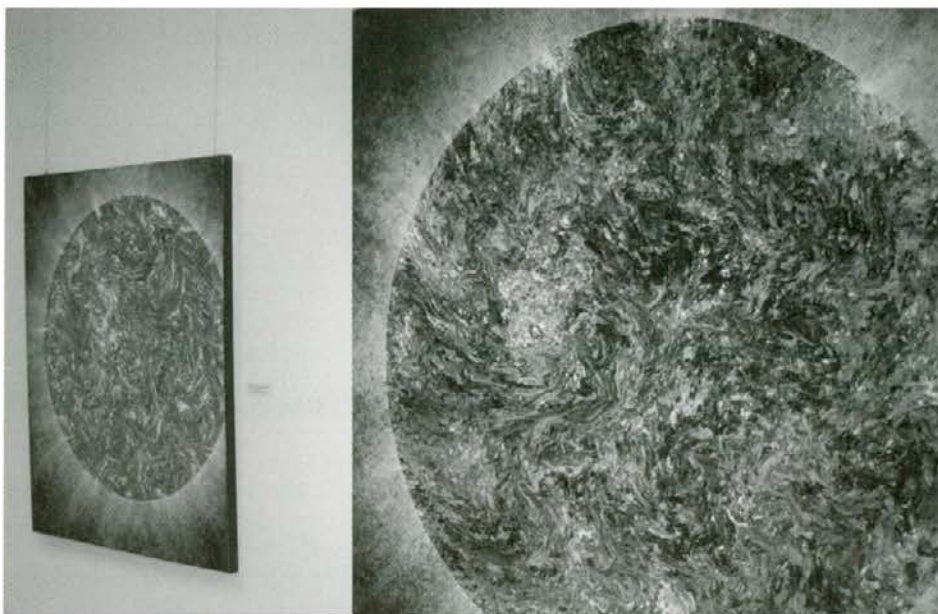
počel: v svojem ateljeju zliva na platno svoje sanje, želje, stvarnost, lepoto ...

Odprtje razstave likovnih del Darka Slavca

Milena Cigler

V petek, 4. 3. 2011, je bilo na gradu Ravne na Koroškem v veliki dvorani odprtje razstave umetnika Darka Slavca. Zanimivo, da me je njegov glas res spominjal na slavčka, pa tudi gledano v profil je kak človek kdaj podoben kakemu ptiču, čeprav

za dotičnega tega ne morem reči. Darko Slavec je rojen v Postojni, ker ne vem, katerega leta, ugibam, da je blizu abrahama ali še mlajši. Kot otrok je živel v stari mračni hiši iz 19. stoletja in sonce je bilo zanj obljubljeni dežela, rajski prikazen. Najbolj je oboževal zvezde in svetlobo sonca ali meseca. Tako je prenesel to svojo otroško fantazijo kot odrasel človek in umetnik na platno. Prvi del razstave prikazuje predmete, izgubljene ali plavajoče v vesolju: kruh, prt in delci galaksije, kar ponazarja družino. V drugem delu so razporejena sonca. Plavo sonce – komaj rojena zvezda, rumeno

sonce – odrasla zvezda, oranžno sonce – dozorela zvezda. Sonca so prisposoba božanskega. Okoli sonc je tema, iz njih pa sije božanska iskra. To je duhovno v nas. V prvem delu dvorane (kruh ipd.) je prisposoba materialnega. Prvi del je sprejemanje, drugi del dajanje. Sonca so protiutež mračni hiši. Vse življenje jih je nosil v sebi. To je sedaj izrazil in to zdaj lahko občudujejo ljubitelji umetnosti. Tudi jaz sem bila med njimi in bilo mi je prav vseč.

Dve o Svetlani

Zlatko Verzelak

Foto: Knjižnica KM Slovenj Gradec

Namen

Najprej dogodek. O tej ženski sem nekoč zapisal: tri take na planetu, pa postanemo moški plevel. Govorim seveda o Svetlani M. Prvo srečanje s famozno fatalno (za nekatere) žensko (na svečanem kosilu pri direktorju Radia SLO Frančku Rudolfu, o katerem lahko rečem samo vse dobro – ne le zato ker je med tistim kosilom popil sedem butelj) ni prineslo med mano in Svetlano nobene besede. Zamudila je, seveda. Jaz pa trezen ...

Sedela je na moji desni, še bolj verjetno pa jaz na njeni levi, in srebal sva juhico. Pa tako dalje. Potem je prva vstala, zavrnila desert in odhitela. Franček je komaj utegnil pičiti svetovno pravljíčarko in pesnico, igralko, šansonjeko: "Spet odvetniki?" "Ja, tako pač je!" se je slišalo, preden so se zaprla vrata.

Zaloputnila jih je nežno.

Drugič je prišla na moj teren. Najprej sem ugotovil, da nisem edini vulgaren Zemljan. OK.

Potem: da še vedno ni nehala kaditi na toplem ... Da se upira vsem, ki ji hočejo slabo ... Da reče tisto, kar reče. Edinstveno! Morali bi zaščititi to redko sorto. Kramljali smo in naučil sem se nekaj novih kletvic. In prvič sem slišal, da lahko z nohti brez skalpela narediš naravni lifting komu ... Skupina Matalaja – naslednica legendarnih Franc & Roses – je zapela pesem na njeno besedilo iz knjige Prekleti kadilci. Svetlani so se svetile oči. Že pred tem, ko smo odpeli ono cigansko, je v znak pohvale dvignila oba palca in z njima pomahala pred sabo.

Popuhamo in zapustimo zaklониšče. "Vam je všeč naša knjižnica?"

"Ne."

Na koncu pa šok! Vsakemu (vsem trem) je stisnila roko in ga objela. Meni je šepnila: "Dober štik!"

Evo. Prišežem, da je res!

Imel sem namen – a namen je le namen – da bi zinil: "Ti tudi!"

A se je vse odvi(ja)lo tako hitro ...

Prepozno sem se spomnil.

Prepozno.

Poditi temo

Za trenutek je bil pri žogi David Devede ... Ne! To sodi drugam.

"Ta roža potrebuje več dušika, ta manj. Ta več sonca, ta več sence. Ta več vlage, ta pa manj ..."

"Torej jih ne smem imeti v isti gredi?"

"Bog ne daj! Razen če ..."

Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec je v torek, 15. 2. 2011, gostila Prešernovo nagrajenko Svetlano Makarovič. Predstavitve njene knjige Saga o Hallgerd in pogovor z avtorico je povezoval urednik založbe Arsem Gašper Troha, skupina Matalaja pa je prireditev pospremila z glasbo.

"Razen če?"

"Če vsaki ustrežete malo. Ampak ... ampak ... potem vse – pohabite!"

Lahko mrak in temo podimo? Poglejmo. Orožja je dovolj: razpoditi, napoditi, zapoditi, prepoditi, odpoditi, spoditi ... Svetlana je že zaradi izvora imena med onimi, ki dojemajo, da že lep čas živimo v temi. V mraku! (Lucija – Svetlana – žarek, luč, sij).

Nevednosti bi se morali sramovati. Je konglomerat navad, običajev, ritualov, ponižnosti, utečenosti, neumnosti – sestra pri sestri, ki lahko upajo na godno možitev, le če držijo skupaj!

Zato je katoliku tako težko povedati, naj se s tem, da je katolik – ne hvali. Da pomeni biti katolik bolj grožnja in kletvico intelektualcev in svobodno mislečih ... Da katolika vodijo prej ko slej isti vzgibi kot njega voditelj. Kar je, seve, predvsem – človeško! Zato ima bog zdaj naenkrat toliko nafte, draguljev in gozdov! Voditelji RKC-ja (rimokatoliškacerkev) se nikakor niti v snu ne boje, da bi kaj od naštetega hotel tudi njihov šef. (Kam pa naj da?)

Svetlana ima nohte, da bi svetohlincem in hipokritom, ki jo že celo življenje preganjajo, brez težav in brez napora naredila naravni lifting. Ki je po moje še zdrav, čeravno bolj boleč kot medicinski poseg. Vsekakor pa brezplačen ... Ima prste, s katerimi napiše, da se bobu reče bob in da so islandski mački dobro rejeni in da je papež slinast in da Sapramiška ni nič drugega kot miš, ki ji je ime Sapramiška, in da je Krucimišek iz prihodnosti še v povojih in ni v tisku ...

Nagrajenka se skriva kot otrok s postaje Zoo, ko si hoče dvigniti raven nikotina v krvi – da dol padeš! To je kriminal! Ženska je vendar kriminalka! Nagrajena in spoštovana, cenjena – kot predsednik! Bo preživela to ponižanje? Doslej se je izšlo. Skrili smo se, da bi puhali. Skrili smo se tako, da bi NASA imela težave da nas najde! (Ministrica za notranje zadeve pa daleč stran ...) In kramljamo, kot rečeno. Pa

nekdo reče, ali pa se mi je zdelo, da je v Nedeljcu pred leti stala na naslovnici slika predsednika in škofa iz Vatikana, pod sliko pa besede prvega drugemu: "Vi naredite ljudi neumne, mi jih bomo pa revne!" Ljudje so brali in se smejali. Kaj pa! Revnih ni treba več delati, neumnih pa tako nikdar ni manjkalo. In: neumnih ni treba več delati – polna kapa – revnih pa nikdar ni manjkalo! Zato je vse smešno. Zabavno pa ne.

Skrivala se je ženska z nami vred, ki nismo dobili in odbili Prešernove nagrade, kot otrok. Obnaša se kot otrok. To redkim uspeva. Včasih tudi meni in meni podobnim frikom.

Ko je izjavila (brez dlake na jeziku, seveda, saj veste: Vam je všeč knjižnica? Ne. Dober štik! S prsti bi ji naredila lifting ...), da temelj človekove bede in neumnosti izvira iz dvatisočletnega terorja RKC-ja, in ostala živa, sem pomislil: To vem tudi jaz. Pa Bernarda – vsaj dela se ... Pa Viki. Marta. Suzana. Nekaj nas je, no ... Primož, Ferenc. Jože. Še kdo? Pero ne bo priznal, ker je župnik. Proti sebi pa tudi ne bo pričal! Kako povedati takšno, da te razume tudi največji butelj? Tu se skriva misterij!

Svetlana misli, da jo razumejo? Otrok je. Naivna ... Premalo mizantropska! Kurca! Noben osel še ni razumel kaj pametnega, sploh če je zavito v duhovito! Zato je na TV toliko kretenov ... Na kraju, ker vedno je nekje kraj, smo postavili večno vprašanje, ki nas bo glodalo še mesece, hkrati pa spominjalo na srečanje, ko smo zarotniki sedeli v katakombi – nekaki kotlovnici – zaklониšče ni bilo, tega se spomnim: kaj bi se moralo zgoditi, da bi se pedofilija in lakomnost imenovali, kot jima pritiče: Zlo! Z velikim Z. Zlo.

Hvala, Lucija, da si nas popeljala iz teme. Ampak še vedno je mrak. Pa mrzlo zunaj. A hvala za trud. In potrdilo, da nisem (edini) nor.

EstEtika

"Uporabni" Jeremy Bentham

Marko Krejan

Vsi poznamo šale, anekdote in zgodbe o raztresenih profesorjih, o trmastih raziskovalcih, ki so pri odkrivanju pripravljeni brez pomislekov tvegati življenje, ter o "norih" znanstvenikih, ki jih obseda kakšna čudaška ideja. Mnogi izmed ljudi, ki so skozi zgodovino bistveno prispevali k znanju, razvoju in kulturi človeštva, so bili v nekaterih pogledih zelo izstopajoči posebnosti. Eden tovrstnih je bil tudi angleški filozof, pravnik in družbeni reformator Jeremy Bentham (1748–1832) in o njem bomo tu govorili. Vendar ne toliko o delu, idejah in zapuščini, zaradi katerih je postal in ostal znan vse do danes. Govorili bomo o manj znanih in bolj čudaških platih njegovega življenja in smrti. Predvsem smrti.

Rojen je bil kot najstarejši sin v premožni londonski družini. Pri starosti treh let je znal brezhibno brati, imel je veliko zanimanje za zgodovino in učil se je latinščine. Zaradi svoje genialnosti je bil že pri rosnih dvanajstih letih sprejet na Univerzo v Oxfordu, kjer je po treh letih diplomiral, po še treh letih pa magistriral. Kasneje v življenju se je intenzivno ukvarjal s proučevanjem in izboljševanjem prava in zakonodaje. Trudil se je za razvoj ekonomije, v kateri ne bi bilo brezposelnosti. Družbena enakovrednost žensk na vseh področjih mu je bila povsem samoumevna, zavzemal se je za človekove pravice in enakopravnost, za dekriminalizacijo homoseksualnosti, pravična sojenja in kaznovanje, tudi skrb za pravice živali mu ni bila tuja. Največji del svoje idejne, čustvene, finančne in praktične podpore pa je nudil širjenju znanja in vsesplošne dostopnosti do izobraževanja. Londonska univerza (UCL), ustanovljena leta 1826, je tako pod vplivom njegovih idej in pogledov kot prva visokošolska ustanova odprla vrata za vse študente, ne glede na premoženje, raso ali veroizpoved. Tej ustanovi je Bentham v oporoki zapustil velik del svojega premoženja in pa, kot bomo opisali pozneje, svoje truplo.

V filozofiji je Bentham najbolj znan kot oče utilitarizma. Poimenovanje je osnovano na

latinski besedi 'utilitas' oziroma angleški 'utility', kar pomeni koristnost ali uporabnost. Osnovno načelo utilitarizma je torej, da naj bi v kateri koli dani situaciji vsak človek deloval tako, da bo njegovo ravnanje prineslo čim večjo korist za čim večje število ljudi in čim manjšo škodo za čim manj ljudi. To načelo je pravzaprav moralna zapoved, nanaša pa se na vse vidike človeškega delovanja. Zveni kar dobro. Poglejmo primer. Na izletu je skupina petih lačnih ljudi, ki ostane brez hrane. Le eden od njih še ima dva sendviča in tri pomaranče. To hrano enakovredno razdeli med vsemi in je stvar rešena. Preprosto, učinkovito in povsem v skladu z načelom utilitarizma. Čim večja korist za celo skupino in čim manjša škoda za enega, ki je razdelil svojo hrano. Načelo gor ali dol, njegovo ravnanje se nam zdi povsem samoumevno in edino moralno pravilno. Čeprav je bil utilitarizem prvotno zastavljen kot princip moralnega delovanja v imenu splošne koristi, pa ravno na tem področju pade oz. se pokaže kot nemoralen. Vzemimo drug primer. Skupina ljudi na pohodu po gorski divjini se pred snežnim viharjem zateče v neko jamo in tam ostane ujeta. Nemočni in izgubljeni so prisiljeni čakati in upati na morebitno pomoč od zunaj. Hitro jim zmanjka hrane, zato soglasno izberejo tistega, ki je družbeno najmanj koristen. Tistega, ki je recimo najstarejši ali pa ga doma ne čaka družina, temveč le par kaktusov in zlata ribica. Mirno ga ubijejo in začnejo jesti. Preprosto, učinkovito in prav tako docela v skladu z osnovnim utilitarističnim načelom. Z moralnega vidika pa zelo sporno. Lahko si zamislimo še bolj skrajni primer tovrstnega ravnanja. Poglejmo človeka, ki je tako rekoč neozdravljivo psihotičen in je vsaj že desetkrat poskušal storiti samomor, telesno pa je drugače povsem zdrav. Ne bi ga zapirali v oblaženo sobo, ga budno varovali, prisilno hranili in tratili čas z njim. Ne, preprosto bi mu iztočili kri, ga razrezali in organe uporabili kot "rezervne dele" za pomoč bolnikom, ki jih potrebujejo. Druge dele telesa pa bi lahko imeli za medicinske raziskave, poizkuse ali pa bi jih predelali v pasjo hrano. Preprosto, učinkovito in grozljivo. Mislim, da si lahko kar nazorno predstavljate, kako bi bilo, če bi res strogo sledili načelom čim večje splošne družbene koristi. Sam utilitarizem nikakor ni bil osnovan zato, da bi vzpodbujal ali opravičeval tovrstno početje. Prav nasprotno, zamišljen je bil kot nazor za postavljanje in krepitev družbene enakopravnosti in smotrne gospodarnosti. Kar v osnovi tudi je; pomislimo samo na prvi primer delitve

hrane. Ostali, bolj skrajni primeri zgolj kažejo, da kot tak ni univerzalno uporaben, da ima napake ter pomanjkljivosti in ga je treba pač dodelati, izpiliti ali pa zavreči. Bentham in njegovi nasledniki, še posebej John Stuart Mill, so se tega seveda dobro zavedali in se s tem tudi intenzivno ukvarjali.

Naslovnica slovenske izdaje Utilitarianism and On Liberty J. S. Milla

No, vrnimo se zdaj k Benthamu samemu. Njegova močna nagnjenost k praktični in smotrni rabi vsega možnega se je izrazila in skoraj obsedeno kazala tudi v njegovem razmišljanju o smrti in mrtvem telesu. Svoje čudaške ideje in želje glede tega je zapisal v drobni in uradno nikoli izdani knjižici z naslovom Avto-ikona ali O nadaljnji uporabnosti mrtvih za žive. Omenil sem že, da je v oporoki zapustil svoje truplo londonski Univerzi. Določil pa je tudi, kaj naj z njim storijo. Stvari so, sledeč njegovim navodilom, potekale takole: Zdravnik, Benthamov prijatelj, je njegovo truplo javno raztelesil pred očmi študentov, drugih prijateljev in raznih že dosti pred smrtjo vabljenih gostov. To je pospremil z dolgim in izčrpnim medicinskim predavanjem, ki ga je kasneje izdal tudi v pisni obliki. To je bila uresničitev prve Benthamove želje o uporabi njegovega telesa. Nič posebnega za današnji čas, darovati telo v medicinske namene. Takrat pa je bilo malo drugače. Znanstveniki in profesorji so smeli secirati zgolj trupla na smrt obsojenih zločincev. Teh pa ni bilo veliko, zato se je dogajalo, da so plačevali ljudem, ki so ropali grobove in jim dostavljali sveža trupla. Dva pohlepna roparja sta šla celo tako daleč, da sta začela kar sama moriti ljudi in jih prodajati univerzam. Benthamova svojevrstna gesta tako ni bila zgolj prispevek k medicini, pač pa hkrati tudi poziv k spremembi nesmiselne zakonodaje in poziv ljudem, da tudi oni prispevajo svoja telesa. Druga točka uporabe mrtvega telesa pa je bila, da iz njega naredijo avto-ikono, podobo samega sebe. Truplo so torej izpraznili in nagačili s senom. Med postopkom sušenja glave je žal prišlo do

nepredvidenega popačenja, zato so raje naredili nadomestno kopijo iz voska. Oblekli so ga v njegovo obleko, ga posadili na stol, mu poveznili klobuk in dali v roke sprehajalno palico. Želel je namreč izgledati, kot da se odpravlja na sprehod. Tako opremljenega so postavili v leseno omaro in ga razstavili na hodniku univerze. Pravo glavo so sprva posadili na tla med njegove noge, a so jo pozneje zaradi študentskih potegavščin skrili in vse skupaj zaklenili. Umetne oči mu je že dolgo pred smrtjo naredil steklarski mojster. Te oči je Bentham tekoma življenja nosil v žepu, jih kazal znancem in jih strašil z govorjenjem, kako lepe so te oči, s katerimi bo gledal po smrti. Kakršnega koli strahu ali žalosti zaradi smrti ni pokazal nikoli. Prav nasprotno. Razmišljanje in govorjenje o smrti ga je menda prav poživilo in mu dajalo navdih. Bil je navdušen nad dejstvom, da se bo po smrti ohranil kot neka podoba ali kip samega sebe. V svoji drobni knjižici je zapisal, da bi bilo najbolj smotno z večino ljudi izvesti tak postopek, kakršnega je namenil sebi. Nagačene ljudi bi lahko postavljali v parke. Plemiči bi lahko imeli v svojih dvorcih namesto slik prednikov razstavljeni dejanska telesa letih. Še huje, pisal je o tem, kako bi nagačena telesa uporabljali kot lutke oziroma igralce v gledališču. S tovrstnimi idejami pa je že kar krepko preskočil meje dobrega okusa.

Ob raznih slavnostnih in spominskih srečanjih pogosto rečemo, da je nek pokojnik z nami, da je prisoten v duhu. Benthamu pa se je uresničila ravno nasprotna želja, to je biti prisoten telesno. Ob slavnostnih srečanjih in okroglih obletnicah univerze ga namreč pripeljejo v sejno dvorano. Zapisan je kot prisoten, če pa se na seji o čem odloča, se glasovanja vzdrži. Razen če je izid neodločen. Takrat je on vedno za.

Pokojni Bentham v omari (vir: www.superhappiness.com/jeremy-bentham.jpg)

Viri:
Miran Božovič (1999): Benthamova avto-ikona, ali o nadaljnji uporabnosti mrtvih za žive.
V: Razpol 11 (Glasilo freudovskega polja), Analecta.
www.utilitarianphilosophy.com/jeremybentham.eng.html

Socialni izzivi

Domovi za starejše

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del.

Tako kot sem že v prejšnjem članku povedala, je skrb za starejše v Sloveniji izrazito institucionalno usmerjena, kar pomeni da so storitve institucionalnega varstva bistveno bolj razvite oziroma razširjene od storitev, ki jih oseba prejema na svojem lastnem domu oziroma v domačem okolju. V naslednji številki bom opisala dostopnost pomoči na domu, vendar že zdaj ugotavljam, da pomoč na domu prejema dobrih 10.000 oseb manj, kot pa jih prebiva v domovih za starejše.

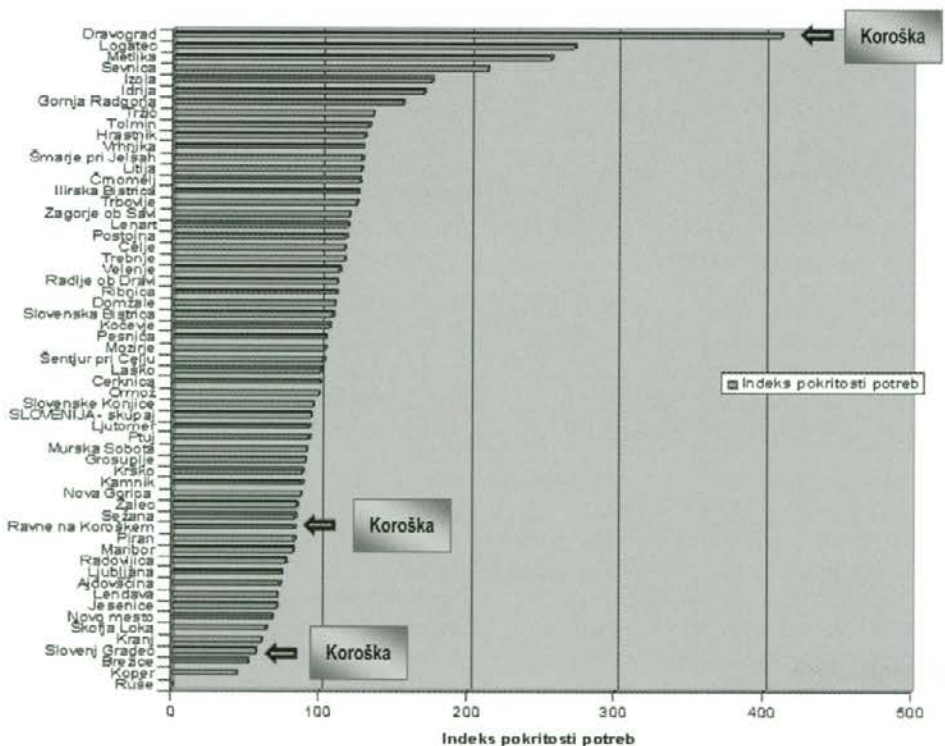
Na spletni strani Skupnosti socialnih zavodov Slovenije je objavljeno, da je bilo konec leta 2010 v domovih za starejše v Sloveniji na voljo 18.938 mest, od tega 12.814 mest v 54 javnih domovih za starejše na 73 lokacijah, 3.761 mest v 33 zasebnih domovih za starejše na 33 lokacijah ter 2.363 mest v posebnih zavodih za odrasle v 5 zavodih na 5 lokacijah.

Zaradi slabe razširjenosti in razvitosti ponudbe različnih oblik storitev in podpore

starejšim so danes domovi za starejše prenatrpani. Na spletni strani Skupnosti socialnih zavodov Slovenije objavljajo seznam pregleda števila čakajočih po posameznih domovih po Sloveniji. Seznam prilagamo v tabeli. Boris Koprivnikar, predsednik Upravnega odbora Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, pojasnjuje: "Število evidentiranih prošelj, ki je objavljeno na spletnih straneh, je zgolj število prejetih prošelj in ne odraža dejanskega stanja tistih, ki ta trenutek želijo v dom. Število teh je bistveno manjše in po naših ocenah (na podlagi poizvedovanj socialnih služb) le okoli 10 % tistih, ki so oddali prošnjo. Imamo celo primere, ko imajo domovi proste postelje, pa je kljub temu na uradnem seznamu čakajočih več deset prošelj."

Z dejstvom, da so domovi za starejše danes prenatrpani, je povezan tudi problem čakalnih dob, ki lahko trajajo celo več let. Koliko časa bo oseba, ki želi oditi v dom, čakala na sprejem, je predvsem odvisno od tega, v kateri dom želi in kakšno storitev potrebuje. V spodnji tabeli je prikazan indeks pokritosti potreb in izpostavljene so tri koroške občine. Opaziti je, da občina Dravograd daleč presega določitev potreb, ki je 4,5 % potrebne populacije. Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec pa imata indeks pod indeksom 100, kar kaže, da število mest v teh dveh občinah ne dosega 4,5 % potrebne populacije.

Indeks dejanske pokritosti območja (100 = 4,5 % pokritost ciljne skupine).

Slika 1: Indeks pokritosti potreb po občinah

Tabela 1: Pregled števila čakajočih na Koroškem

Vir: Skupnost socialnih zavodov Slovenije (http://prosnje.ssz-slo.si/SSZShtmlPregledi/pregled_cakajocih.aspx).

RAVNE NA KOROŠKEM	Koroški dom starostnikov Dravograd (JZ)	171
	Zavod "Čebela" dnevno varstvo Karitas Dom sv. Eme (ZZ)	6
	DEOS, d. d., PE Center starejših Gornji Grad (ZZ)	79
	Dom starejših na Fari, Prevalje (JZ)	128
	DOM HMELINA, dom za starejše občane, d. o. o. (ZZ)	9
	Koroški dom starostnikov Dravograd, PE Slovenj Gradec (JZ)	4
	Dom za varstvo odraslih Velenje (JZ)	116
Skupaj	513	

*podatki so za junij 2010 **Opomba:** JZ: Javni zavod ZZ: Zasebni zavod

In še epilog: direktor Koroškega doma starostnikov Črneče Srečko Mlačnik je dne 4. 3. 2011 za Prvo jutranjo Kroniko na Valu 202 povedal, da so se v mesecu marcu dvignile cene njihovih storitev. S prvim marcem se je celodnevna osnovna oskrba dvignila za 2–2,5 odstotka. Tako je v Koroškem domu starostnikov Dravograd celodnevna oskrba višja za 2,44 odstotka in znaša 15,98 €, v PE Slovenj Gradec pa 21 €. V drugih dveh koroških domovih je cena

nekje vmes. Novinarica je tudi omenila, da se bo predvidoma do leta 2013 zgradil na Ravnah na Koroškem nov dom za starejše, ki naj bi imel 60–90 postelj, glede na povpraševanje pa bo zapolnjen že v prvih treh mesecih.

Na prvem portalu koroške regije koroška.net so napisali: "Na Ravnah bo najprej v dveh letih nastal nov dom starejših občanov. Na željo občine sta danes opoldne s podpisom pisma o nameri

potrdila župan mag. Tomaž Rožen in direktor Koroškega doma starostnikov v Črnečah Srečko Mlačnik. Občina se je s tem pismom obvezala, da bo leta 2013 ali kasneje zgradila dom, "ki jih bo stal okoli 5 milijonov evrov. Dom bo predvidoma nadstandarden, saj bi večina sob bila enoposteljnih. Lokacija še ni znana, cena storitve celodnevne osnovne oskrbe pa bi se gibala približno enako kot v domu v Slovenj Gradcu.

Direktor Mlačnik pripomnil, da sta v okviru predvidenega doma na Ravnah na Koroškem načrtovani tudi dodatni dejavnosti pomoč na domu in dnevno varstvo, kar je velik korak za socialnovarstveno področje starih na Koroškem.

Viri:

- <http://www.koroska.net/novice/78-na-koroskem/144-v-crnech-bodo-zgradili-dom-starejsih.html>,
- <http://tvslo.si/predvajaj/prva-jutranja-kronika/ava2.98645398/>,
- <http://www.ssz-slo.si/slo/main.asp>.

Moja mati

*Razbrazdan obraz,
sključen korak,
okrog nje pa milina
in takšna ljubezen,
ki se vidi.*

*Njene roke, tresoče,
zgarane, zgubane,
najtoplejše in najbolj
ljubeče na svetu.*

*Stopila bi se,
ko me z njimi ovije,
... stopila zaradi
neskončne dobrote,
ki iz njih sije.*

*Vedno jo čutim ob sebi ...
Njo ... svojo mater.*

Romana Lesjak

Windows 7 in bližnjice

Zoran Laznik, MCSA

V življenju zelo radi uporabljamo bližnjice. Ali je to zaradi pomanjkanja časa, hitrega tempa življenja, raziskovalskega duha ..., ne vem. Vedno iščemo, kako bi kakšno stvar hitreje, lažje in bolje naredili. Najsi bo to potovanje od enega do drugega kraja ali hujšanje. Bližnjice v Windows 7 so kombinacija tipk, s katerimi je mogoče izvesti opravila brez uporabe miške oziroma kazalne naprave. Na tipkovnici ima tipka Windows v kombinaciji z drugimi tipkami veliko možnosti, s katerimi lahko svoje delo hitreje opravimo.

- Tipka odpre ali zapre meni Start
- Tipka + U odpre okno središče za dostopnost
- Tipka + puščica levo in tipka + puščica desno – okno se prilagodi na polovico zaslona
- Tipka + puščica gor in tipka + puščica navzdol – povečanje ali minimiziranje okna
- Tipka + Shift + puščica gor in tipka + Shift + puščica dol – povečanje okna v višino in povrnitev v prejšnje stanje
- Tipka + Tab za premikanje med programi v opravilni vrstici s 3D preklapljanjem oken Aero
- Tipka + Pause – odpre se okno Sistemske lastnosti
- Tipka + D – prikaz namizja
- Tipka + M – minimiziranje vseh oken
- Tipka + Home – minimiziranje vseh oken razen aktivnega
- Tipka + Shift + M – obnovitev vseh minimiziranih oken na namizje
- Tipka + E odpre mapo Računalnik
- Tipka + F odpre okno za iskanje datotek in map
- Tipka + R odpre pogovorno okno Zaženi
- Tipka + T – premikanje med programi v opravilni vrstici
- Tipka + P – preklapljanje med različnimi nastavitvami prikaza zaslona
- Tipka + Preslednica – hiter pregled na namizje, funkcija AeroPeek
- Tipka + G – premikanje po pripomočkih
- Tipka + L zaklene računalnik ali preklopi med uporabniki

Seveda v sistemu Windows 7 obstaja še mnogo drugih bližnjic, prav tako so na voljo tudi bližnjice v programih, ki poenostavijo delo z meniji in drugimi ukazi. Ob pritisku tipke **Alt** – se pokažejo ukazi, ki so označeni z dodatnimi tipkami, ki se izvedejo ob pritisku.

Za svoje najljubše programe pogosto naredimo bližnjice na namizju, lahko pa jih naredimo na tipkovnici. Poiščite bližnjico do programa, za katerega želite ustvariti bližnjico na tipkovnici.

Bližnjico kliknite z desno tipko miške in nato kliknite **Lastnosti**.

V pogovornem oknu **Lastnosti bližnjice** kliknite jeziček **Bližnjica**.

Kliknite v polje **Bližnjične tipke**, pritisnite tipko, ki jo želite uporabljati v kombinaciji s tipkama Ctrl+Alt (bližnjice na tipkovnici se samodejno začnejo s Ctrl+Alt), nato pa kliknite **V redu**. – če se pojavi poziv za vnos skrbniškega gesla ali potrditev, vnesite geslo ali potrdite sporočilo.

Viharnik

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Voranečev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan

Uredniški odbor:

Ida Robnik, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač, Brane Širnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Naslovnica:

Marta Krejan

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tz. tarifne številke 3).

Menedžerka in izgubljena ovca

Milena Cigler

Foto: Igor Senekovič

Oni dan priteče Mateja s tako silo, da se ustaviti ne more za vogalom naše hiše, ampak jo odnese naprej po stopnicah na cesto. Me tri smo z balkona klicale: "Ej, Mateja, ustavi se, tukaj smo, kaj se je zgodilo?"

"Hitro, hitro, vse tri, obujte se, oblačite se lahko po poti, atiju je ušla črna ovca, tista boljše pasme, saj vesta, samo ta je še bila, kako drago jo je plačal, joj joj joj, če je ne najdemo ..."

"Če je tako, pokličimo še koga na pomoč, lovce, gasilce ali policijo! Radi bodo pomagali!"

Darko je moj kolega, kar takoj ga pokličem! In že pošiljam SMS sporočilo, ker pravkar sem se tega naučila oz. mi je Mateja prejšnjo noč vbijala v glavo. "Torej, Darko, SOS, takoj skliči zeleno bratovščino, iskati gremo izgubljeno ovco (in našega Mirka, ki že od jutra rije nekje po gozdu in po moje bo sam našel domov. Ovca je od soseda Slavka, ki nam veliko pomaga. Prosim, prosim!!!"

Mateja je poklicala tudi gasilce in jim rekla, da ni treba vklopiti sirene, ker bo to prestrašilo ubogo ovčko. Policije pa ni treba klicati, ker tako sami preradi pridejo. Sigurno se bo kateri pripeljal po cesti, saj mi smo jih navajeni, to so naši prijatelji!"

Pa še kmečki turizem je na koncu te poti, kar tudi ni zanemarljivo! Darko se je kmalu pripeljal s svojim karavanom in nekako samo po sebi umevno je bilo, da smo ga izvolili za vodjo te "ekspedicije" ne na severni tečaj, ampak do Sovje lipe.

Razporedil je svoje lovce, gasilce, ki so pridrveli z rdečim kombijem z obvezno lojtro, in celo en policist se je pripeljal. Enega gasilca je z lojtro in daljnogledom poslal na prežo k lipi, policista je prosil, da gre na Silvov ovinek, tam postavi policijski avto povprek čez cesto, da tako prepreči ovci, da se obrne nazaj po cesti, vsi pa se dobimo čez eno uro pri lipi. Seveda je vsak dobil svoj koridor gozda, ki ga je moral prečesati. Matejin ata se je pa javil, da gre še više od lipe, če je ovca slučajno "zašla" h kakemu kmetu.

"Halo, Darko, tu vidim ovčje drecke!" mu pošljem SMS in opišem, na kateri koti sem. Lahko Martini, ki je pregledovala sosednji koridor. "Po moje je šel nazaj domov," reče ona in me s tem pomiri, kajti včasih se mi zdi, da je jasnovidna.

Gasilci so s seboj vlačili tudi mrežo, če bi srečali izgubljeno žival, da jo ovijejo z njo. No, po eni uri prečesavanja gozda in njegove podraščitve smo splašili precej gozdnih jerebic, srn, enega srnjaka in dve

lisici, ampak seveda samo splašili, saj nihče ni mislil streljati. "Ovco je treba prijeti živo, menda je uvožena iz Nove Zelandije, in sedaj bodo kmalu pripeljali od tam še ovna," je razlagal eden od lovcev, ker se je pogovarjal z Matejinim atijem, preden je ta krenil proti planini.

Ko smo z Martino in Dunjo (ki je vso stvar jemala kot pustolovsko zgodbo in je hotela v njej igrati vlogo srne) prisopihale do Sovje lipe, so tam že posedali posamezni lovci, nekateri od gasilcev ter Mateja in Darko, ki sta se posvetovala o nadaljevanju akcije. No, pa ni bilo potrebno delati novega načrta, ker so izza ovinka gozda dva gasilca in en lovec vlekli nekaj težkega, zavitega v mrežo, bilo je črne barve in cvililo je na vse pretege. "Atija počakajmo, da vidimo, kaj se je ujelo!" je bila odločna Mateja. Še Darko jo je ubogal! "Dokler da pride ati, bom pa šla tja h kmetiji, če imajo kaj za prigrizniti!" In za zaliti!" so se drli gasilci, lovci pa so iz suknjičev vzeli obvezne čutarice in z upehanimi gasilci delili kačjo slino, ki je je bilo žal le za dober požirek.

Mateja se je kmalu vrnila z velikansko litoželezno posodo, iz katere se je kadilo, dišalo pa tudi. "Stara Mina in Anzej sta kuhala golaž, pravita, da se je nekaj k njima zateklo, pa sta dala iz kože, kot sta navajena." "Kaj pa če je vaša ovca?" vpraša Darko. "Ne, sta rekla, da ni bilo čisto črno, volno je pa imelo, ja, to pa že." Lovci so vzeli iz nahrbtnikov svoje menažke in previdno, z nezaupanjem jemali ven košček za koščkom. Ampak lakota naredi svoje in tudi gasilci so počasi in previdno grizli meso, omaka je bila pa sploh okusna. "Nesi eno porcijo policistu Adrijanu na Silvovo rido!" je ukazal Darko, ki sam še sploh ni poskusil golaža. "Tako, ste vsi dobili?" je vprašal kot skrbni oče svoje otroke. Dunja je rekla: "Jaz ne bom, ker ne smem jediti, v katerih so konzervansi." Midve z Martino sva pa že pol porcije pojedli in ostali okoli naju tudi, ko je dal Darko prvi grizljaj v usta. Da ga v usta,

pregrizne, izpljune in reče: "Fantje, ne me basat! A ste nori?! A sploh veste, kaj je to?! Nobeden ni pogruntal! Sram vas bodi!"

"Kaj pa je, saj ni tako slabo! Medved pa menda ja ni?!"

"Pes je, pes!" se zadere Darko in vsem obstane grizljaj v ustih. Eni gredo celo za vogal z dvema prstoma v ustih.

Mateja nas tolaži: "Kaj pa Kitajci, ko jih vsak dan jedo! To je vsaj bio pes, ker mislim, da ni bil nikoli cepljen." Midve z Martino se spogledava in v smeh! Ha ha ha, vem, čigav je, že en teden ga ni, pa da ne boste mislili, da je najin!"

Mateja pa goni svojo naprej: "Saj, če ne bi vedeli, bi pa vse pojedli! Uboga Mina in Anzej sta že na pol slepa, sta pač mislila, da je ovca!" A Darko se ne da: "A veš, kaj, Mateja, tako slabo mi pa še ne gre, da bi psa jedel!" Zagrabim menažko, jo zaluča v zrak in za čuda, ta se dviga vedno više in više in leti kot NLP v smeri cerkve.

"Darko, kam naj to peljemo?" sprašujejo gasilci. "Na Matejino dvorišče, mogoče pa je ovca!" odvrne Darko. Vmes ga namreč kliče policist s Silvove ride in pove, da je neznan letiči krožnik letel nad avtom in se obrnil v smeri cerkve. "Od sile se je avto kar sam sukaj v pravo smer!" je navdušeno pravil polkovnik Andrijan.

"Golaž je bil pa tudi dober, hvala, Darko, da si poskrbel zame!"

Darko je zardel in vpričo nas ni komentiral, ampak se je zbasal v karavan in odbrzel k Mateji. Tam so gasilci odvili vrečo in na veliko presenečenje se je ven "izvalil" naš Mirko. "Juhuhu!" je skakala Dunja, črna ovca pa je sama našla pot domov, prej je bila doma kot Matejin oče, ki je se je zadržal na kmečkem turizmu, kjer so ga vtaknili v komisijo za ocenjevanje domačih salam. Mi smo se pa tudi pobrali vsak na svoj dom, saj je Darko ukazal: "Fantje in dekleta, ekspedicija je zaključena. Trofeje ni bilo, najedli smo se pa! In ovca se je našla!" "In Mirko tudi," je dodala Dunja.

Korekcija plemenitih kovin kot priložnost

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

Korekcija je latinska beseda, ki pomeni neko popravilo ali izboljšanje. V financah to besedo velikokrat zasledimo, saj se korekcije dogajajo in so sestavni del naraščajočega mega trenda. Zato ne prodajajte svojih plemenitih kovin vsakič, ko se na obzorju pokaže zdrava korekcija naraščajočega trenda, ampak jo v svoj portfelj raje dodajte. Večino ljudi pa korekcija tako prestraši, da svoje bančne depozite podaljšajo za naslednje tri mesece, ne zavedajoč se, da bo ob 3-odstotni obrestni meri njihov kapital podvojen po dobrih 14 letih (ob neupoštevanju inflacije). A pozor, smo sredi svetovne finančne in gospodarske krize, od katere lahko pričakujemo tudi precej visoko inflacijo!

Zaradi nestabilnih svetovnih ekonomij in svetovne valutne krize je tako v naslednjih letih pričakovati nadaljnje razvrednotenje večine papirnatih valut. To pa posledično pomeni dolgoročno rast vrednosti zlata. Zato je potrebno na naložbe plemenitih kovin gledati kot investicijo. Investicija v zlato je likvidna naložba in v zadnjih desetih letih donosnejša kot vezava na banki. V letu 2006 je bila namreč cena enega kilograma zlata cca 14.000 €, danes pa je že nad 33.000 €. Tudi v prihodnje verjamemo v večje rasti vrednosti na tem področju, saj je zaradi krize bilo natisnjenih več kot 5.000 mrd \$. Večja količina denarja pa seveda veča cene vsem izdelkom, še posebej redkim stvarim. Centralne banke, ki so do nedavnega prodajale svoje zaloge zlata, ga ponovno kupujejo in so dejansko postale neto kupci zlata. Vedo kaj več od nas? Se na kaj pripravljajo? Ne vem, a priporočam, da jim sledite. Morda tudi zato, ker nas profesor David Hackett Fisher opozarja, da se nahajamo na koncu velikega cikla (Great wave), ki se vedno konča s popolnim ekonomskim propadom. Veliki cikel traja 80 do 120 let, mi pa smo v njem že 114 let! In katere novice so v preteklem mesecu zaznamovale finančni trg? Vodilne osebe vseh pomembnih centralnih bank v svetu so se ponovno sestale na srečanju G20.

Pogovori so tekli predvsem o inflaciji. Kitajska in Indija sta namreč dvignili obrestne mere ravno zaradi strahu pred previsoko inflacijo. Evropska centralna banka verjetno še ne bo sprejemala drastičnih odločitev vsaj do konca leta. FED pa ostaja pri svojem najbolj znanem opravilu – tiskanju še večjih količin denarja. Zlato je ravno zaradi govoric o tretjem krogu tiskanja dolarjev v zadnjih dnevih februarja začelo pridobivati na ceni. ZDA javne porabe ne nameravajo zmanjšati. Kitajska, ki pa je bila do nedavnega največji kupec ameriških državnih obveznic, le-te celo prodaja. Edino rešitev je videti v monetizaciji ameriškega javnega dolga, kar pomeni tretji krog tiskanja dolarja. Isti analitiki, ki so črnogledi glede ZDA, ne vidijo niti stabilnosti v Evropi. Menijo, da je reševanje prezadolženih držav le prelaganje ukvarjanja s težavo v prihodnost.

Tudi globalno povečanje dolgov povečuje vrednost zlata in srebra. Večji kot so dolgovi, večji je potencial rasti vrednosti zlata in srebra. Povpraševanje po plemenitih kovinah se povečuje, medtem ko se v sami ponudbi včasih pojavijo tudi neprijetnosti. Predvsem pri srebru zna biti resno. Tako je največja kanadska banka, ki se ukvarja s prodajo plemenitih kovin, v enem tednu prodala vse 100-uncne palice, ki jih je imela na zalogi. Tudi pri ostalih palicah je bila enaka zgodba – razprodano.

Kitajska ima prav tako močno željo, da bi yuan zamenjal trenutno mesto dolarja in tako postal globalno konkurenčna valuta. Ravno zato mrzlično povečuje svoje zaloge zlata in srebra. Cena zlata je v primerjavi z rekordno vrednostjo v decembru vse do konca januarja padla za

7 %, kar so Kitajci izkoristili za večje nakupe plemenitih kovin. Njihovo željo o globalni valuti prav tako podpirajo mnogi analitiki, ki napovedujejo lepo prihodnost yuanu in manj prijetno dolarju.

Specialist za naložbe v zlato Jeff Nichols je izpostavil 7 glavnih razlogov, ki naj bi ceno zlata dvignili do najmanj 1.700 \$ v letu 2011. Nichols dodaja, da je samo vprašanje časa, da se v naslednjem ciklu dvigne vse do 3.000 \$.

Razlogi za to so: inflacija, nestabilnost globalnega gospodarstva in kratkoročno reševanje gospodarskih težav, vedno večje povpraševanje Kitajcev po zlato, vedno večje povpraševanje Indijcev po zlato, vedno večje povpraševanje treh centralnih bank po zlato, ponovno ovrednotenje zlata in zelo majhna rast novo izkopanega zlata v naslednjih 5 letih.

Srebro ima še večji potencial rasti kot zlato, za kar obstaja najmanj pet glavnih razlogov. Res je, da večina vlagateljev še vedno drži zlato, kar niti ni presenetljivo, če samo pogledamo njegovo rekordno vrednost 1.430 \$, ki je bila dosežena v decembru. K dodatnim nakupom pa je vlagatelje spodbudila tudi manjša korekcija, ki se je zgodila v januarju. Na srebro pa velikokrat pozabimo, kljub temu da mu veliko analitikov napoveduje še višjo rast kot zlato. Srebro je podcenjeno v primerjavi z zlatom, saj je uporabno v industriji (manj kot 3 % ga je samo za naložbe) ima odlične protibakterijske učinke (antiseptik), je ena redkejših kovin in po njem je vedno več povpraševanja.

Prikazala sem samo nekaj razlogov, ki naj bi ceno srebra dvignili v nam trenutno nepredstavljljive vrednosti. Čeprav nima takšnega leska kot zlato, je zaradi omenjenih določenih razlogov priporočljivo razmisliti, kam bi dali svoje prihranke. Kdor pravi, da se lahko odloči pozneje, laže samemu sebi. Če se (zdaj) ne odločite, ste se že odločili. Odločili, da boste pustili vse po starem in ne boste spremenili ničesar. Torej, odločite se!

Ivan Šumnik

1942–2011

Žalujemo za dobrim, čudovitim človekom, ki si ga zaradi njegovih značajskih potez enostavno moral imeti rad. Če bi mi nekdo rekel, da naj ga na hitro opišem, bi izbral pesem Simona Gregorčiča Zakrivljena palica, jo prepisal in s tem kar dobro opisal značaj prijatelja Vanča. Zakrivljena palica je pesem, ki jo je Ivan v trenutkih veselja najraje zapel.

*Saj tukaj na sončni višavi,
le sam sem, le sam gospodar,
živejem po pameti zdravi,
za muhe mi ljudske ni mar.*

*Naj drugi okoli po sveti
si iščejo slave, blaga,
jaz hočem na gori živeti,
tu sreča, tu mir je doma.*

V skromni hišici ob Javorskem potoku sta zaživela mlad gozdni delavec Jože in njegova mlada žena Štefka. Bližala se je druga svetovna vojna in zakon je ob pričetku dopolnil mali Ivan. Oče se je kmalu pridružil mladim borcem za svobodo in mama je ostala s sinkom sama.

Redki obiski očeta in skromno življenje so zarisali mlademu fantiču pot za vse življenje. Poudarili so njegove značajske poteze: borbenost, skromnost, voljo do dajanja pomoči znancu, prijatelju, domačinu ali naključnemu, dobroto in še kaj bi lahko naštel. Oče se je vrnil od partizanov in družino je dopolnila še hčerka Zofka. Oče, čeprav poznan partizan, ni iskal privilegijev borcev in zaposlil se je pri gozdarjih. Težko fizično delo ga ni motilo, prijala mu je svoboda pri delu. Otroka sta odraščala in ker je Ivan kazal nekaj veselja za zidanje, so mu starši omogočili šolanje za zidarja. Bil je dober in brihten učenec, a vendar skromno

življenje staršev ni omogočalo drugega kot poklicno šolo, čeprav je imel fant sposobnosti za mnogo več. Postal je kvalificirani zidar; v tistih časih je bil to čislani in spoštovan poklic. Nekaj teh sposobnosti je nedvomno pokazal v naslednjih letih, ko je moral služiti v JLA.

Kot gradbinec je bil določen za inženirca in šolanje za desetnika je z lahkoto končal med najboljšimi. Ponudili so mu aktivno vojaško službo, a je raje odšel nazaj na rodno Koroško, med svoje ljudi, med svoje gore in gozdove.

Na planinski koči je spoznal dekle in čeprav je to dekle, Debelakova Mojca iz Koprivne, že imelo malega otroka, deklico Tanjo, ga to ni motilo. Poročila sta se in zakon sta dopolnila še dekletu Rozka in Anka.

Precej truda je bilo potrebnega, da sta mama Mojca in oče Ivan lahko izšolala pridna dekleta. Oče je veliko delal tudi po redni službi, mati pa je znala vsak dinar s tako spretnostjo obrniti, da se je kljub le eni plači dobro izteklo za šolanje deklet v osnovni šoli, na srednjih šolah in tudi fakultetah.

Ob delu, izmenjaje v gradbeništvu ali v gozdu, je imel Ivan še hobi, morda bi moral reči lepše in bolje drug način življenja. To je bil lov. Ivanu je bila ljubezen do gozda, gore, potoka ali do divjadi v naših gozdovih ali rib v potokih dana. S šolanjem in še bolj s svojim razmišljanjem je spoznaval procese v naravi. Imel je srečo; v tistih prvih letih lova so mu ob robu stali stari lovci, ki so ga naučili veččin lova in lovske etike ter morale. Za ljudi, kot je Ivan, ne bi bilo potrebno pisati in izdajati knjig ali zapisanih etičnih pravil slovenskega lovca. To so mu dali prijatelji, starejši lovci in imel je čudovito lastnost, da je to sam pri sebi "obdelal", upošteval, ter še koga na svojevrsten način opozoril, da je začel o zadevah drugače razmišljati. Poznam veliko lovcev in le redkokaterega bi po lastnostih poznavanja lovišča, poznavanja posamezne divjadi in načina lova ter ob upoštevanju vseh moralnih in etičnih vrednot postavil ob bok Ivanu. Sam sem lovec, ki se je lova učil in naučil od Vanča. Ne le streljanja in upravičene uplenitve določene živali, temveč predvsem pravega odnosa do prostora in vrst, ki tu živijo.

Vanč, hvala za vse tisto prvo, kar sem doživel na lovih skupaj s teboj; pa naj bodo prve uplenitve, prva srečanja s katero od vrst divjadi ali skupna krmljenja divjadi pred hudimi zimami.

Pred štirimi leti in pol pa se je zgodilo nekaj hudega, nepredvidljivega. Vanča je zadela kap in ostal je vezan na bolniško posteljo. Vem, kako je trpel. Odvzeto mu je bilo tisto, kar je vedno imel najraje: gibanje po gozdu in planini, čari lova od pričakovanja do

uplenitve in druženja s tistimi, ki jih je imel ob svoji družini najrajši, lovce in gozdarje.

Zame je bil dan slovesa vsekakor eden težjih dni življenja. Poslovil sem se od prijatelja, ki me je o gozdu in o živih bitjih v njem ogromno naučil, poslovil sem se od prijatelja, s katerim sem velikokrat delil prostor na ozki lovski preži ali robu, od koder se je dalo dobro opazovati gamsa, ali s katerim sem si delil širm nad gozdno mejo, ko sva čakala ruševca, ali senco in skrivališče smreke, ko sva se skokoma poizkušala približati trubadurju naših gozdov, velikemu petelinu. Poslovil sem se od prijatelja, s katerim sva si le s kretnjo, z očmi ali načinom hoje znala veliko povedati.

V težkih časih boleznem sem marsikaj razumel, čeprav je le s težavo povedal kakšno stvar. Dostikrat sem ga obiskal, čeprav sva se le malo pogovarjala na glas. Z vsem velikim zanimanjem je tudi on v teh, zanj skrajno težkih časih čakal in spremljal vsako dogajanje v lovišču.

Vanč je imel srečo. Njegovi, žena Mojca, hčerke in njihovi možje ter vnuki, so lepo skrbeli zanj. Poznali so njegovo trpljenje, nezmožnost delati tisto, kar si je najbolj želel, in z ljubeznijo in pripadnostjo so mu nudili življenje, ki je bilo znosno.

Domači se zahvaljujejo vsem sosedom za nesebično pomoč, ki so jo v teh letih nudili njihovi družini. Še posebej bi se radi zahvalili dr. Ani Fajmut, ki je pokazala, da ni le odlična zdravnica, ampak tudi človek, ki ti je ob vsakem času in vremenu pripravljen priskočiti na pomoč. Hvala, dr. Fajmutova!

Erika Kos

1947–2011

Pred šestdesetimi leti je s skromno popotnico v Črno prispela mlada družina. V domačem Rakovcu pri Vitanju je za gozdne delavce zmanjkovalo dela in za kar nekaj mladih družin je bila Črna kraj, ki jim je nudil bivališče, delo in možnosti za življenje. Mala Erika je imela takrat štiri leta in velikih sprememb med domačim krajem in Črno ni čutila. Družino sta v letu 1949 dopolnila še sin Zdenko in 1951. leta sin Vili. Oče Jože in mati Vida sta morala vložiti kar precej truda, da so lahko solidno živeli.

Erika je počasi odrasčala, dobivala lepe ženske poteze in privlačila fante. Med njimi se je znašel tudi črnolasi fant, ki sta ga v te kraje privedla lažji zaslužek in boljši pogoji za življenje. Lepe besede so premamile mlado dekle in iz začetne zaljubljenosti se je rodil zakon, ki sta ga dopolnila sin Dušan in hčerka Tanja. Včasih je začetna zaljubljenost močnejša, kot so realne razlike že zaradi maternega jezika, načina razmišljanja ali pogledov na svet. Tudi v tem zakonu je bilo tako in končal se je z ločitvijo.

Erika se je trudila in otroka izšolala. Po letih razburkanega življenja je našla skupno pot s Silvestrom Kosom, takrat mladim gospodarjem velike Ratihove kmetije. Kmetija je potrebovala gospodinjino in Erika je potrebovala pomirjajoče Vestrove besede in življenje je postalo zopet lepo. Vester je sprejel Erikina otroka in Erika je sprejela Darinko, Vestrovo hčer. Življenje jim je dopolnila Mirjana.

Čeprav je Ratihova kmetija velika, sta se Vester in Erika zavedala, da je tudi za kmetovanje potrebno znanje in Mirjana je končala srednjo šolo in si pridobila dodatno znanje za vodenje kmetije. Hčerka si je našla fanta in nastala je mlada družina. Delo so si porazdelili, a istočasno so se med seboj dobro razumeli, sodelovali in si pomagali.

Eriki je ostalo delo, ki je ženskam najbližje: delo žene, matere in babice. Znova je zažarela, njeni gibi so postajali hitrejši, na

ustih je bilo vedno več smeha, pa tudi pravljic in pripovedi.

Spravilo sena in drugih pridelkov na kmetiji je postajalo vedno hitrejši; mladi in Vester so delali na njivi ali v gozdu, mati jih je razvajala z jedmi in vsake toliko časa v spremstvu vnuka in vnukinje prišla pogledat, kako delo napreduje. Radi so jih obiskali tudi otroci iz prejšnjih vez. Bica Erika je bila tista, ki so ji potožili obe hčerki, vnukinje in vnuki in tudi za Darinko in njene je bila Erika prava bica.

Naj povem še nekaj osebnega o Eriki. Pred leti, ko sem bil še gozdar, je Vester obljubil hčerki Darinki nekaj lesa za pomoč pri graditvi hiše. Pred samim odhodom v gozd je pristopila Erika in mi na uho prišepnila: "Janez, odkaži ji zares lep les." Verjetno ni potrebe po komentarju dogodka, kajti to dejanje res veliko pove o značaju človeka. Že samo iz tega se čutijo dobrota, nesebičnost, razum in želja po pomoči drugim.

Eriko bodo vsi pogrešali: mož Silvester, hčerke Tanja, Darinka in še najbolj Mirjana z družinami, tudi sin Dušan, ki ji je svoje življenje razodel z veliko več podrobnostmi kot drugim, vnukinje in vnuki, brata Vili in Zdenko z družinami, sosedje ter kmetija Ratih.

Vsem naj izrečem izraze najglobljega sožalja tako v svojem imenu kot v imenu sokrajanov. Erika, ohranili te bomo v lepem in trajnem spominu. Hvala ti za vse!

Janez Švab

Tudi resničnost je lepa, le ... drugačna. Ubrali smo nove poti, sprejeli boleče dejstvo, da nas na njih več ne spremljajo tvoja ljubezen, optimizem, življenjska iskrica in dobrota. Stopamo naprej in se Bogu zahvaljujemo, da nam je bilo dano del naše življenjske poti prehoditi s tabo. Boljši, močnejši in pogumnejši smo zaradi tega.

A vendar globoko v nas ostaja upanje ... upanje, da bomo nekoč, v neki drugi resničnosti, spet sanjali ...

Vsi tvoji

Zahvala

Ob nenadni in nepričakovani smrti mojega moža Ivana Krenkerja iz Mislinje se zahvaljujem vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujem vsem sorodnikom in znancem, ki so mi stali ob strani v teh težkih trenutkih in izrekli besede sožalja. Posebna zahvala gre Stanku Tovšaku za izrečene poslovilne besede ob odprtem grobu, Jerneju Zaveršniku za vso skrb pri izvedbi pogrebne slovesnosti, župniku Tinetu Tajniku in Andreju Urbanclu za cerkveni obred, cerkvenemu pevskeemu zboru za zapete žalostinke in Roku za zaigrano Tišino.

Milica Krenker

V spomin

Betki Paradiž

Včasih ... včasih se spomini na dneve s tabo zdijo kot ostanki nekega drugega časa, kot lepe sanje, ki so se tisto noč pred dvanajstimi leti končale.

Slovo Kebrovega Ferda

1940–2011

Različne so naše poti, za nekatere dolge in vijugaste, za nekatere kratke, a vendar vidne kot dobro uhojena gaz v snegu. V življenju vsakega človeka se zariše neka pot, podobno kot črta v dlani. Pa čeprav nočeš, moraš po njej, usoda vodi naše korake in nam odmerja čas. Ob vesti ob nepričakovanem slovesu človeka, ki nam je bil blizu dolga leta in desetletja, se vedno znova zdrznemo ter se v trenutku zavemo človeške krhkosti in minljivosti. Kljub tej krhkosti in minljivosti pa se nam trenutki slovesa vseeno zdijo oddaljeni in neresnični. A ti trenutki slovesa so prihajali počasi, korak za korakom, ter razjedali telo in dušo. V sredo zvečer, 12. 1. 2011, je povsem usahnil vir življenja in utrujen od bolezni je dogorel naš dragi sosed, mož, oče, dedek in brat Ferdo. In odšel je trden, pokončen in spoštovan mož in zapustil vse, za kar je živel. Odšel je v svet miru in spokoja, kjer ni več težav in ni gorja, kjer tudi ni več radosti in veselja, in se za vedno poslovil od svojih prijateljev in najbližjih.

Pokojnemu Ferdu je zibelka življenja stekla 11. julija 1940 na Temniški kmetiji na Legnu, kjer se je kot zadnji od devetih otrok rodil mami Magdalenini in očetu Francu. Otroške razigranosti in razposajenosti ni poznal veliko, saj mu je komaj devetmesečnemu otroku mladost pretrgala brezumna vihra druge svetovne vojne. Številna družina se je mukoma prebijala skozi dolga vojna leta, da pa bi bila nesreča še hujša, je leta 1942 umrla mama Magdalena. Po končani vojni, ki so jo bolj kot ne po srečnem naključju dočakali vsi člani družine, je Ferdo obiskoval OŠ v Šmartnem in v lepem in slabem vremenu vsak dan peš premeril dolgo in naporno pot v šolo in nazaj domov. Po končani osnovni šoli je za nekaj časa našel delo kot konjar pri Jevšniku na Legnu, z željo po boljšem življenju pa si je kmalu našel službo v takratni Tovarni usnja, kjer je tudi dočakal invalidsko upokožitev. Bil je delaven, marljiv in vesele

narave in ravno te vrline so zanetile plamenček ljubezni v srcu Kebrove Anice, s katero sta si po nekaj letih prijateljavanja leta 1969 izrekla svoj zakonski da. Skupno življenje sta si ustvarila na ženinem domu, kaj kmalu pa je njuno ljubezen kronalo rojstvo dvojčkov Ivana in Jožice. Želja po večjem, boljšem in bolj udobnem domu ju je pripeljala do gradnje lastne hiše, kamor so se srečni in veseli preselili po nekaj letih dela, odrekaj in naporov. Mirno je tekla barka življenja, žena Anica je skrbela za gospodinjstvo, on pa je poleg dela v službi s pomočjo vseh domačih obdeloval svoje in Kebrovo posestvo.

Bil je dober gospodar, skrben mož in oče ter ljubeč dedek svojim vnukom in družina je živela prijetno in mirno življenje.

Pokojnikovi domači se zahvaljujejo za lepo pripravljen pogreb Lovski družini Golavabuka, g. nadžupniku Francu Rataju, govornikom, pihalni godbi Slovenj Gradec, pevcem iz Podgorja, cerkvenemu pevskeemu zboru Šmartno in vsem, ki so kakor koli pomagali.

Tomaz Bricman

Dragemu vnuku Darku v spomin

*Minilo pet je let,
odkar si za vedno šel od nas,
a v naših srcih še živiš,
spomine še budimo
na tvoje mlade dni.*

Kot tvoja babica te ne morem pozabiti in ne morem verjeti, da si tako mlad šel od nas. Takrat pred petimi leti, ko si mi poslednjič dal roko za novo leto, vem, da sem ti zaželela srečno in zdravo leto, a ti si mi rekel: "Vi bodite srečni, jaz bom že." Bilo mi je nekako hudo, kot bi vedela, da sva se poslovila za vedno. Že so prihajali domači, da bi bilo novo leto lepše, kar naenkrat stopi oče Peter v kuhinjo in pravi: "Darka nimamo več, prometna." Joj, kako hud udarec je bil v naši družini. Rada sem ga imela, kot da bi bil moj sin, saj sem ga negovala kot svoje otroke. Oče in mati sta bila oba v službi in ko je bilo treba iti v šolo, sem imela skrb, da sem ga pravi čas zbudila, da ni zamudil pouka. Ko je odrasel, me je imel zelo rad. Kolikokrat je prišel k meni in Janezu v kuhinjo ali pa v hladno senco pod orehom, kjer je bila miza. Še danes, po petih letih, ga imam v spominu, kot bi bilo to pred kratkim.

Babica Štefka Melanšek

Mineva četrto leto, odkar je od nas za vedno odšla naša draga žena, mama, babica in sestra

Vida Gril

z Gradišča nad Slovenj Gradcem

1951–2007

Nič ne more nadomestiti njene ljubezni, njene prisotnosti. V času obletnice njene smrti so spomini nanjo še toliko bolj živi, naša žalost pa globlja.

Močno jo pogrešamo: mož Oto, hčerki Andreja z Jankom in Vlasta z Andrejem ter vnuki Jan, Urška in Anej

*Sedim tu poleg statev in tkem in tkem;
ne tkem, ne tkem na statev,
o, mnogo dalje zrem!
Le švigaj, oj čolniček,
le teci ..., tki mi spretno –
kako je delo to prijeto!
Srebrn je votek, zlat osnutek,
to krasno tkivo bo;
prerošk pa nek imam občutek:
to pot za grobno njivo bo ...
Le hitro! Že stkan je prt,
le z njim me ti odeni, smrt!*

S. Gregorčič

Ivan Perše

1945–2011

Kakor težka senca je padla na naša srca žalostna vest o slovesu dragega strica, soseda in prijatelja Ivana Peršeta, p. d. Hovnikovega, iz Sv. Duha nad Podgorjem. Mrzla in kruta je smrtna ura, ko pride kakor nepovabljen gost in vzame tisto, kar nam je najdražje. Kar ne moremo verjeti, da ga ne bo več. V naši sredi, v majhni vasi pri Sv. Duhu, je bil kakor oče, ki je bdel nad nami. Prerano je njegovo slovo in boleče za naša srca. 4. decembra je praznoval 65. rojstni dan.

Na svet je prišel kot osmi od desetih Hovnikovih otrok mami Ani in očetu Antonu. Čeprav je bila vojna končana, so bila otroška leta zaznamovana z vsesplošnim pomanjkanjem. Za šolanje in izbiro poklica ni bilo nobene možnosti. Na veliki kmetiji je bila obilica dela na polju, gozdu in pri živini. Šele po opravljeni vojaščini v Nišu si je poiskal redno zaposlitev v Tovarni usnja. Tam je služboval vse do svojega 40. leta, ko se je na kmetiji smrtno ponesrečil njegov brat in gospodar Franc. Da je bila tragedija pri hiši še večja, si je svakinja Ančka težko poškodovala nogo. Ivan ni dosti pomišljal, vedel je, da mora pomagati. Pustil je službo in ob pomoči domačih otrok je življenje teklo naprej. Tudi gradnje novega hleva se ni ustrašil. Zdržil je moči sorodnikov, sosedov ter prijateljev, da se je postorilo, kar je bilo treba.

Zase ni več iskal ne družice ne lastnega doma. Čeprav je pri Lokerju že spravlil pod streho novo hišo, je gradnjo opustil, kasneje pa jo je podaril nečakinji Lenki, ki je skupaj s svojo družino Lokerjevi domačiji vrnila življenje. Ivan je ostal samski stric, boter, brat in svak, ki je kot povezovalni člen združeval Hovnikovo rodbino.

Kot varuh domačije svojih staršev in brata Franca je predal gospodarjenje nečaku Cirilu, ki je ob očetovi smrti štel komaj enajst let. Ivan ga je vzgajal kot sina in videl v njem naslednika. S ponosom in zadovoljstvom je spremljal njegovo mlado družino. Rojstna hiša je postala preutrujena in skupaj z mlado energijo je zrasla nova. Ivan se je kljub nostalgiji po stari hiši vselil v novo in bil ponosen, da jim je uspelo. Kolikor je mogel, je pomagal pri delu na kmetiji, če je bilo treba, je varoval otroke, malega Metoda je z veseljem vozil na jutranji kombi.

Njegova posebna skrb pa sta bila njegova lepa konja, ki sta mu bila v veselje. Ponosno je zapregel in s kočijo zapeljal na praznik furmanov, pa tudi škofje in poročni pari so z veseljem prisedli. Iz svoje mladosti je znal ohraniti tisti čar zlahtnosti, ki ga danes najdemo komaj še kje.

Bil je član konjeniškega, ovčerejskega in podporni član gasilskega društva. Skoraj dvajset let je opravljal službo cerkvenega ključarja. To delo mu je bilo v veselje in čast, čeprav je večkrat nehvaležno in premalo cenjeno. On se ni obremenjeval, zavedal se je, da sta vera in zaupanje tisti sili, katerima nič ne more ne škodovati in ju ne izničiti. Zanj ni bilo nedelje brez svete maše in tudi na romanja se je rad podal. Če je le mogel, je obiskal bolne in osamljene. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je rad podal v planine. Uršlja gora, ki jo je od doma opazoval vsak dan, ga je pritegnila večkrat na leto, tudi Triglava se ni ustrašil. A korak se upočasni in leta prinesejo svoje. Kljub že načetemu zdravju Ivan nikomur ni odrekal pomoči. Koline so bile tiste, na katerih je bil vse do zadnjega nepogrešljiv.

Dragi Ivan, hvala ti za vse, razdajal si se za vse nas, zase nisi zahteval veliko. Kolikokrat si prišel med nas, rekel besedo ali dve in že si nas spravlil v dobro voljo. Znal si se pošaliti na svoj račun, ne da bi koga užalil. Čeprav tvoje življenje ni bilo praznik, si vedel, da si je treba vzeti čas in se razvedriti. Rad si se pogovarjal o naši preteklosti, o dogodkih in ljudeh, ki so jo zaznamovali, saj, kot pravi naš pesnik Gradnik: "Samo kdor vidi svoje korenine, premeri debela moč in vej višine, ve, kako je daleč od nebes ...". Naj tvoj novi dom postanejo nebes višave, kamor te bodo

ponesla tvoja dobra dela. Vsi te bomo pogrešali, še posebej sestra Gelika, katere dober skrbnik si bil.

Začela sem z Gregorčičem, naj z njim tudi končam: "Ko dan pa bode res napočil, da tu na veke bom zaspal in truplo zemlji tej izročil, Sodniku dušo pa oddal ... A vam, prijateljem, z višav poslal bom mnog iskren pozdrav, proseč: Oj duše plemenite, nikar za mano ne solzite, spomin pa blag mi ohranite!"

Darja Rošer

Boris Škrubej

1939–2008

*Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih rok ostaja.*

Mineva tretje leto, odkar nas je po hudi boleznici zapustil Boris Škrubej, doma iz Slovenj Gradca. Zares je prazno dvorišče, na katerem si v času svojega življenja delal in ustvarjal zeleno. Počivaj v miru, dragi Boris, vedno sveže rože in prižgane sveče na tvojem grobu dokazujejo, kako radi smo te imeli in kako te pogrešamo.

Iskrena hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu, prižgete svečko in se ga spomnite.

Žalujoci: Slavka, sinova Boris in Dušan z družinama, sestra Danica z družino, brat Zlatko, teta Hedvika z možem Ivanom in ostalo sorodstvo

Jože Pačnik

1940–2011

Čudna so naključja človeških življenjskih poti. Kar sredi uresničenja ponosnega dogodka, ko je 10. februarja Jožef Pačnik naštel štiriinštirideset let zvestobe in predanosti gasilstvu, je le dva dni kasneje omahnil na letni skupščini v dvorani gasilskega doma. Pa se je tega srečanja s prijatelji, s katerimi ga je družila dolgoletna pripravljenost pomagati človeku v nesreči tako veselil, da ga še bolezen ne bi mogla zadržati doma. Boleče je Jožetova nenadna smrt presunila prisotne, zajejala so srca njegovih najbližjih.

Ob rojstvu, 13. marca 1940 v Doliču, je v naročju mame Marije Jože jokal kot nezakonski sin. Odraščal je ob materini toplini in skrbnih stricah in teti, saj so se kmalu preselili v Šentflorjan, nato pa v staro papirnico v Mislinji. V revščino je bilo odeto njegovo otroštvo, saj vojni in lepo obdobje še povojni čas ni bil posebej naklonjen nikomur, niti marljivim ljudem. Ko je Jože končal osnovno šolo, si je na Žagi v Mislinji brž poiskal delo, čeprav le za krajši čas. Družabni mladenič se veselil dogodkom ni izmikal in na vaški veselici je devetnajstletniku srce živahno zaigralo. Zagledal se je v prikupno Sedovnikovo Pavlo, ki je prodajala srečke. Seveda je terno srečelova z njo zadel Jože, saj se po tem, ko se je z njo srečen zavrtel, ni zmožl več otrestiti skušnjav ljubezni. Srčno navezanost sta 27. februarja 1960 Jože in Pavla okronala s poroko. Toplo gnezdece sta si ustvarila v stari papirnici, a je moral Jože prehitro na služenje vojaškega roka. Ves nestrpen je bil, ko se mu je doma v mesecih vojaščine rodila prva hči Ivica. Na čase grenkobe pa je brž pozabil, ko je v decembru leto kasneje lahko vzel v naročje drugorojenko Marijo. Mlada družina se je preselila na Urmovo na Tolstem Vrhu. Žena je pridno skrbelo za dom in otroke, on pa je nekaj časa opravljal garaško delo v kamnolomu, pozneje pa se je spet znašel med delavci na žagi. Rad je kaj postoril na njivi in

skrbel za živali v hlevu. Ob skromni plači sta morala zakonca marsikaj odslužiti še z delom na večjih kmetijah. Pavla je povila še sinova Jožeta in Petra ter hčerki Jožico in Matejo. Vsi otroci so kljub skromnosti vselej čutili toplino doma ter ljubezen in prijazno besedo ob slehernem trenutku.

Leta 1970 je Jože dobil stanovanje v novem bloku na Sejmišču in družina se je preselila v dolino. Ob predanosti in pridnem delu je Žagi ostal zvest do upokojitve. Vedno je rad priskočil na pomoč znancem in sosedom, zato smo ga imeli radi vsi. Ženo je rad popeljal na kakšno prireditev, vselej pa je našel prosti čas za gasilstvo. V vseh letih je poiskal priložnosti, da je poklepetal s petimi polbrati in tremi polsestrami. Bridkost pa sem v njegovih očeh opazil ob upokojitvi tudi jaz. Z njegovim odhodom in odhodi kolegov je utihnil gater na mislinjski žagi in njegovo pesem je Jože resnično pogrešal.

Res mu je s prvim udarcem srčne kapi pred osemnajstimi leti zdravje prehitro ponagajalo, vendar je okrevljal. Zaradi ponovnih srčnih težav pa se je moral pozneje invalidsko upokojiti. Volja do življenja je ostajala močna, le smrt sina Jožeta pred tremi leti je omajala njegov življenjski optimizem. Obolenju se ni več upiral kot nekdanj, ponagajale so mu še težave z nogami. Za nasmejan obraz pa so v lanskem letu njegovi otroci le zmogli poskrbeti. S Pavlo sta namreč 27. februarja, na isti dan kot pred 50 leti, ponovno stopila pred oltar. Zlato poroko, spoštljiv življenjski jubilej, sta v krogu najdražjih dočkala v ritmu toplote, spoštovanja in hvaležnosti, kar zmore presuniti vsakega slavljence. Tudi Jožeta in Pavlo je. V uresničenje želja po Jožetovem zdravju so verjeli vsi, še posebej ko so zdravniki ugotovili, da je njegovo zdravstveno stanje kar dobro. Žal je v sobotnem večeru zaplapolala črna zastava, saj je smrt, ki res preži v slehernem kotičku, Jožeta Pačnika iztrgala iz naše sredine ter iz vrst vseh njegovih.

15. februarja ga je na poslednji poti spremljala množica znancev in prijateljev ter gasilcev iz domačega in bližnjih društev. V slovo mu je zadonel zvok sirene, ob katerem je vselej zatrepetalo Jožetovo srce.

Marijan Križaj

*Zakaj usoda posega tja,
kjer je najmanj zaželeno?
Vzame ti, kar si imel najraje,
in ti dodeli pusto osamljenost,
polno spominov.*

Zahvala

Ob nenadni izgubi našega dragega moža, očeta, dedka in tasta Jožeta Pačnika se iskreno zahvaljujemo Prostovoljnemu gasilskemu društvu Mislinja in članom ostalih gasilskih društev, dežurnemu zdravniku, ekipi reševalne službe Ravne na Koroškem, Jerneju Zaveršniku, gospodu župniku, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih bolečine izkazali kakršno koli pomoč in izrekli besede sožalja ter tolažbe.

Žalujoči njegovi

Davek na dohodek iz primarne kmetijske in gozdarske dejavnosti in novela ZDavP-2D

Urška Gričnik, dipl. ekon.

Dejavnosti, kot so kmetijstvo in/ali gozdarstvo, so obdavčene, če z njimi dosežemo dobiček. Posledično zato postanemo davčni zavezanec za plačilo davka po dohodku iz kmetijske in/ali gozdarske dejavnosti. Obdavčitev je opredeljena v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2). S 1. januarjem 2011 pa so začele veljati tudi spremembe in dopolnitve po Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku (novela ZDavP-2D), razen 8. člena tega zakona, ki bo začne veljati 1. julija 2011.

Kot osnovna kmetijska in osnovna gozdarska dejavnost se upošteva tista dejavnost, ki je obdavčena po katastrskem dohodku. Katastrski dohodek pa je dohodek zemljišč, kamor uvrščamo dohodek od rastlinskih pridelkov in dohodek od živinoreje. Med dohodke od rastlinskih pridelkov štejemo tudi dohodek od gozdov. Pri nas, v Sloveniji, so kmetije ohranjale tradicionalno obdavčitev po katastrskem dohodku, čeprav je že od leta 2005 vsem kmetijam dana možnost, da si namesto obdavčitve po katastrskem dohodku lahko izberejo obdavčitev kmetijske in gozdarske dejavnosti na podlagi dejanskih dohodkov. Za to je sicer nujno vodenje enostavnega ali dvostavnega knjigovodstva, kar pa na mnogih kmetijah ni rutina. V letu 2007 pa je stopil v veljavo novi zakon, ki predvideva osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov. Novi zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davčnem postopku (novela ZDavP-2D) pa ponovno prinaša novosti na področju pobiranja dohodnine od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti. Predvsem se spreminja postopek, po katerem morajo člani kmečkega gospodinjstva davčnemu organu priglasiti način ugotavljanja davčne osnove od osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ter nato začeti oziroma prenehati ugotavljati davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Tako je določeno, da se nosilca dejavnosti priglasijo do 31. oktobra pred pričetkom leta, v katerem želijo člani kmečkega gospodinjstva prostovoljno začeti ugotavljati davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov

oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov oziroma to se mora opraviti najpozneje do 31. oktobra po letu, v katerem skupni dohodek članov kmečkega gospodinjstva iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti preseže znesek, ki ga bo določila novela ZDoh-2. Z novim sedmim odstavkom 304. člena je določeno, da se določitev novega nosilca dejavnosti, ki se v skladu s 1. točko prvega odstavka 58. člena ZDoh-2 ne šteje za prenehanje opravljanja dejavnosti, priglasijo pri davčnem organu na obrazcu, katerega vsebino določa Pravilnik o obrazcu za priglasitev ugotavljanja davčne osnove od dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov. Davčni organ izda odločbo o spremembi nosilca v 30 dneh od dneva prejema popolne priglasitve. Sprememba nosilca se prvič upošteva za davčno leto po letu, v katerem je bila priglašena.

Prav tako se mora davčna osnova začeti ugotavljati na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov za leto po letu, v katerem nastane obveznost priglasitve. V kolikor bo skupni dohodek članov kmečkega gospodinjstva iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti v letu 2011 presegel znesek, ki bo določen v noveli ZDoh-2, bo potrebno priglasitev opraviti najpozneje do 31. oktobra 2012, ker se bo davčna osnova ugotavljala na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov oziroma dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov že za leto 2013.

S 1. januarjem 2011 si akontacijo dohodnine od drugih dohodkov izračuna in odtegne plačnik davka kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja hkrati z obračunom drugega dohodka iz kmetijske in gozdarske dejavnosti.

Še vedno so možne oprostitev od katastrskega dohodka, določene z zakonom, ki ureja dohodnino, kjer je zavezanec po novem omogočeno, da vloži vlogo za priznanje oprostitev do poteka obdobja, ki ga zakon določa za priznanje posamezne vrste oprostitve. Pri tem pa se obdobje priznavanja oprostitve prizna sorazmerno glede na leto, v katerem je zavezanec vlogo vložil.

Davčni organ do 30. marca 2011 z odločbo ugotovi akontacijo dohodnine od katastrskega dohodka, pavšalne ocene dohodka na panj in drugega dohodka iz 70. člena ZDoh-2 na podlagi podatkov, ki so potrebni za izračun akontacije od katastrskega dohodka in pavšalne ocene dohodka na panj, ter podatkov izplačevalcev drugih dohodkov o izplačanih dohodkih članom kmečkega gospodinjstva. Odločba se izda za rezidente, prav tako pa tudi za nerezidente Republike Slovenije.

Folklorna skupina Gozdar pleše že 30 let

Duša Komprej

Minilo je obdobje treh desetletij, ko se je vrtelo ob zvokih harmonike veliko število plesalk in plesalcev. Nekateri še danes tvorijo glavni steber Kulturnega društva Gozdar, ki je imelo svoj jubilej lansko leto. 30-letnice KUD Gozdar – danes KD Gozdar – nismo praznovali. Smo pa obeležili ta jubilej skupaj s 30-letnico folklorne skupine. Če ne bi bilo več folklorne skupine, tudi društva ne bi bilo. Edino folklorna skupina se je skozi tri desetletja pomlajevala in ostala aktivna.

V soboto, 19. 2. 2011, smo članice in člani Folklorne skupine KD Gozdar praznovali jubilejnih 30 let delovanja skupine. V ta namen smo v prostorih Kulturnega doma v Črni na Koroškem pripravili prireditev, na kateri se je pelo, predvsem pa, kot se za folklorno skupino spodobi, veliko plesalo. Sama prireditev je bila zelo dobro obiskana, saj je bila dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Najprej smo se na odru predstavili sedanji člani FS KD Gozdar, ki smo potem plesali še dvakrat. Nato sta prisotne nagovorila predsednik FS KD Gozdar Rudolf Piko in predsednik KD Gozdar Gorazd Mlinšek. Sledil je govor predsednice Zveze kulturnih društev Črna na Koroškem Jožice Praprotnik, vse prisotne pa je nagovorila tudi županja občine Črna na Koroškem Romana Lesjak. Po petnajstih letih so se ponovno zbrali na vajah prvi člani pevskega zbora KUD Gozdar iz leta 1981. Pobi iz Črne, Javorja, Ludranskega vrha, Koprivne in Mežice so tokrat pod vodstvom nekdanjega zborovodje Simona Potočnika zapeli štiri pesmi. Na odru so se zelo uspešno predstavili tudi plesalci in plesalke FS KUD Gozdar iz leta 1981. Ker pa so si zaželeli mladih partnerjev, so jim na pomoč z veseljem priskočili zdajšnji člani FS KD Gozdar. Tokrat so jim prijazno posodile noše članice FS Prežihovega Varanja z Raven na Koroškem. Kot zanimivost pa naj omenim, da so plesalci in plesalke leta 1981 prvič nastopili v izposojenih nošah Folklorne skupine Železna Kapla iz sosednje Avstrije. Za pevski vložek je poskrbela naša članica, ki ne le da dobro pleše, pač pa tudi odlično poje, Taja Raztočnik s pesmijo Morska pravljica. V goste so prišli člani prijateljske FS KD Sveta Ana iz Svete Ane, s katerimi zelo dobro sodelujemo že več let. Skupina se je predstavila s spletom štajerskih plesov iz območja vzhodne Štajerske. Velik in

FOLKLORNA SKUPINA
GOZDAR 30 let

Folklorna skupina KD Gozdar z županjo Občine Črna na Koroškem Romano Lesjak in predsednikom KD Gozdar Gorazdom Mlinškom. (foto: Karin Repotočnik)

bučen aplavz pa so poželi člani Folklorne skupine CUDV Črna na Koroškem. Sledili so še podelitev priznanj in Marolotovih značk ter izmenjava daril in zahvale gostov. Med gosti je bilo poleg domačinov tudi veliko članov in članic različnih folklornih, kulturnih in drugih društev iz celotne Slovenije in tudi tujine. Ob tej priložnosti bi se še enkrat v imenu celotne skupine zahvalila vsem, ki ste nas

Pod vodstvom pevovodje Simona Potočnika je po šestnajstih letih ponovno zapel MPZ KUD Gozdar. (foto: Karin Repotočnik)

Na 30-letnici FS Gozdar se je predstavila tudi FS CUDV Črna na Koroškem. (foto: Gorazd Mlinšek)

podprli in nam pomagali, da smo lahko uspešno izpeljali našo jubilejno prireditev in tako obeležili naš jubilej. Hvala vsem gostom, obiskovalcem, donatorjem, skratka vsem, ki ste nam tako ali drugače stali ob strani!

Ob pomoči mlajših plesalcev so jubilejno prireditev popestrile prve plesalke in plesalci FS KUD Gozdar. (foto: Karin Repotočnik)

Predstavniki gostujoče folklorne skupine KD Sv. Ana iz Slovenskih goric je čestital ob 30-letnici FS Gozdar Rudiju Piku. (foto: Karin Repotočnik)

Zadnji ples na 30-letnici FS Gozdar so zaplesali vsi nastopajoči. (foto: Gorazd Mlinšek)

Prihod evropske kulture v Slovenijo

Srednjeveško mestno jedro v novi podobi

Jože Potočnik, prof.

Vir: Potočnikova domoznanska zbirka

Slovenj Gradec je 17. novembra 2010 praznoval, bil je zgodovinski dogodek. Na Sokličevem trgu se je zbrala množica meščanov, ljudi iz Mislinjske doline, pridružili so se jim tudi mnogi, ki so obiskali tradicionalni Elizabetin sejem. Svečano so odprli prenovljeni del

Trg svobode leta 2010, izveden po načrtih arhitekta Tomaža Čeligoja. Ob drevesih so granitne kocke v koncentričnih krogih.

srednjeveškega mestnega jedra, ki obsega: Trg svobode, Sokličev trg, Park herojev pri gimnaziji in Gosposvetsko cesto. Župan MO SG Matjaž Zanoškar je med drugimi poudaril, da je naše mesto glasnik miru bogatejše in lepše in se tako pripravlja na evropsko prestolnico kulture leta 2012. Mariborski nadškof pomočnik Marjan Turnšek pa je dodal, da je trg razširjeno stičišče poti, ki omogoča srečanja.

Na čelni strani župnišča, na lepo urejenem Sokličevem trgu, sta doprsna kipa Ksaverja Meška in Jakoba Sokliča.

Park herojev, obnoven leta 2010. Zadaj: doprsni kipi narodnih herojev Franja Vrunča, Rada Iršiča in Lada Mavsarja ter spominsko znamenje padlim borcem za samostojno Slovenijo leta 1991 (Željko Ernoič, Vincenc Repnik in Bojan Štumberger).

S prenovo Gosposvetske ceste smo pridobili tudi nove parkirne prostore.

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

ZM PRIZMA Hibrid
Danes za jutri

Z osebnim zavarovanjem **ZM PRIZMA Hibrid** ste pripravljeni na vse izzive.
Inovativna rešitev **ZM PRIZMA Hibrid** zavarovanje - varčevanje - donos - varnost.

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20